

Analiza problema i razvojnih potencijala Gradske četvrti Novi Zagreb - istok

---

Oroz, Iva

Master's thesis / Diplomski rad

2022

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Science / Sveučilište u Zagrebu, Prirodoslovno-matematički fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:217:363934>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-11-29**

Repository / Repozitorij:

[Repository of the Faculty of Science - University of Zagreb](#)

Iva Oroz

**Analiza problema i razvojnih potencijala Gradske četvrti Novi
Zagreb - istok**

Diplomski rad

Zagreb

2022.

Iva Oroz

Analiza problema i razvojnih potencijala Gradske četvrti Novi Zagreb - istok

Diplomski rad

predan na ocjenu Geografskom odsjeku
Prirodoslovno-matematičkog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu
radi stjecanja akademskog zvanja
magistre geografije

Zagreb

2022.

Ovaj je diplomski rad izrađen u sklopu diplomskog sveučilišnog studija *Geografija; smjer: istraživački (Prostorno planiranje i regionalni razvoj)* na Geografskom odsjeku Prirodoslovno-matematičkog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, pod vodstvom izv. prof. dr. sc. Jelene Lončar.

Sveučilište u Zagrebu
 Prirodoslovno-matematički fakultet
 Geografski odsjek

Diplomski rad

Analiza problema i razvojnih potencijala Gradske četvrti Novi Zagreb - istok
 Iva Oroz

Izvadak: Gradska četvrt Novi Zagreb – istok nalazi se u južnom dijelu Grada Zagreba, a to je područje sve do šezdesetih godina prošlog stoljeća bilo izrazito ruralno, s malobrojnim seoskim stanovništvom. Tek nakon izgradnje Mosta slobode, 1959. godine, započela je gradnja urbaniziranih naselja. Izrastajući tijekom godina u jednu od najurbaniziranijih gradskih četvrti, ovaj dio grada istodobno nosi nimalo ugodan teret još uvijek jedinoga gradskog odlagališta komunalnog otpada, kao i teret mnogih drugih problema, kao što je onečišćenje zraka, manjak sadržaja i infrastrukture za mlado i staro stanovništvo te lošija prometna infrastruktura. Sve su to činioci koji onemogućuju bolji i kvalitetniji život u ovoj novozagrebačkoj Četvrti. Glavni cilj rada je istražiti probleme, ali i prednosti života u Gradskoj četvrti Novi Zagreb – istok, što je ostvareno kroz provedeno anketno istraživanje, dok su sekundarni ciljevi analizirati postojeće prostorne planove i predložiti mogućnosti urbane obnove Ranžirnog kolodvora Zagreb i Hrelića, te prenamjenu prostora Jakuševca.

70 stranica, 39 grafičkih priloga, 1 tablica, 38 bibliografskih referenci; izvornik na hrvatskom jeziku

Ključne riječi: Gradska četvrt Novi Zagreb – istok, razvojni potencijali, analiza problema, prostorna rješenja

Voditelj: izv. prof. dr. sc. Jelena Lončar

Povjerenstvo: izv. prof. dr. sc. Jelena Lončar
 doc. dr. sc. Petra Radeljak Kaufmann
 doc. dr. sc. Vedran Prelogović

Tema prihvaćena: 10. 2. 2022.

Rad prihvaćen: 8. 9. 2022.

Rad je pohranjen u Središnjoj geografskoj knjižnici Prirodoslovno-matematičkog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, Marulićev trg 19, Zagreb, Hrvatska.

BASIC DOCUMENTATION CARD

University of Zagreb
Faculty of Science
Department of Geography

Master Thesis

Analysis of problems and development potentials of the Novi Zagreb – istok city district

Iva Oroz

Abstract: The city district of Novi Zagreb - istok is in the southern part of the City of Zagreb, and until the 1960s, this area was pronouncedly rural, with a small number of rural residents. Only after the construction of the Liberty Bridge, in 1959, did the construction of urbanized settlements begin. Growing over the years into one of the most urbanized city districts, this part of the city simultaneously carries the not-so-pleasant burden of still being the city's only municipal waste disposal site, as well as the burden of many other problems, such as air pollution, a lack of facilities and infrastructure for the young and old population, and a poor transport infrastructure. All of these are factors prevent a better quality of life in this Novi Zagreb district. The main goal of the paper is to investigate the problems, but also the advantages of living in the city district Novi Zagreb - istok, which was achieved through a survey, while the secondary goals are the analysis of existing spatial plans and the proposal of urban redevelopment options, renovation of the Shunting Station Zagreb and Hrelić brownfield, as well as the land use conversion of Jakuševac.

70 pages, 39 figures, 1 table, 38 references; original in Croatian

Keywords: The city district of Novi Zagreb – istok, development potentials, analysis of problems, spatial solutions

Supervisor: Jelena Lončar, PhD, Associate Professor

Reviewers: Jelena Lončar, PhD, Associate Professor
Petra Radeljak Kaufmann, PhD, Assistant Professor
Vedran Prelogović, PhD, Assistant Professor

Thesis title accepted: 10/02/2022

Thesis accepted: 08/09/2022

Thesis deposited in Central Geographic Library, Faculty of Science, University of Zagreb, Marulićev trg 19, Zagreb, Croatia.

ZAHVALA

Zahvaljujem se svojoj mentorici izv. prof. dr. sc. Jeleni Lončar na pomoći, savjetima, uputama, uloženom vremenu i vođenju kroz ovaj rad kako bi bio što kvalitetnije napisan.

Hvala ispitanicima mog anketnog istraživanja (iz Facebook grupa „Novi Zagreb volim“, „Dugave republika“, „Sopot u srcu“, „Utrina – moj kvart“, „Zaprude“, „Središće u srcu“, „Sloboština moj kvart“ i „Jedno je Travno“) na velikom odazivu.

Bez njih ovaj rad ne bi imao glavni dio.

Zahvaljujem se Noveli Rimay Ferenčak, pomoćnici pročelnice za prostorno i urbanističko planiranje i Nives Škreblin, voditeljici Odjela za prostorne informacije i održavanja iz Gradskog ureda za gospodarstvo, ekološku održivost i strategijsko planiranje na pomoći oko statističkih podataka.

Također se zahvaljujem svojoj obitelji i prijateljima na velikoj potpori sve ove godine.

Naposljetku, posebna zahvala mom Martinu za strpljenje, podršku i bezuvjetnu ljubav. Hvala mu što je bio uz mene od početka do kraja ovog putovanja, a nadam se i preostalih.

SADRŽAJ

1. UVOD.....	1
1.1. Svrha i predmet istraživanja.....	2
1.2. Ciljevi i zadaci istraživanja.....	2
1.3. Hipoteze.....	2
1.4. Prostorno – vremenski obuhvat istraživanja.....	3
1.5. Metodologija istraživanja i izvori podataka.....	4
1.6. Pregled dosadašnjih istraživanja.....	4
2. ANALIZA POSTOJEĆE PROSTORNO – PLANSKE DOKUMENTACIJE.....	6
2.1. Prostorni plan Grada Zagreba.....	6
2.2. Generalni urbanistički plan grada Zagreba.....	7
2.3. Urbanistički plan uređenja Buzinski Krči – Ranžirni kolodvor jug.....	11
2.4. Urbanistički plan uređenja Poslovne zone Veliko Polje.....	12
2.5. Urbanistički plan uređenja Središće – zapad.....	14
2.6. Detaljni plan uređenja Zona javne namjene u Buzinu.....	16
2.7. Urbanistički plan uređenja Veliko Polje.....	17
2.8. Urbanistički plan uređenja Groblje Jakuševac.....	19
3. URBANA OBNOVA.....	21
3.1. Provedeni i planirani projekti gradske vlasti.....	22
3.2. Ranžirni kolodvor Zagreb – mogućnost prenamjene.....	24
3.3. Hrelić – mogućnost prenamjene.....	25
3.4. Odlagalište Jakuševac – mogućnost prenamjene.....	27
4. REZULTATI ANKETNOG ISTRAŽIVANJA.....	30
5. ZAKLJUČAK.....	63
6. LITERATURA I IZVORI.....	68
7. PRILOZI.....	VI
Popis slika.....	VI
Popis tablica.....	VII
ANKETNO ISTRAŽIVANJE:.....	VIII

1. UVOD

Gradska četvrt Novi Zagreb – istok nalazi se u južnom dijelu Grada Zagreba, te se prostire nizinskim ravničarskim krajem južno od rijeke Save. Na sjevernom i sjeverozapadnom dijelu Sava ju odvaja od Gradskih četvrti Trnje i Peščenica – Žitnjak, na jugoistočnom dijelu graniči s Velikom Goricom (Zagrebačkom županijom), a Avenija Većeslava Holjevca odvaja ju od Gradske četvrti Novi Zagreb – zapad. To je područje sve do šezdesetih godina prošlog stoljeća bilo izrazito ruralno, s malobrojnim stanovništvom sela Buzin, Otok, Jakuševac i Hrelić, a tek nakon izgradnje Mosta slobode, 1959. godine, započela je gradnja urbaniziranih naselja, najprije Zapruđa, zatim Utrina, Sopota, Travnog, Dugava, Središća i najzad, Soboštine (Grad Zagreb, 2022). Etimologija imena novozagrebačkih naselja otkriva blisku prošlost toga prostora, posve izvan gradskoga života. Sva imena naselja vezana su ili uz seljački život ili uz blizinu rijeke: Siget na mađarskom znači otok, Zapruđe je tek prostor „za (riječnim) prudom“, Travno je podsjećanje na livadu, baš kao i Utrina; područje na kojem ima trnja (Hutinec i Goldstein, 2013). Na početku osamdesetih godina počela je gradnja potpuno novog naselja Veliko Polje. Tu je do danas sagrađeno tristotinjak obiteljskih kuća, a gradnja se nastavlja. Novi snažan poticaj rastu i razvoju ovog dijela Zagreba dala je gradnja Mosta mladosti 1973. i tramvajske pruge do Sopota 1979. godine. Tijekom gradnje novozagrebačkih naselja posebna je pažnja posvećivana uređivanju zelenih površina, parkova i dječjih igrališta, po kojima se ova gradska četvrt izdvaja od drugih (Grad Zagreb, 2022). Izrastajući tijekom godina u jednu od najurbaniziranijih gradskih četvrti, ovaj dio grada istodobno nosi nimalo ugodan teret još uvijek jedinoga gradskog odlagališta komunalnog otpada, kao i teret mnogih drugih problema, poput velikog onečišćenja zraka, manjka sadržaja i infrastrukture za mlado i starije stanovništvo, stihijske gradnje, loših prometnica, zapuštenih prostora, kao i mnogobrojnih drugih problema koji otežavaju budući napredak četvrti.

Ovaj je rad strukturiran u ukupno pet poglavlja. U uvodnom se dijelu definiraju svrha i predmet, kao i ciljevi i zadaci istraživanja, postavljaju se hipoteze, navode metode, objašnjava se prostorno-vremenski obuhvat istraživanja i daje pregled dosadašnjih provedenih istraživanja. U drugom se poglavlju analizira postojeća prostorno- planska dokumentacija promatranog područja, odnosno važeći prostorni planovi na području Gradske četvrti (Prostorni plan Grada Zagreba, Generalni urbanistički plan grada Zagreba, UPU Buzinski Krči – Ranžirni kolodvor jug, UPU Poslovne zone – Veliko Polje, UPU Središće – zapad, DPU Zona javne namjene u Buzinu, UPU Veliko Polje i UPU groblje Jakuševac). U trećem poglavlju će se navesti do sad provedeni projekti od strane gradske vlasti, te nekoliko primjera moguće prenamjene dijelova Četvrti, dok će se u četvrtom poglavlju analizirati

rezultati provedenog anketnog istraživanja. Na koncu, u zadnjem, petom poglavlju, navest će se zaključna razmišljanja, te se odbaciti, odnosno potvrditi hipoteze navedene u uvodu.

1.1. Svrha i predmet istraživanja

Svrha istraživanja u ovom radu je dobiti uvid u stanje (probleme i razvojne potencijale) Gradske četvrti Novi Zagreb – istok, a očekuje se da će provedeno istraživanje i dobiveni rezultati omogućiti bolje razumijevanje istih, te istaknuti ulogu geografa u navedenoj problematici. Predmet istraživanja su problemi i prednosti s kojima se stanovnici Gradske četvrti svakodnevno susreću, točnije odnos stanovnika prema četvrti u kojoj stanuju. Objektivni pokazatelji odnose se na analizu postojećih prostornih planova, dok se subjektivni pokazatelji odnose na provedeno anketno istraživanje o stavovima ispitanika.

1.2. Ciljevi i zadaci istraživanja

Glavni je cilj ovog rada korištenjem odabranih objektivnih i subjektivnih indikatora pridonijeti razumijevanju problema Gradske četvrti i predložiti moguća rješenja primjenjiva u budućnosti. Shodno tome, sekundarni su ciljevi analizirati prostorne planove i namjenu korištenja zemljišta, ispitati razinu zadovoljstva stanovnika četvrti, kao i razinu zadovoljstva okolišem, uslugama i sadržajem, te analizirati stavove o prednostima i nedostacima života u analiziranom prostoru. Naravno, nužno je provesti nekoliko zadataka kako bi se navedeni ciljevi i ostvarili, a to su analiza postojećeg stanja pomoću kartografskih prikaza i prostornih planova, te analiza vlastitog anketnog upitnika, osmišljenog u svrhu rada.

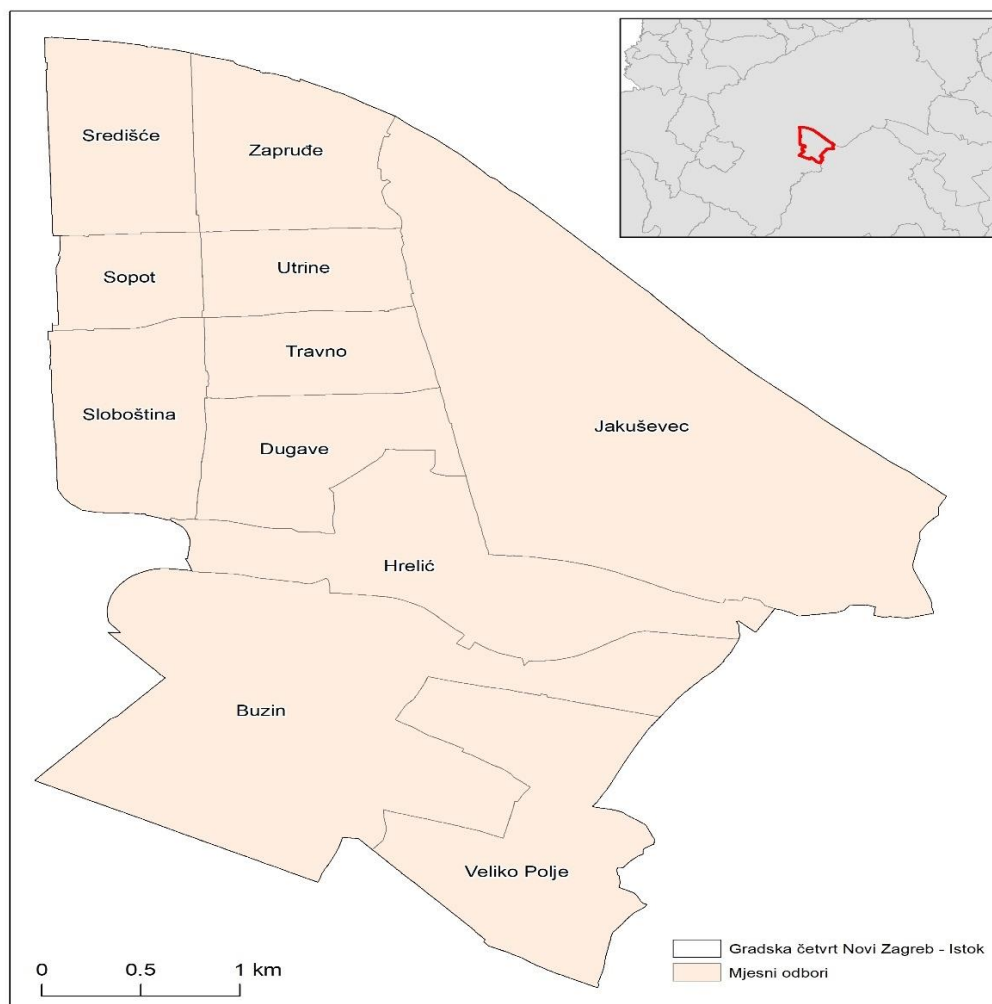
1.3. Hipoteze

Na osnovi prethodno postavljenih ciljeva postavljaju se sljedeće hipoteze:

1. Zelene površine su simbol prepoznatljivosti Gradske četvrti Novi Zagreb – istok.
2. Ispitano stanovništvo smatra kako im je kvaliteta života znatno niža nego u ostalim dijelovima Grada Zagreba.
3. Prema mišljenju anketiranog stanovništva u Gradskoj četvrti nedostaje novoizgrađenih stambenih zgrada.
4. Odlagalište otpada Jakuševac – Prudinec je najveći problem na području Gradske četvrti Novi Zagreb – istok.

1.4. Prostorno- vremenski obuhvat istraživanja

Prostorni obuhvat istraživanja je Gradska četvrt Novi Zagreb – istok, s pripadajućim joj mjesnim odborima (Buzin, Dugave, Hrelić, Jakuševac, Sloboština, Sopot, Središće, Travno, Utrine, Veliko Polje i Zaprude). Vremenski obuhvat istraživanja odnosi se na sadašnju situaciju koja je prisutna na području Gradske četvrti (anketa o stavovima stanovnika provedena u lipnju 2022. godine).

Sl.1. Granice mjesnih odbora u Gradskoj četvrti Novi Zagreb – istok

Izvor: Grad Zagreb, Gradski ured za strategijsko planiranje i razvoj Grada

1.5. Metodologija istraživanja i izvori podataka

Metode korištene za izradu rada obuhvaćaju metodu anketnog upitnika o problemima i razvojnim potencijalima prema stavovima stanovnika, analizu znanstvene i stručne literature, analizu prostorno-planske dokumentacije i dokumenata Grada Zagreba, statističku analizu te kartografsku metodu. Anketno je istraživanje provedeno u lipnju 2022. godine primjenom neprobabilističkog prigodnog uzorka. Upitnik je objavljen u Facebook grupama: „Novi Zagreb volim“, „Dugave Republika“, „UTRINA – moj kvart“, „Zapruđe“, „Središće u srcu“, „Sopot u srcu“, „Sloboština moj kvart“ i „Jedno je Travno“. Kriterij za odabir uzorka bilo je mjesto stanovanja, odnosno Gradska četvrt Novi Zagreb – istok i starosna dob ispitanika od minimalno 18 godina. Prilikom ispunjavanja ankete ispitanicima je zajamčena anonimnost, a vrijeme potrebno za ispunjavanje bilo je između 5 i 7 minuta. Anketni se upitnik sastojao od 14 pitanja. Prvi dio odnosio se na opće podatke ispitanika (spol, dob i radni status), dok je glavni dio sadržavao pitanja o stavovima ispitanika. Podaci dobiveni anketnim istraživanjem analizirali su se pomoću deskriptivne statistike, korištenjem *Google obrasca* i *Microsoft Office Excela*, dok je za vizualizaciju prostornih podataka korišten program ArcGIS, verzija 10.3.

1.6. Pregled dosadašnjih istraživanja

Uvidom u postojeću literaturu zaključilo se kako se problematici novozagrebačkih četvrti nije posvetila dovoljna pažnja, no postoji nekoliko vrlo kvalitetnih radova koje je nužno spomenuti jer uvelike pomažu shvatiti postojeću problematiku. Nezaobilazan je članak *Novozagrebačko naselje Dugave: novi model proizvodnje stambene zajednice*, koji je napisan 2020. godine. Autori su Tamara Bjažić Klarin sa Instituta za povijest umjetnosti i Luka Korlaet sa Arhitektonskog fakulteta. Realizirane u razdoblju od 1975. do 1981., Dugave su odgovor na akutnu građevinsku krizu 1960-ih, kada se sustavno radi na definiranju standarda naselja, kreiranju prostora društvene interakcije i participaciji krajnjih korisnika – stanara. Rad razmatra utjecaj, odnosno izravnu implementaciju suvremenih francuskih planerskih praksa, po uzoru na koje je u Dugavama realiziran novi urbanistički koncept stambene zajednice s poluotvorenim višestambenim blokovima (engl. *clusters*), stambenim dvorištima, obiteljskim kućama i autonomnom mrežom pješačkih putova.

Također, treba istaknuti radove Milana Vreska, posebice izvorni znanstveni članak *Neki pokazatelji funkcionalno – prostorne strukture Zagreba* (1986) gdje se analizom udjela i kretanja broja zaposlenih i stanovnika, te unutargradskih migracija zaposlenih utvrdila diferencijacija grada s obzirom na

funkciju rada i stanovanja, te neka druga funkcionalna obilježja. Također, treba spomenuti i udžbenik *Grad u urbanom i regionalnom planiranju* (1990) koji daje uvid u metode i načine planiranja gradova.

Valja spomenuti i članak *Urbane aspiracije Zagrepčana* (2005), autorica Anke Mišetić i Maje Štambuk te autora Ivana Rogića, napisan u knjizi *Živjeti u Zagrebu: prinosi sociologijskoj analizi*, u kojem su metodom ankete prikupljeni podaci na reprezentativnom uzorku građana Zagreba. Cilj je bio što točnije opisati urbane aspiracije Zagrepčana i to pomoću pitanja razvrstanih u nekoliko tematskih cjelina. Kao temeljno obilježje pokazao se doživljaj Zagreba kao važnog kulturnog i intelektualnog središta Hrvatske, ali istodobno se utvrđuje i ocjena da grad nije oblikovao uvjete za „bolju budućnost“ pa mu se odriče sposobnost proizvodnje razvojne perspektive. Osim na općenitoj razini, građani su ocjenjivali i uvjete i kvalitetu života u pojedinim gradskim kvartovima u kojima žive.

Marko Petran Baloković u svom diplomskom radu *Usporedba zelenih površina gradskih četvrti Trešnjevka – sjever, Trešnjevka – jug i Novi Zagreb – istok* (2014) prikazuje važnost zelenih površina za Zagreb, a rezultati rada pokazuju kako gradske četvrti Trešnjevka – jug i Novi Zagreb – istok imaju više zelenih površina od gradske četvrti Trešnjevka – sjever koja zbog prevelike izgrađenosti nema dovoljno zelenih površina.

Nadalje, kako se još uvijek jedino odlagalište komunalnog otpada nalazi na području Gradske četvrti Novi Zagreb – istok, valja spomenuti i izvorni znanstveni članak *Utjecaj odlagališta otpada Jakuševac - Prudinec na onečišćenje okoliša* (2010), autora Damira Barčića u kojem se navodi kako su neuređena odlagališta osnovni problem zaštite okoliša u Hrvatskoj, ali i kako predstavljaju iznimno velike troškove za pojedine gradove, te se istražuje utjecaj na podzemne vode i prirodu. Što se tiče završnih i diplomskih radova, istražene su prostorne strukture Pešćenice (Ivana Begić, 2011), Trnja (Sanja Benaković, 2012), Sesveta (Kristina Kos, 2012), Donjeg grada (Matija Markušić, 2013), Črnomerca (Marina Matijašec, 2014) i Dubrave (Lovro Kranjec, 2015), ali i prostorne strukture mnogih hrvatskih i inozemnih gradova (Bjelovar, Crikvenica, Čakovec, Dugo Selo, Karlovac, Krapina, Požega, Velika Gorica, Vukovar, Zadar, Doha, Dublin...).

2. ANALIZA POSTOJEĆE PROSTORNO-PLANSKE DOKUMENTACIJE

Prikaz prostornog uređenja šireg područja Gradske četvrti Novi Zagreb - istok dan je putem dokumenata koji se donose u procesu prostornog planiranja na području države, županije, pa tako i na samom području četvrti.

Važeći prostorni planovi na području Gradske četvrti su:

- Prostorni plan Grada Zagreba (2016. godina)
- Generalni urbanistički plan grada Zagreba (2017. godina)
- Urbanistički plan uređenja Buzinski krči – Ranžirni kolodvor jug (2005. godina)
- Urbanistički plan uređenja Poslovne zone – Veliko Polje (2006. godina)
- Urbanistički plan uređenja Veliko Polje (2019. godina)
- Urbanistički plan uređenja Središće – zapad (2007. godina)
- Detaljni plan uređenja Zona javne namjene u Buzinu (2000. godina)
- Urbanistički plan uređenja Groblje Jakuševac (2019. godina)

2.1. Prostorni plan Grada Zagreba

Ciljevi koji se trebaju postići u prostornom razvoju Grada Zagreba su povezivanje određivanje sustava središnjih naselja i mjera za njihov razvitak, očuvanje identiteta Grada, te prirodnih i povijesnih vrijednosti i uspostavljanje ravnoteže između izgrađenih i neizgrađenih prostora. Prostornim planom određeni su: korištenje i osnovna namjena prostora Grada Zagreba, infrastrukturni sustavi i mreže, te uvjeti korištenja, uređenja i zaštite prostora.

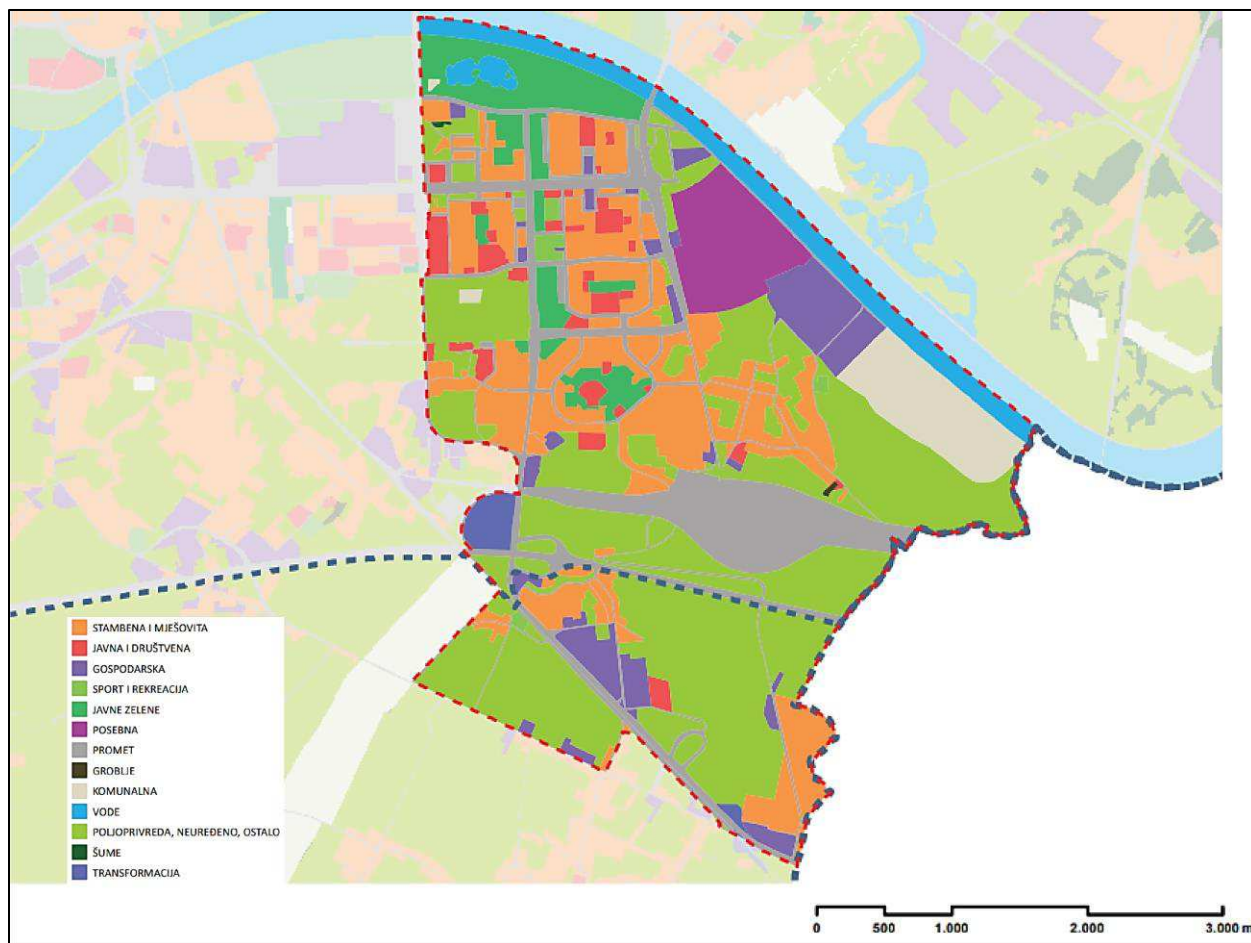
Kao što je već spomenuto, zbog očuvanja prirodnih vrijednosti, kao i očuvanja okoliša, a vezano uz područje Gradske četvrti Novi Zagreb – istok, kontinuirano će se pratiti, istraživati i prikupljati podaci o odlagalištu otpada Jakuševac radi cjelovitog rješavanja priobalja rijeke Save te topografske i ekološke promjene užeg prostora Jakuševca u planiranju budućih potreba dijela Grada južno od rijeke Save.

2.2. Generalni urbanistički plan grada Zagreba

Generalni urbanistički plan donosi se za dio područja Grada Zagreba utvrđen Prostornim planom Grada Zagreba i obuhvaća njegovo uže gradsko područje između medvedničke šume i zagrebačke obilaznice, sa oko 220 km², uključujući i njegovo povijesno središte. Uvjeti za određivanje korištenja površina za javne i druge namjene u Generalnome urbanističkom planu su:

- temeljna obilježja prostora Zagreba i ciljevi razvoja urbane kulture i razvoja grada
- valorizacija postojeće prirodne i izgrađene sredine
- održivo korištenje i kvaliteta prostora i okoliša i unapređivanje kvalitete života
- postojeći i planirani broj stanovnika
- poticanje razvoja pojedinih gradskih prostornih cjelina; ravnomjernije povećavanje broja radnih mjesta na gradskom području
- racionalno korištenje infrastrukturnih sustava.

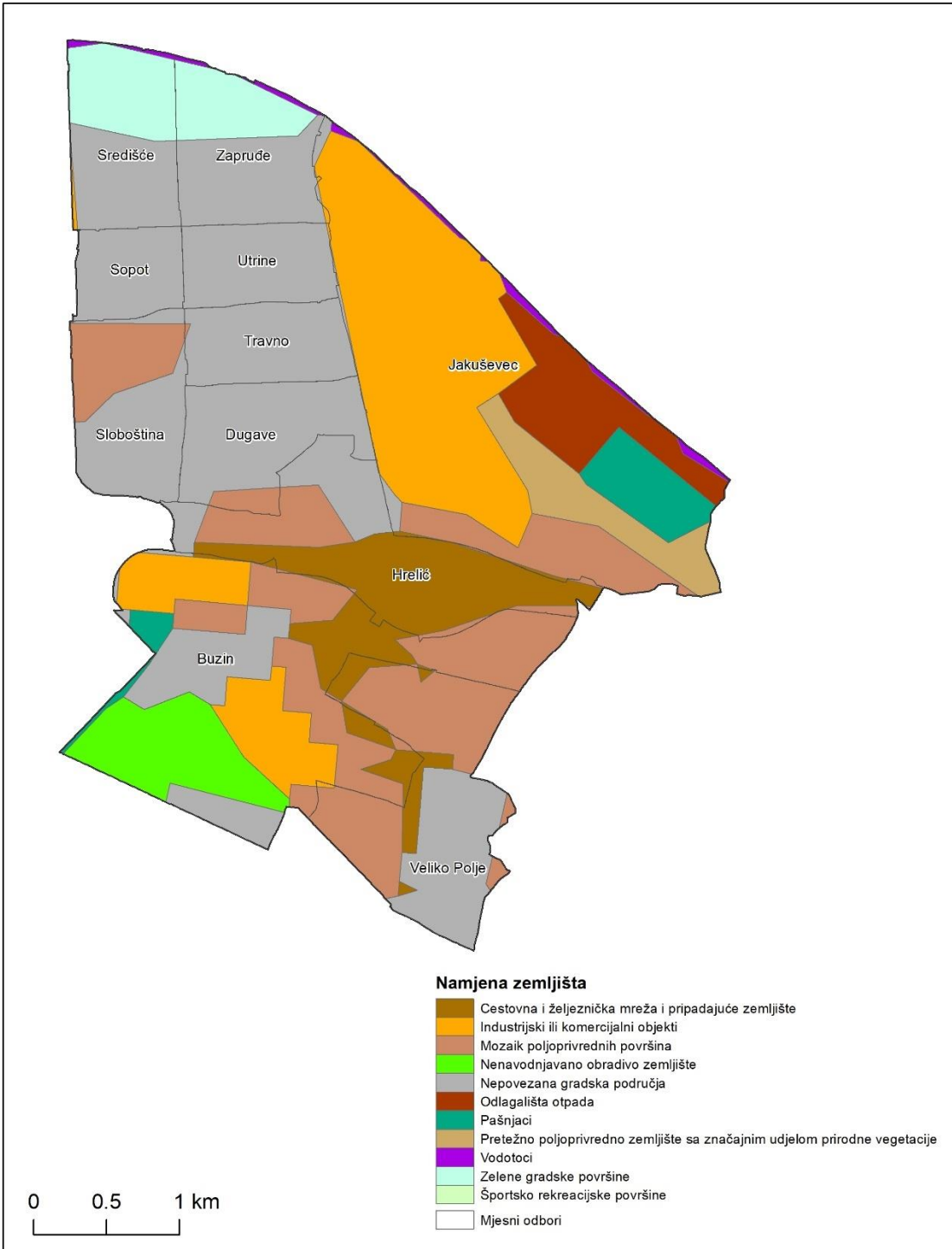
Za Novi Zagreb – istok izuzetno su bitne zone stambene namjene. Površine stambene namjene su površine na kojima su postojeće i planirane građevine stambene. Na površinama stambene namjene mogu se graditi i uređivati prostori i za prateće sadržaje poput prodavaonica robe dnevne potrošnje, predškolskih ustanova, ustanova zdravstvene zaštite i socijalne skrbi, dječjih igrališta i parkova i prostora za osobne usluge, kao što su sitni obrti, vjerske zajednice, poslovni prostori, uredi itd. Na površinama mješovite namjene moguće je graditi i uređivati prostore iz mješovite - pretežito stambene namjene M1 i mješovite - pretežito poslovne namjene M2. Na površinama mješovite - pretežito stambene namjene postojeće i planirane građevine pretežito su stambene, a mogući su i poslovni sadržaji koji ne ometaju stanovanje, dok su na površinama mješovite - pretežito poslovne namjene postojeće i planirane građevine u pravilu poslovne i stambene, s tim da prevladava poslovna namjena (uredi, trgovine, ugostiteljstvo i sadržaji koji ne ometaju stanovanje kao osnovnu namjenu grada). Iako je na području Gradske četvrti Novi Zagreb – istok namjena površina vrlo raznolika, na prostoru gotovo svih mjesnih odbora prevladava mješovita – pretežno stambena.

Sl. 2. Stvarno korištenje zemljišta 2011. godine na prostoru Gradske četvrti Novi Zagreb – istok

Izvor: Grad Zagreb, Gradski ured za strategijsko planiranje i razvoj Grada, prilagodila autorica

Sl. 3. Namjena zemljišta na području Gradske četvrti Novi Zagreb – istok

Izvor: Geoportal, Zagrebačka infrastruktura prostornih podataka

Izuzetak su mjesni odbor Jakuševac gdje prevladavaju zaštitne zelene površine, a velik je dio površina posebne, gospodarske i poslovne namjene, te mjesni odbori Hrelić, Buzin i Veliko Polje gdje prevladavaju površine infrastrukturnih sustava, poslovne namjene i površine za sport i rekreaciju te poljoprivredu. Zaštitne zelene površine oblikovane su radi potrebe zaštite okoliša (zaštita reljefa, nestabilne padine, erozija, voda, potočne doline, tradicionalni krajolici, zaštita od buke, zaštita zraka i druge zaštitne zone). Iznimno, unutar zaštitnih zelenih površina mogu se graditi i manje građevine javne i društvene, ugostiteljske i stambene namjene, klijeti, kompostane i groblje kućnih ljubimaca, postavljati skulpture i spomen obilježja, a iznimno na prostoru odlagališta Jakuševac - Prudinec, do zatvaranja odlagališta omogućuje se gospodarenje otpadom sukladno odredbama plana višeg reda. Površine infrastrukturnih sustava su površine na kojima se mogu graditi komunalne građevine i uređaji, a moguća je izgradnja iznad prometnih površina ako je opravdanost izgradnje provjerena kroz urbanistički plan uređenja, a iznimno moguća je i gradnja ispod infrastrukturnih površina na području UPU Buzinski Krči - Ranžirni kolodvor jug. Sportsko rekreacijska namjena sadrži površine za sport i rekreaciju. Javni park je javni neizgrađeni prostor oblikovan planski raspoređenom vegetacijom i sadržajima temeljno ekoloških obilježja, namijenjen šetnji i odmoru građana, a savršen primjer na području Gradske četvrti je Bundek. Parkovi se tipološki dijele na gradske parkove, parkove četvrti ili susjedstva, trgove, edukativne i znanstvene parkove, povijesne parkove i sl., a u Gradskoj četvrti Novi Zagreb – istok, najveće takvo područje nalazi se u Središću i Slobostini. Javne gradske površine - tematske zone su površine niskog intenziteta izgrađenosti, a takva se površina nalazi u Zapruđu, dok jezero Bundek i rijeka Sava, koja teče zapadnom granicom Gradske četvrti pripadaju vodama i vodnim dobrima, točnije površinama pod vodom, a to su površine rijeke Save, stajaćih voda, potoka i akumulacija na potocima Medvednice, a održavat će se i uređivati održavanjem režima i propisane kvalitete voda. Na površinama javne i društvene namjene mogu se graditi građevine za javnu i društvenu namjenu i prateće sadržaje. Građevine za javnu i društvenu namjenu su upravne, socijalne (umirovljenički, učenički, studentski domovi), zdravstvene, predškolske, školske, građevine za visoko učilište i znanost, tehnološki parkovi, građevine za kulturu, vjerske građevine (crkve i samostani, te drugi komplementarni sadržaji) i površine na kojima su moguće sve javne i društvene namjene. Od socijalnih ustanova treba izdvojiti Dom umirovljenika Sveta Ana.

2.3. Urbanistički plan uređenja Buzinski Krči – Ranžirni kolodvor jug

Urbanistički plan uređenja Buzinski Krči – Ranžirni kolodvor jug donijet je 2005. godine, a manje izmjene i dopune donesene su 2006., 2008. i 2011. godine. Svrha prostornog uređenja područja omeđenog željezničkim prugama na zapadu i sjeveru, granicom GUP-a na istoku i obilaznom autocestom na jugu, je stvaranje preduvjeta za razvoj ovog danas dijelom neizgrađenog prostora. Cilj je formiranje prostora visokog urbanog standarda namijenjenog trgovačkim centrima i drugim poslovnim sadržajima.

U zoni željeznice mogu se graditi građevine u funkciji ranžirnog kolodvora ili drugih potreba HŽ-a, a Planom je predviđeno zadržavanje postojećeg željezničkog kolosijeka željezničke pruge I. reda: I. 106: Zagreb Klara (MG 2) - Zagreb - Ranžirni kolodvor. Osiguran je koridor za izgradnju nove dvokolosječne željezničke pruge ("Zapadne obilazne željezničke pruge") od kompleksa Ranžirnog kolodvora prema zapadu, a u ovom je području moguća i gradnja upravnih, zdravstvenih, obrazovnih, kulturnih i sportsko – rekreativnih sadržaja.

Mogu se graditi otvorena igrališta, sportske dvorane i druge zatvorene i otvorene sportske građevine, sa gledalištima ili bez njih. Najveća izgrađenost građevne čestice može biti 40 %, a najmanje 30 % površine građevne čestice mora biti prirodno tlo.

Ovim je Planom predviđena izgradnja osnovne i sekundarne cestovne mreže prometnica, kao i izgradnja asfaltiranih kolnika, a gotovo svi kolnici unutar područja obuhvata namijenjeni su za dvosmjerno kretanje vozila. Iznimke su pristupni i izlazni kolnici na Ulicu Savezne Republike Njemačke koji su predviđeni kao jednosmjerni.

Za organiziranje javnog gradskog i prigradskog prijevoza putnika predviđeno je koristiti se postojećim i planskim cestovnim i željezničkim koridorima. Unutar produžene "Avenije Većeslava Holjevca" predviđeno je vođenje lakotračne željeznice. Cjevovodi trebaju biti u prvom podzemnom sloju ponajprije ispod pješačkih hodnika, biciklističkih staza ili razdjelnih pojasa zelenila. Gdje to nije moguće, cjevovodi se mogu polagati ispod površina kolnika.

U obuhvatu Plana najveći očekivani intenzitet potresa, u 500-godišnjem povratnom periodu, je VIII° MCS, te sve građevine moraju biti dimenzionirane najmanje na očekivani intenzitet. Također, zaštita ljudi od ratnih opasnosti ostvaruje se izgradnjom skloništa na Planom određenim lokacijama i propisanim kapacitetima (mogu se graditi i u zonama parkova, te zaštitnog zelenila).

2.4. Urbanistički plan uređenja Poslovne zone Veliko Polje

Plan je donesen 2006. godine, s manjim izmjenama i dopunama 2009., površina obuhvata Plana je 21,6 hektara, a temelji se na smjernicama i ciljevima Prostornog plana Grada Zagreba. Poštujući prirodne i druge uvjete zatečene u prostoru, utvrđuje osnovne uvjete korištenja i namjene površina, uličnu i komunalnu mrežu te smjernice za oblikovanje, korištenje i uređenje prostora (Grad Zagreb, 2006).

Nadalje, sadrži način i oblike korištenja i uređenja prostora, način uređenja prometne, odnosno ulične i komunalne mreže te druge elemente od važnosti za područje obuhvata Plana.

Planom je, na kartografskom prikazu utvrđeno prostorno rješenje s planom namjene površina i to:

- K1 - gospodarska poslovna namjena, pretežito uslužna,
- K2 - gospodarska poslovna namjena, pretežito trgovačka,
- IS - površine infrastrukturnih sustava.

Sl. 4. Namjena površina na području UPU Poslovne zone Veliko Polje

Izvor: Geoportal, Zagrebačka infrastruktura prostornih podataka, prilagodila autorica

Unutar zona gospodarske poslovne namjene mogu se zadržati postojeće građevne čestice ili formirati nove, a na pojedinačnim građevnim česticama na površinama gospodarske namjene kao prateći sadržaji zone mogu se graditi također i javni i društveni sadržaji, prometne i manje komunalne građevine, športsko - rekreacijski sadržaji, parkovi i rasadnici i prodavaonice (Grad Zagreb, 2006).

Na području obuhvata Plana nije predviđena gradnja stambenih građevina, a moguća je gradnja građevina i sadržaja javnih i društvenih djelatnosti kao pratećih sadržaja ili na pojedinačnim građevnim česticama, dok su uvjeti gradnje telekomunikacijske, komunalne infrastrukturne, plinske i

elektroenergetske mreže, kao i javne rasvjete, vodoopskrbe, odvodnje otpadnih voda i mjere sprečavanja nepovoljnih utjecaja na okoliš jednaki kao u gore opisanom Urbanističkom planu uređenja Buzinski Krči – Ranžirni kolodvor jug (Grad Zagreb, 2006).

2.5. Urbanistički plan uređenja Središće – zapad

Donijet je 2007. godine, s izmjenama i dopunama 2012., a površina obuhvata Plana iznosi oko 21,2 hektara. Plan sadrži način i oblike korištenja i uređenja prostora, način uređenja prometne, odnosno ulične i komunalne mreže te druge elemente od važnosti za područje obuhvata. Planira se gradnja novih i održavanje i dovršenje postojećih građevina stambene, stambeno - poslovne, javne i društvene namjene. Građevine mogu biti jednonamjenske - stambene, javne i društvene namjene.

Sl. 5. Namjena površina na području UPU Središće – zapad

Izvor: Geoportal, Zagrebačka infrastruktura prostornih podataka, prilagodila autorica

Tab.1. Namjena površina području UPU Središće – zapad

NAMJENA POVRŠINA	POVRŠINA (m²)	POVRŠINA (%)
MJEŠOVITA - PRETEŽITO STAMBENA NAMJENA - M1	57.850	27,3
MJEŠOVITA - PRETEŽITO POSLOVNA NAMJENA - M2	16.160	7,6
JAVNA I DRUŠTVENA NAMJENA - D	27.903	13,1
JAVNA I DRUŠTVENA NAMJENA - PREDŠKOLSKA - D4	3.985	1,9
JAVNA I DRUŠTVENA NAMJENA - ZA KULTURU - D7	16.515	7,8
ZAŠTITNE ZELENE POVRŠINE - Z	5.349	2,5
JAVNI PARK - Z1	3.910	1,8
POVRŠINE INFRASTRUKTURNIH SUSTAVA - IS	80.538	38,0
UKUPNO	212.210	100,0

Izvor: Urbanistički plan uređenja Središće – zapad, 2007.

2.6. Detaljni plan uređenja Zona javne namjene u Buzinu

Detaljni plan uređenja Zona javne namjene u Buzinu donijet je 2000. godine, s manjim izmjenama i dopunama donesenim iduće godine. Namjena površina na području obuhvata Plana određena je (većim dijelom) Generalnim urbanističkim planom Grada Zagreba kao područje rezervata za budući razvoj i (manjim dijelom) Prostornim planom Grada Zagreba kao neizgrađena površina, označena kao intenzivna poljoprivreda.

Unutar granica obuhvata Plana moguće je graditi i uređivati kao građevinu osnovne namjene - novu zgradu Veleposlanstva Sjedinjenih Američkih Država, te ostale popratne građevine uz glavnu zgradu, kao i kolne i pješačke te parkirališne i zelene površine (Grad Zagreb, 2000).

Zbog značaja lokacije (glavna cestovna prometnica na jugoistočnom ulazu u Grad Zagreb iz smjera Zračne luke Zagreb) posebnu pozornost treba posvetiti oblikovanju pročelja glavne zgrade Veleposlanstva, a najmanje 20 % površine građevne čestice kompleksa Veleposlanstva SAD-a potrebno je urediti kao parkovne ili zaštitne zelene površine.

2.7. Urbanistički plan uređenja Veliko Polje

UPU Veliko Polje donijet je 2019. godine, a područje obuhvata Plana nalazi se u istoimenom naselju Veliko Polje, koje je u sastavu Grada Zagreba, te njegovim istočnim rubom prolazi granica sa Zagrebačkom županijom, što je utvrđeno Zakonom o područjima županija, gradova i općina u Republici Hrvatskoj (NN 86/06, 125/06, 16/07, 95/08, 46/10, 145/10, 37/13, 44/13, 45/13, 110/15) (Grad Zagreb, 2019). Veliko Polje nastalo je 80-ih godina 20. stoljeća kao novi, planirani stambeni dio naselja, dok je javna i društvena infrastruktura planirana u Velikoj Mlaci kao starijem naselju. Tek u novije vrijeme grade se novi (pretežito uslužni) sadržaji uz Aveniju Većeslava Holjevca i Velikopoljsku ulicu, no stanovnici Velikog Polja još uvijek su većinom primorani koristiti javne i društvene sadržaje u Velikoj Mlaci (osnovna škola, dječji vrtić, dom zdravlja, crkva, pošta, čitaonica, dobrovoljno vatrogasno društvo i dr.) ili na području Grada Zagreba.

Urbanističkim planom uređenja predviđa se znatna funkcionalna i strukturalna transformacija naselja uslijed realizacije građevina javne i društvene namjene. Kao prvo tu se misli na predviđenu osnovnu školu i dječji vrtić, ali isto tako na mogućnost gradnje drugih sadržaja javne i društvene namjene poput građevina sportske, zdravstvene, socijalne, upravne ili kulturne namjene, te planirane središnje sadržaje (parkovne i pješačke površine i trg) kao okosnicu javnih i društvenih zbivanja. Također, predviđenim Urbanističkim planom uređenja Veliko Polje stvara se nova, vrlo zanimljiva razvojna infrastruktura koja će sigurno pridonijeti novoj, vrlo kvalitetnoj valorizaciji prostora (Grad Zagreb, 2019).

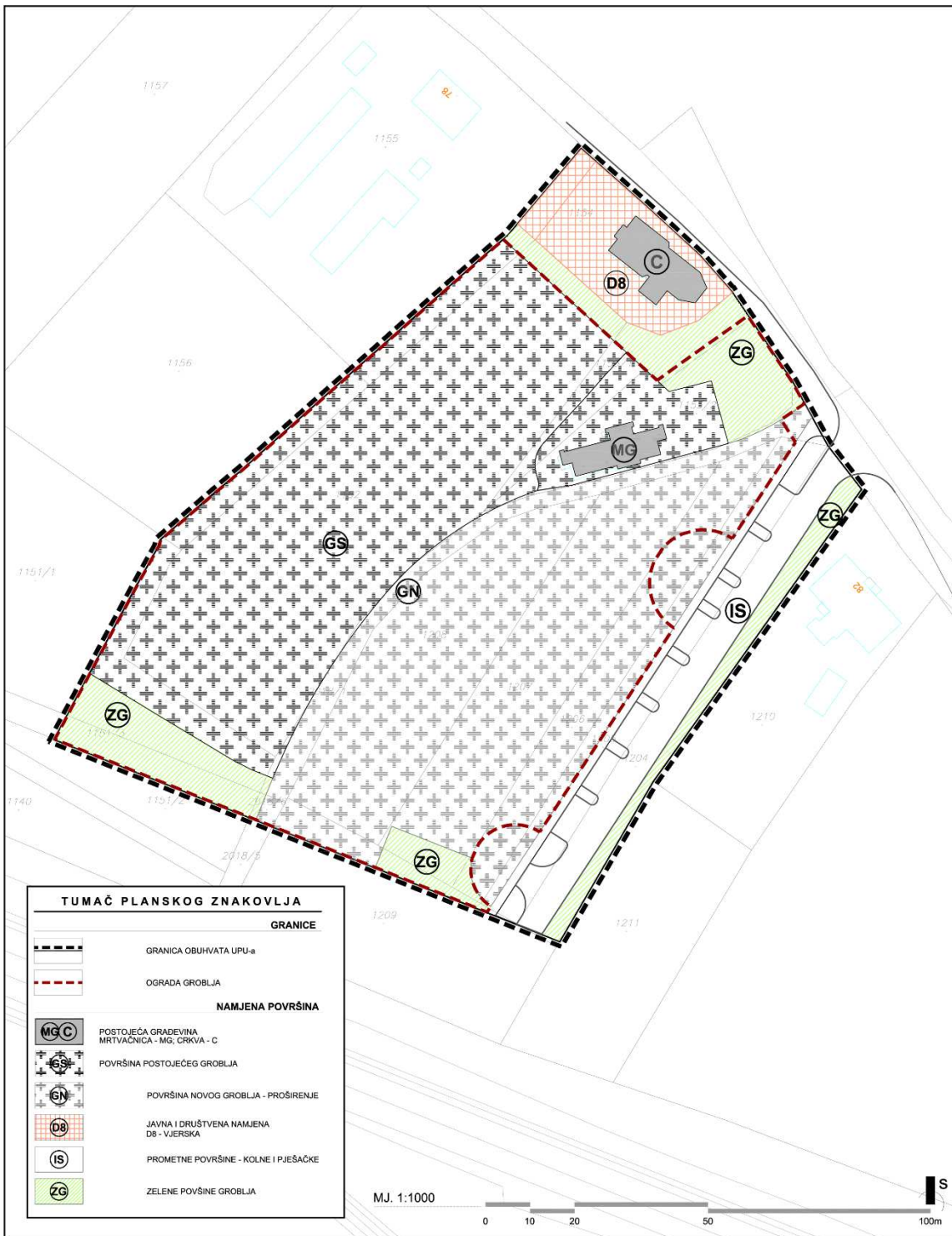

Sl. 6. Namjena površina na području UPU Veliko Polje

Izvor: Geoportal, Zagrebačka infrastruktura prostornih podataka, prilagodila autorica

2.8. Urbanistički plan uređenja Groblje Jakuševac

Plan je donijet 2019. godine s ciljem uređenja, zaštite i urbane obnove kompleksa jedne namjene (groblja). Jakuševčko groblje nastalo je u prvoj polovini 19. stoljeća, kada je izgrađena župna crkva sv. Marka Evanđelista 1832. godine, a nalazi se uz Jakuševčku ulicu, neposredno uz crkvu Sv. Marka Evanđelista i južne obilaznice grada Zagreba i ranžirnog kolodvora (Grad Zagreb, 2019). Groblje je na prometnu mrežu povezano preko Jakuševčke ulice, neposredno uz crkvu, te je prostor groblja povezan na mrežu javnog gradskog autobusnog prometa dvjema autobusnim linijama: linijom 307 Zagreb (Zapruđe) - Strmec Bukevski i linijom 308 Zagreb (Zapruđe) - Sasi. Područje obuhvata plana je unutar vodozaštitnog područja Mičevac - III zona vodozaštite - zona ograničenja i nadzora unutar koje je zabranjeno ispuštanje nepročišćenih otpadnih voda, te građenje prometnica, parkirališta i drugih prometnih i manipulativnih površina bez kontrolirane odvodnje, dok u obuhvatu Plana nema zaštićenih područja. Ciljevi ovog Plana su osiguranje prostornih preduvjeta za izgradnju novih ukopnih mjesta i drugih potrebnih pratećih sadržaja, oblikovanje groblja kao zelene parkovne površine, te kvalitetno funkcionalno i oblikovno povezivanje postojećeg groblja i prostora za proširenje (Grad Zagreb, 2019).

Sl. 7. Namjena površina na području UPU Groblje Jakuševac

Izvor: Geoportal, Zagrebačka infrastruktura prostornih podataka, prilagodila autorica

3. URBANA OBNOVA

Urbana obnova je uz urbanu rekonstrukciju, urbanu rehabilitaciju i urbanu regeneraciju najčešći opći naziv koji se rabi za dugogodišnju sustavnu preobrazbu središnjega povijesnog dijela grada. Prema Jukić i dr. (2020): „U cjelovitom sagledavanju problema koriste se i svi legitimni modeli obnove, sanacije, revitalizacije, regeneracije, rekonstrukcije, rehabilitacije itd. koji se mogu koristiti zasebno na razini obnove zgrade ili na razini obnove dijela grada.“ Kako bi se što bolje pojmovno odredili izrazi koji će se rabiti u daljnjem tekstu, potrebno ih je detaljnije analizirati i komentirati. Urbana preobrazba ili urbana transformacija glavni je pojam za sve procese, promjene i intervencije koje se odvijaju u gradu, a razlikuje se više vrsta grupa prostornih intervencija:

- novi projekti i nova gradnja na mjestu oštećenih i devastiranih površina
- novi projekti i nova gradnja na slobodnom neizgrađenom prostoru
- urbana obnova središta grada, tj. predjela koji su zbog nebrige, nečinjenja ili posljedica elementarne nepogode (potres) izgubili neke svoje značajke

Urbana regeneracija obično se definira kao strukturna, funkcionalna, društvena i gospodarska obnova određenih dijelova grada koju financiraju privatni (korporativni) ili gradski i državni akteri. Pojam „urbane regeneracije“ često se povezuje i s procesima koji se odvijaju u društvu. Uzroke tome treba tražiti u procesima gospodarske tranzicije koja utječe i na društvenu tranziciju i obrnuto (Jukić i dr., 2020 prema Čaldarović, 2010).

Cilj, vraćanje aktivnosti života u napuštene dijelove i podizanje kvalitete života u devastiranim područjima naziva se urbana revitalizacija. Pod “vraćanje života u devastirana i zapuštena područja” razumijeva se prihvaćanje novih zahtjeva i specifičnosti područja, a u stambenim dijelovima podizanje kvalitete života i oživljavanje prostora. Riječ je o cjelovitim, opsežnim, dobro promišljenim, organiziranim i dugotrajnim procesima (Jukić i dr., 2020).

Razlozi urbane obnove su različiti, a najčešće su vezani uz kompleksan i slojevit proces obnove degradirane fizičke strukture dijela grada (manjeg ili većeg) zbog nastalih promjene s obzirom na način korištenja postojećih zgrada, zbog neodgovarajuće lokacije pojedinih sadržaja, zbog starosti i trošnosti zgrada i infrastrukture, zbog potpune promjena korištenja zemljišta ili zbog posljedica prirodnih ili ljudskih katastrofa. Ukratko, cilj urbane obnove je zaustaviti procese urbane degradacije, u svrhu ponovnog oblikovanja gradskih središta, obnove zapuštenih područja i poboljšanja uvjeta postojećeg stanovanja (Jukić i dr., 2020).

3.1. Provedeni i planirani projekti gradske vlasti

U zadnjih su nekoliko godina, točnije od 2017. do 2022. godine provedena tri veća projekta. Izgrađeni su Dječji vrtić Središće koji se nalazi u istoimenom mjesnom odboru, a čija je gradnja započela 2019. godine i Osnovna škola Središće. Naime, Središće je bio jedini mjesni odbor na području Gradske četvrti bez osnovne škole sve do 2020. godine. Škola se prostire na gotovo šest tisuća metara kvadratnih, te raspolaže s kapacitetom za 450 učenika u jednoj smjeni. Također je i Dom za starije osobe sv. Ana u Sloboštini dobio dva nova odjela za oboljele od demencije. Po mjesnim odborima provedeni su manji projekti poput uređenja površina javne namjene (pločnika, javnih prolaza, prečaca, šetališta i parkirališta, te javne rasvjete) (Grad Zagreb, 2022).

Što se tiče planiranih projekata, za 2022. godinu je planirana obnova toplovoda, obnova nadvožnjaka kod Supernove prema Buzinu i Velikom Polju, početak izgradnje osnovne škole u Jakuševcu, područne škole u Buzinu i dječjeg vrtića u Sloboštini, obnova križanja Ulice SR Njemačke i Avenije Dubrovnik zajedno s križanjem kod Meštrovićeva trga i obnova pothodnika kod Kauflanda u Središću. Za iduću godinu je predviđen početak izgradnje tramvajske pruge u Sarajevskoj cesti. Plan proširenja tramvajske pruge dio je velikog projekta rekonstrukcije Sarajevske ceste najavljen još 2016. godine, a zamišljen je produžetak Sarajevske ceste i rekonstrukcija poteza dužine oko 2 km od Avenije Dubrovnik do Ranžirnog kolodvora Zagreb, dokle bi nova pruga trebala ići, pa bi tako Zagreb dobio novi južni ulaz s obilaznice. Produžetak tramvajske pruge mnogo bi značio stanovnicima Travnog, Dugava i Jakuševca, kojima su trenutno na raspolaganju samo autobusne linije, što im predstavlja jedan od većih svakodnevnih problema i narušava kvalitetu života u ovoj Četvrti, kako je već navedeno u prethodnom poglavlju. Po završetku projekta, odredište tramvaja bilo bi u Ulici Aleksandra Brdarića, umjesto kao do sad u Zapruđu, a Sarajevska bi izašla na nadvožnjak koji se također treba sagraditi preko Ranžirnog kolodvora i spojiti se na autocestu za Sisak. Iz navedenog je evidentno da gradska vlast reagira na probleme proaktivno, iako realizaciju tih projekata nažalost još uvijek koči administracija i birokracija.

Sl. 8. Buduća trasa tramvajske pruge do Sarajevske ceste

Izvor: Nova tramvajska pruga u Zagrebu se čeka od početka stoljeća, no nešto se ipak pomaknulo, portal.hr

3.2. Ranžirni kolodvor Zagreb – mogućnost prenamjene

Namjena Ranžirnog kolodvora Zagreb jest prerada teretnih vlakova, a u cilju transformiranja i formiranja vlakova s novom strukturom vagona, obradi tranzitnih vlakova s djelomičnom preradom i obradi tranzitnih vlakova bez prerade, kod kojih se vrši izmjena lokomotive, osoblja ili i lokomotive i osoblja (HŽ infrastruktura, 2016). Prije Ranžirnog kolodvora Zagreb postojalo je nekoliko manjih ranžirnih kolodvora koji su sada svedeni na RK Zagreb koji se nalazi južno od naselja Jakuševac, a čija je gradnja dovršena 1978. godine.

Kako bi se dobio što bolji i točniji uvid u stvarno stanje Ranžirnog kolodvora Zagreb, u obzir treba uzeti osnovne pokazatelje rada. Voznim je redom za 2014./2015. bilo predviđeno da na preradu u Ranžirni kolodvor Zagreb dnevno prispijeva 15 redovitih i 17 izvanrednih vlakova. Međutim treba imati u vidu da znatan broj predviđenih izvanrednih vlakova ne prometuje svaki dan, što znači da se kapacitet Ranžirnog kolodvora koristi vrlo slabo (HŽ infrastruktura, 2016). Dakle, u Ranžirnom kolodvoru Zagreb u infrastrukturnom pogledu postoji značajan višak kapaciteta u odnosu na opseg prometa, odnosno prerade. Međutim, prema studiji razvoja (HŽ infrastruktura, 2016) u budućnosti bi trebalo doći do povećanja prometa, a upravo navedeni višak kapaciteta i prognozirani rast prometa predstavljaju potencijal za revitalizaciju čime će Gradska četvrt, ali i cijeli Grad Zagreb dobiti na važnosti.

Prostornim planom Grada Zagreba, na području Zagreb Ranžirnog kolodvora dopušta se izgradnja kontejnerskog terminala za tehničko-putnički kolodvor (Grad Zagreb, 2017b), dok se prema Generalnom urbanističkom planu Grada Zagreba, predviđa gradnja nove trase koja bi se odvila dogradnjom postojeće pruge Ranžirni kolodvor - Klara - Remetinec - Blato ili gradnjom na novoj trasi položenoj uz gradsku obilaznu autocestu. Za obje su varijante osigurane površine, a procjenom utjecaja na okoliš i studijom izvodljivosti odredit će se optimalna varijanta (Grad Zagreb, 2017a). Zaključno, Urbanističkim planom uređenja (UPU) Buzinski Krči - Ranžirni kolodvor jug propisano je plansko aktiviranje rubnoga neizgrađenoga gradskog područja omeđenog jakim infrastrukturnim koridorima, uz naglasak na kvalitetno oblikovanje primjereno položaju (Grad Zagreb, 2005). Najbitniji dokument u kojem su navedene mogućnosti revitalizacije Ranžirnog kolodvora Zagreb je Studija razvoja željezničkog čvora Zagreb (2016) u kojoj je navedeno kako Ranžirni kolodvor Zagreb u budućnosti treba zadržati svoju osnovnu funkciju ranžirnog kolodvora, ne samo kao lokalno važan željeznički čvor, nego važan i u regionalnom i međunarodnom prometu. Ipak, na temelju današnjih analiza može se zaključiti da će i u budućnosti postojati višak kapaciteta u Ranžirnom kolodvoru, čiji se jedan dio

može efikasno iskoristiti za izgradnju kontejnerskog terminala, a što se navodi i u Prostornom planu Grada Zagreba. Iz analize trenutnog stanja i prostorno-planske dokumentacije, dolazi se do zaključka kako je Ranžirnom kolodvoru Zagreb neophodna obnova (remont), koja nije rađena od njegove izgradnje, prije gotovo pet desetljeća, a trenutno je, zbog lošeg stanja ustroja kolosijeka, ograničenje brzine na području kolodvora i priključnih pruga 20 km/h. Također, pored funkcije osnovnog ranžirnog kolodvora na mreži HŽ u unutarnjem i međunarodnom prometu, postoji mogućnost prenamjene jednog dijela u Intermodalni terminal, prije svega kontejnerski. Drugim riječima potrebna je djelomična rekonstrukcija, prenamjena i obnova (remont) postojećih kolosijeka, uređaja i priključnih pruga u Ranžirnom kolodvoru. Osim toga, dogradnjom postojećih i gradnjom novih stajališta stvorit će se mreža stajališta gradske željeznice, čime će se ovaj sustav prijevoza uključiti u sustav javnog prijevoza u Gradu Zagrebu (HŽ infrastruktura, 2016).

Naposlijetku, Lukić (2015) u svom radu stavlja dio Ranžirnog kolodvora Zagreb u funkciju suhe luke, odnosno logističko-distributivnog centra (LDC) koji bi Rijeka, pod uvjetom obnovljene željeznice, koristila kao glavni robno-distributivni centar. Ukupna površina tako definiranog terminala iznosila bi oko 650.000 - 800.000 m², a lokacija za smještaj LDC Zagreb bila bi s južne strane Ranžirnog kolodvora Zagreb. Nepovoljnost je te lokacije što je namjena zemljišta za poljoprivredu (visoka P1 kategorija), te potreba izrade elaborata za promjenu namjene i pokretanje javne rasprave za usvajanje nove namjene (Lukić, 2015).

3.3. Hrelić – mogućnost prenamjene

Tkalčić Simetić (2016) piše: „Kako je širenje grada kroz 20. stoljeće uzrokovalo postupno premještanje sajmišta iz centra prema rubovima grada, tako je 1960-ih zbog uređenja Heinzlove ulice tamošnji stočni sajam preseljen u selo Hrelić.“ Bez obzira na novu lokaciju, sajam zadržava staro ime – Hrelić. Naziv Hrelić danas se može odnositi na dva različita pojma. Prvi, javnosti poznatiji pojam, odnosi se na Hrelić kao “skup raznovrsnih sajmišnih praksi organiziranih oko kupnje i prodaje rabljene robe“ (Tkalčić Simetić, 2016), dok se drugi pojam odnosi na staro zagrebačko naselje Hrelić, danas mjesni odbor unutar Gradske četvrti Novi Zagreb – Istok. Sajmovi „Hrelić“ i susjedni sajam automobila odvijaju se na zemljištu koje se nalazi neposredno uz Savu i smetlište Jakuševac, a osim prostora namijenjenog za sajmove, tu se nalaze i zgrada Uprave sajma, nekoliko ugostiteljskih objekata i sanitarni čvor (Tkalčić Simetić, 2016).

Prvi dokument u posttranzicijskom razdoblju relevantan za prostor Hrelića bio je Generalni urbanistički plan iz 2003. godine, a kako navodi Tkalčić Simetić (2016): „u okviru plana prvi se put spominju sporni sadržaji i planerska tendencija njihove transformacije u poslovno-stambenu zonu.“ Područje sajma automobila i sajma rabljene robe 2017. godine uvršteno je u Atlas *brownfield* površina Grada Zagreba pod imenom „Sajam automobila“ (ZG Geoportal, 2018). Iako se samo četiri *brownfield* površine nalaze na području Novog Zagreba, od ukupno 43 na području Grada Zagreba, a što je rezultat, ne samo relativno mlade izgrađenosti, već i dominantne funkcije stanovanja u Novom Zagrebu, prostor Hrelića jedno je od najvećih *brownfield* područja, ukupne površine od 21,8 ha (ZG Geoportal, 2018). Bez obzira na klasifikaciju Hrelića kao *brownfield* područja, još uvijek nije donesen urbanistički plan upravljanja kojim bi se odredila njegova buduća namjena. Ipak, u GUP-u grada Zagreba iz 2017. godine navedene su programske smjernice za izradu urbanističkog plana upravljanja Sajma automobila prema kojima bi se trebale poduzeti mjere: „formiranja fizionomijski i identitetski raspoznatljive zone poslovne namjene, uvođenjem visokih sadržajnih i oblikovnih standarda građenja, uređenja i opremanja prostora.“

Tkalčić Simetić, 2016., govori o Hreliću kao zajednici koja se temelji na međusobnoj solidarnosti, osjećaju „istosti“ i razvijanju emocionalnih odnosa. Osim toga, ističe pojam sajmišne „gomile“ koja u sebi sažima sve oblike interakcije ljudi međusobno i njihove interakcije s okolinom iz čega proizlazi duh mjesta. Dakle, prenamjena tog prostora značila bi, ne samo prestanak tradicije trgovine na tom mjestu, već i promjenu društvenih i kulturnih odnosa unutar Četvrti. No, ne smijemo zanemariti prostorno-plansku dokumentaciju u kojoj je prostor uvršten u *brownfield* područja i kojom su dane smjernice za izradu urbanističkog plana uređenja kojim bi se prostor uredio u zonu poslovne namjene. Iako postoje brojni europski i svjetski primjeri prenamjene *brownfield* područja u zone poslovne ili stambene namjene, većinom su to primjeri prenamjene nekadašnjih, zastarjelih industrijskih kompleksa koji više nisu u funkciji.

Najsličniji primjer prenamjene koji se može usporediti s prostorom Hrelića je prenamjena područja Tornakalns, koje se godinama koristilo kao prostor za privatne vrtove, dok 2009. godine nije započeo projekt izgradnje kampusa latvijskog sveučilišta. Prva zgrada završena je 2015. godine, a ukupna površina kampusa danas je 70 000 m². Projekt je službeno završio 2021. godine, ali se i dalje kontinuirano radi na unaprjeđenju i poboljšanju postojećih funkcija.

3.4. Odlagalište Jakuševac – mogućnost prenamjene

Grad Zagreb, kao i svi drugi gradovi, ima potrebu za sakupljanjem i odvoženjem otpada koji nastaje kao nusprodukt življenja samog grada na posebno određeno odlagalište, no zagrebačko je odlagalište nužno premjestiti na drugo područje, a sadašnji prostor prenamijeniti. Danas je odlagalište Jakuševac jedno od najviših i najvećih odlagališta otpada u ovom dijelu Europe, te stvara sve veći problem stanovništvu, koje se zadnjih godina udvostručilo. Odlagalište se nalazi udaljeno 6,5 km zračne udaljenosti od samog centra grada, te 400 metara od prvih stambenih objekata, položeno je u smjeru sjeverozapad - jugoistok, uz savski nasip od kojeg je odvojeno prometnicom, a površina mu je 54 ha (Perkec, 2018).

Nekontrolirano odlaganje otpada na području današnjeg odlagališta otpada Jakuševac-Prudinec započelo je 1965. godine, a 1995. godine prostor odlagališta zauzima 80 ha. U tom je razdoblju neprimjereno odloženo 4,5 milijuna m³ otpada, a do 2000. godine volumen odloženog otpada iznosio je 8 milijuna m³. Odlagalište je zbog zanemarivanja problema postalo najveće neuređeno odlagalište otpada u jugoistočnom dijelu Europe, a od 1960. godine do početka devedesetih godina prošlog stoljeća zauzelo je i zagađilo gotovo 1 000 000 m² tla i ozbiljno ugrozilo kakvoću pitke podzemne vode (Nakić i dr., 2007). Odlagalište Jakuševac bilo je jedan od najvećih i najtežih ekoloških problema na području grada Zagreba. Ponajviše radi činjenice da su ondje bile odložene goleme količine otpada različita podrijetla ali i zbog njegova vrlo nepovoljnog smještaja uzvodno od područja Črnkovca, gdje se nalaze glavne pričuve kvalitetne podzemne vode za vodoopskrbu grada Zagreba. Iako su geološke i hidrološke karakteristike područja vrlo nepovoljne za smještaj odlagališta otpada, za određivanje lokacije prevagnula je praktična činjenica o položaju i udaljenosti samo 5 km od središta grada (Barčić i Ivančić, 2010).

U razdoblju od 2000. do 2008. godine projekt sanacije odlagališta se kontinuirano realizira kroz osam paketa. To obuhvaća sanaciju odlagališta i izgradnju novih kapaciteta za odlaganje otpada; izgradnju i upravljanje interventnom crpnom stanicom; izgradnju i upravljanje postrojenjem za pročišćavanje deponijskih voda; izgradnju i upravljanje stanicom za otplinjavanje; izgradnju i upravljanje uređajima za predobradu otpada; izgradnju i upravljanje uređajima za reciklažu građevnog otpada; izgradnju i upravljanje nadzornom opremom te osmišljavanje, praćenje i upravljanje programom ulaganja (Perkec, 2018). Iako, početkom 2020. godine je u Dugavama nekoliko tjedana bila trostruko nadmašena dozvoljena vrijednost lebdećih čestica, a čiji uzrok se ne može pronaći u grijanju, prometu

i potrošnji fosilnih goriva, jer bi u tom slučaju vrijednost lebdećih čestica čestica bila viša u Vukovarskoj ulici nego na Jakuševcu (Dnevne novosti, 2020).

Kako je već analizirano ranije, Generalni urbanistički plan Grada Zagreba, površinu Jakuševca označava kroz dvije namjene: sjeverozapadni (ulazni) dio kao gospodarsku namjenu (G), a jugoistočni dio („brdo na kojem je smeće“) zajedno sa susjednom parcelom kao zaštitne zelene površine (Z). Sukladno tome, potrebno je razmotriti mogućnost spajanja površine Z sa susjednom površinom R1 (športsko – rekreacijska namjena) na kojoj je gradnja omogućena (Perkec, 2018). Točnije rečeno, zbog nedostatka zelenih površina u ovom dijelu grada, kao i sportskih sadržaja, poželjno bi bilo da prostor sadašnjeg odlagališta otpada postane javno dostupna površina multifunkcionalnog značaja koja bi objedinjavala te dvije aktivnosti.

Iako su mogućnosti prenamjene prostora koje je godinama ili desetljećima bilo odlagalište otpada relativno male i ograničene, postoji više desetaka primjera u svijetu gdje se odlagalište prenamijenilo u parkove, golf terene, sportska igrališta, skijališta itd. Jedan od najpoznatijih svjetskih primjera je zatvaranje odlagališta otpada *Fresh Kills Park* u New Yorku, 2001. godine, nakon terorističkog napada, te je projekt njegove prenamjene započeo 2008. godine, a očekuje se da će biti gotov 2035. godine, s rokom produljenja do 2037. *Fresh Kills Park* bit će jedan od najambicioznijih projekata javnih radova na svijetu, kombinirajući ekološko restauratorsku tehniku s posebnim pogodnostima za rekreaciju, javno dostupnu umjetnost i sadržaje za mnoge sportove i programe koji nisu tako česti u gradu. Projekt, uz površinu zatvorenog odlagališta, još obuhvaća i močvarna područja, vodotoke i neiskorištena nizinska područja koji obuhvaćaju drugu polovicu ukupne površine novog parka (Perkec, 2018). Iako je *Fresh Kills Park* još uvijek u procesu prenamjene, dijelovi parka su otvoreni za korištenje javnosti, dok su drugi još uvijek strogo zatvoreni kako bi se u njima dovršili biološki procesi (Perkec, 2018).

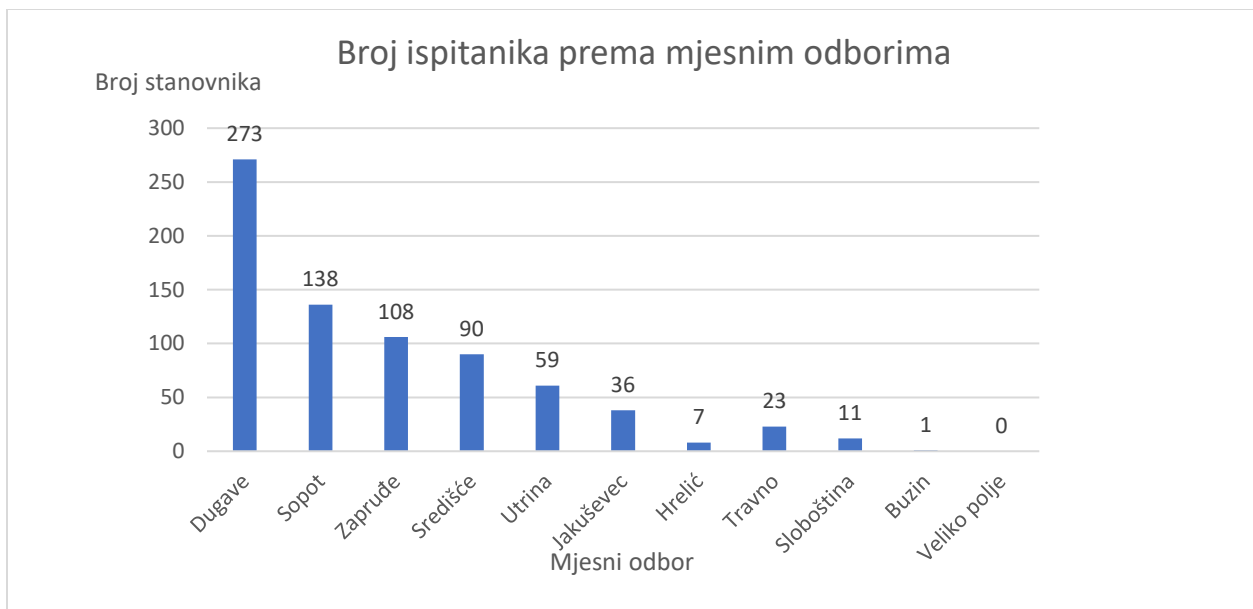
Shodno tome, prostor zagrebačkog odlagališta otpada potrebno je prenamijeniti u već spomenutu javnu zelenu površinu, u sklopu kojeg je opcionalno moguće napraviti park za djecu, park za pse, *skate* park, biciklističku i stazu za rolanje, kao i mnoštvo ostalih sadržaja u svrhu sporta i rekreacije, ali i odmora građana. Odlagalište otpada treba premjestiti na novo područje, gdje se nalazi manji broj stanovnika i koje ima slabije urbanističke značajke, gdje će jedna od najbitnijih stavki biti način skladištenja otpada, kao i odvajanje istog (sortirnice), te poštivanje Zakona, propisa i budućih modela gospodarenja otpadom, koji se trenutno razvijaju. Jakuševac je trenutno relativno gusto naseljeno područje koje nema

samo funkciju odlagališta otpada i koje je širenjem Novog Zagreba dobilo i stambenu funkciju, iako je još uvijek taj dio grada najpoznatiji, a moglo bi se reći i većini ljudi jedino poznat po odlagalištu otpada. Nastavno na navedeno, mogu se naći samo kratkoročna rješenja koja ne bi u potpunosti riješila problem ljudi koji žive u blizini, a problemi su mnogobrojni. Nužno je pronaći dugoročno rješenje za zagrebačko odlagalište otpada, te pomoću interdisciplinarne suradnje stručnjaka iz raznih područja (arhitekti, građevinari, geolozi, geografi, sociolozi...) napraviti plan i izabrati najbolju lokaciju za novo odlagalište otpada.

4. REZULTATI ANKETNOG ISTRAŽIVANJA

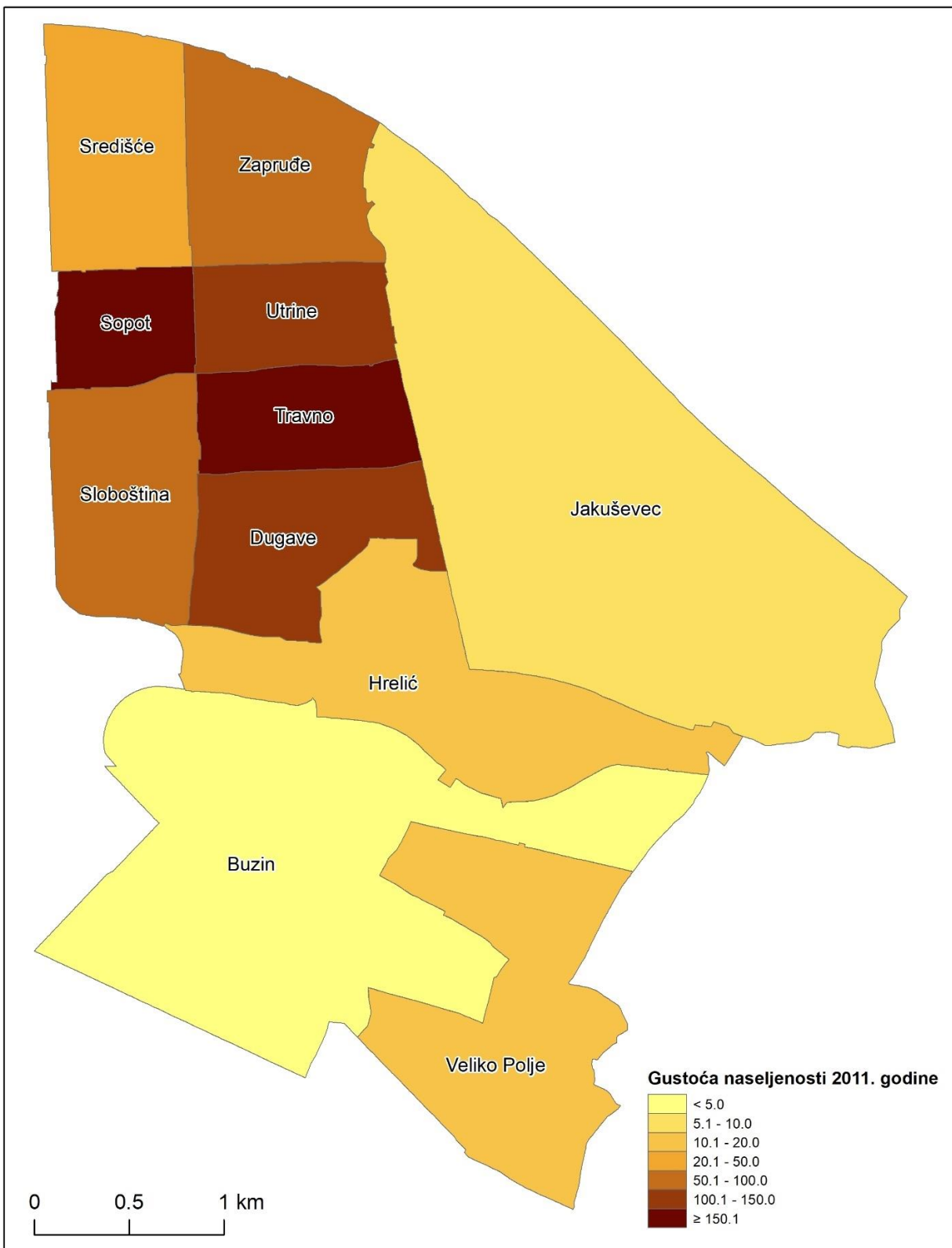
U ovom poglavlju analizirat će se rezultati provedenog anketnog istraživanja, kojima se ostvaruju ciljevi i zadaci ovog rada. Bavit će se analizom subjektivnih procjena ispitanika o zadovoljstvu kvalitetom života u Gradskoj četvrti Novi Zagreb – istok, na temelju odabranih domena, kao i prednostima i nedostacima koje su naveli te projektima koji su najbitniji za revitalizaciju Četvrti. Zaključno, saznat će se mišljenje stanovnika o estetici i vizuri kvarta, te kvaliteti stanogradnje, kao i njihovi stavovi o eventualnoj migraciji u skorijoj budućnosti, ali i ukupan dojam o Četvrti. Sve od navedenog je bitno kako bi se dobio što bolji uvid u probleme Gradske četvrti i shodno tome, kako bi se pronašla optimalna rješenja. Svrha provođenja anketnog istraživanja bila je istražiti mišljenja ljudi koji stanuju u Novom Zagrebu – istok kako bi se dobila povratna informacija o tom što je dobro, a što ne i na što se u budućnosti treba usmjeriti, a odgovori su, uz stručnu i znanstvenu literaturu i statističke podatke, najbolji pokazatelj toga.

Uzorkom je obuhvaćeno ukupno 746 ispitanika pri čemu je cilj bio prikupiti raspršeni uzorak, odnosno obuhvatiti što različitiije lokacije unutar Četvrti, to jest pokušati, koliko je to moguće, prikupiti podjednak broj ispitanika iz što više mjesnih odbora koji pripadaju Gradskoj četvrti. Broj ispitanika u uzorku istraživanja prema mjestu stanovanja prikazan je u Slici 3. Najviše anketiranih je iz mjesnog odbora Dugave, čak 273 ispitanika (36,3 %), dok je samo jedan ispitanik iz mjesnog odbora Buzin (0,1 %). Ispitanika iz Sopota ima 138 (18,5 %), iz Zapruđa 108 (14,5 %), iz Središća 90 (12,1 %), iz Utrina 59 (7,9 %), iz Jakuševca 36 (4,8 %), iz Travnog 23 (3,1 %), iz Sloboštine 11 (1,5 %), te iz Hrelića 7 (0,9 %). Ispitanika iz mjesnog odbora Veliko Polje nije bilo, a razlozi tomu su niska gustoća naseljenosti i namjena zemljišta koja nije pretežno stambena kao u ostalim mjesnim odborima (Veliko polje je najniže urbaniziran mjesni odbor Gradske četvrti).

Sl.9. Broj ispitanika prema mjesnim odborima

Izvor: Anketno istraživanje

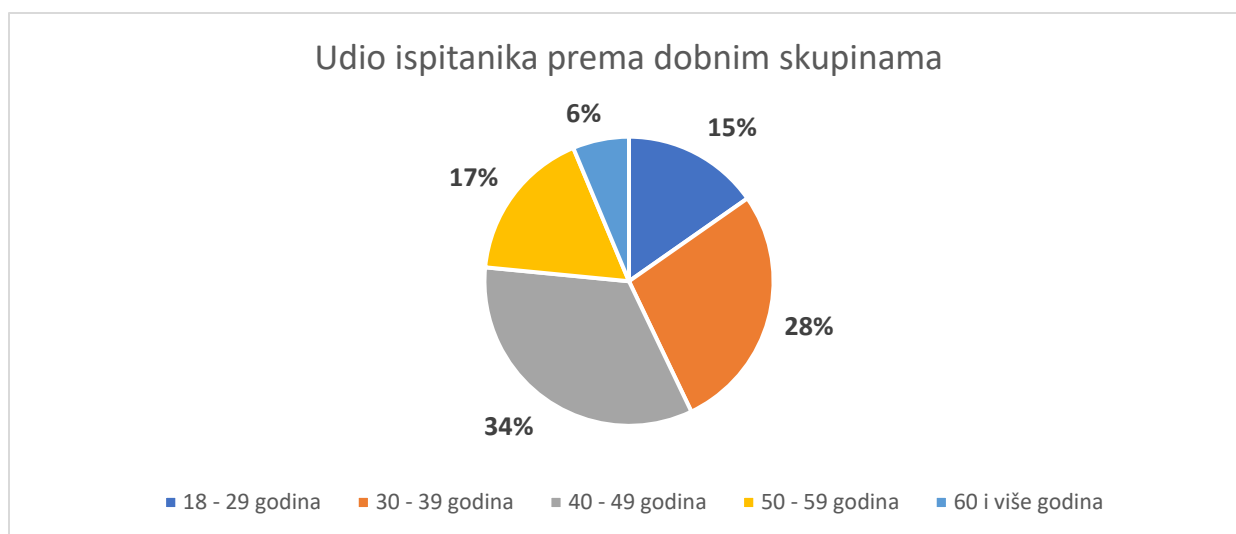

Sl. 10. Gustoća naseljenosti 2011. godine

Izvor: Grad Zagreb, Gradski ured za strategijsko planiranje i razvoj Grada

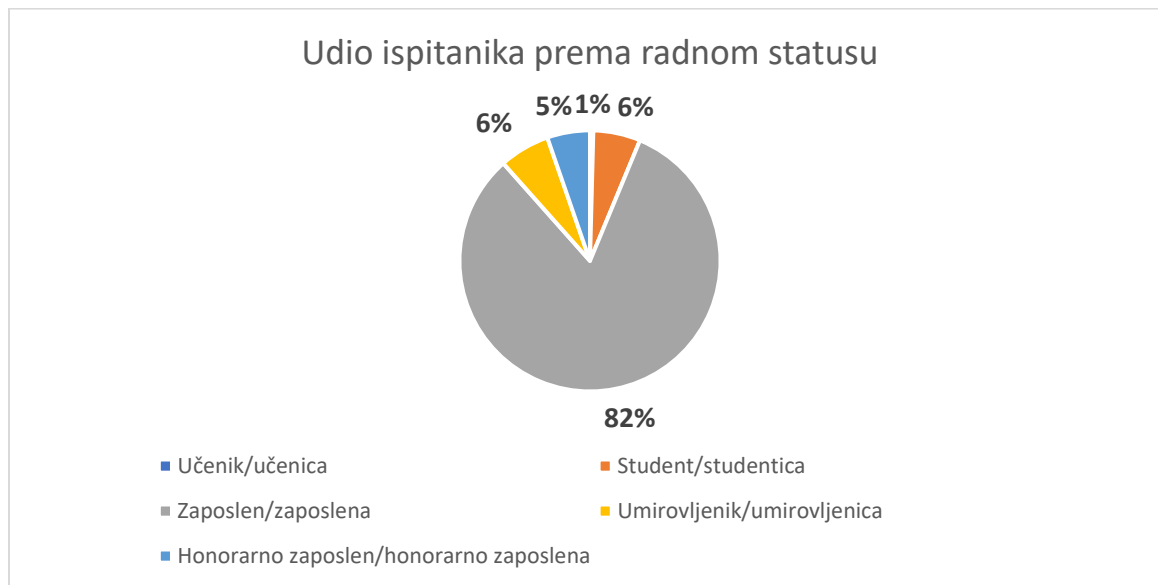
Od 746 ispitanika, ispitanica je bilo 549 (73,6 %), a ispitanika 197 (26,4 %). Najviše ispitanika pripada dobnoj skupini od 40 do 49 godina, njih 251 (33,6 %), zatim ju slijedi dobna skupina od 30 do 39 godina kojoj pripada 206 (27,6 %) ispitanih, dok najmanji broj ispitanika pripada dobnoj skupini od 60 i više godina, odnosno 47 ispitanika (6,3 %).

Sl. 11. Udio ispitanika prema dobnim skupinama

Izvor: Anketno istraživanje

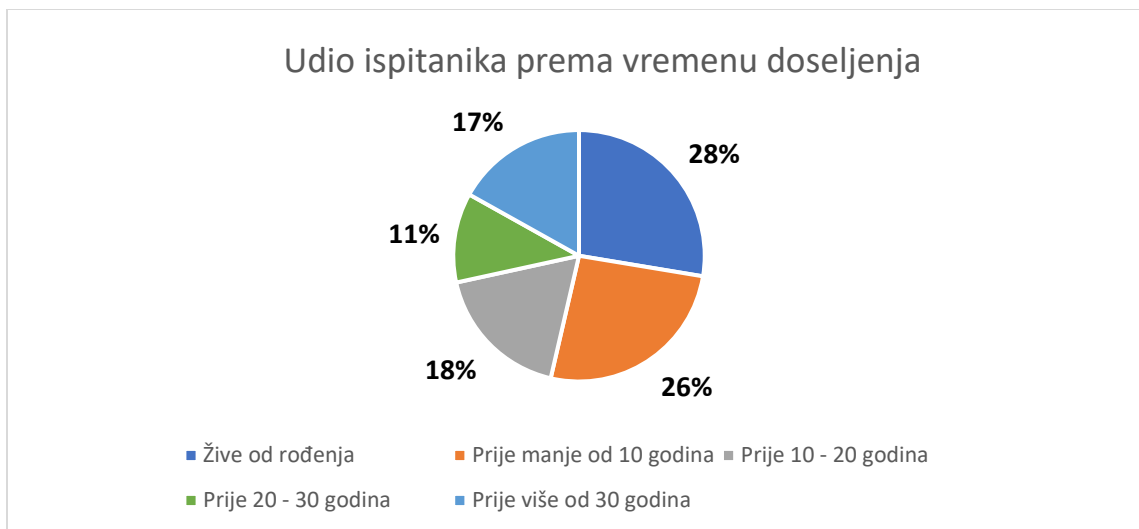
Zaposlenih je ispitanika 604 (81 %), a slijede ih nezaposleni kojih je 46 (6,2 %). Najmanje ispitanika pripada učenicima kojih je svega troje (0,4 %).

Sl. 12. Udio ispitanika prema radnom statusu

Izvor: Anketno istraživanje

U anketnom je istraživanju ispitanicima postavljeno i pitanje žive li u Gradskoj četvrti Novi Zagreb - istok od svog rođenja ili su doselili, a ako su doselili, kad je točno to bilo. Najveći broj ispitanika na području Četvrti živi od rođenja, odnosno 206 ispitanika (28 %), slijede ih ispitanici koji su se doselili prije manje od 10 godina, kojih je 194 (26 %), dok je najmanje onih koji su se doselili prije 20 do 30 godina, odnosno 86 (11 %).

Sl. 13. Udio ispitanika prema vremenu doseljenja u Gradsku četvrt Novi Zagreb – istok

Izvor: Anketno istraživanje

Koncept kvalitete života proučavan je kroz odabrane potkategorije. Na temelju dosadašnjih spoznaja, istraživane literature i značajki prostora odabrano je 16 potkategorija koje se smatraju relevantnim za istraživani prostor i problematiku, a to su:

- Buka od prometa
- Kvaliteta prometnica
- Broj parkirnih mjesta
- Blizina autobusnih stanica
- Blizina tramvajskih stanica
- Blizina željezničke stanice
- Duljina biciklističkih staza
- Blizina banke ili pošte
- Blizina ambulante ili ljekarne
- Broj i opremljenost trgovina
- Broj restorana i kafića
- Obrtničke usluge
- Učestalost odvoza smeća
- Javne zelene površine

- Broj parkova i mjesta za rekreaciju
- Broj i opremljenost dječjih igrališta

Ispitanici su pomoću Likertove mjerne skale od pet stupnjeva, čije su vrijednosti sljedeće: *1 – u potpunosti nezadovoljan, 2 – uglavnom nezadovoljan, 3 – niti zadovoljan niti nezadovoljan, 4 – uglavnom zadovoljan, 5 – u potpunosti zadovoljan* vrednovali svaku od potkategorija.

Analizirano na razini čitave Četvrti, buka od prometa ne smeta većini ispitanika, pa je čak njih 315 (42,2 %) tu potkategoriju vrednovalo sa 4 - uglavnom zadovoljan, njih 188 (25,2 %) smatra kako buka nije ni najmanji problem, a 126 (16,9 %) ispitanika dalo je ocjenu 3 – niti su zadovoljni niti nezadovoljni. Uglavnom nezadovoljnih je 79 (10,6 %), dok je 38 (5,1 %) ispitanika označilo kako su u potpunosti nezadovoljni te smatraju kako je buka od prometa vrlo ozbiljan problem na prostoru Gradske četvrti.

Kako bi se dobio što bolji uvid u stanje Gradske četvrti, odgovori su na razini mjesnih odbora rangirani prema tri kategorije; *zadovoljni, niti zadovoljni niti nezadovoljni i nezadovoljni*. U kategoriju *zadovoljni* uvršteni su odgovori ispitanika koji su dali odgovore *uglavnom* i u *potpunosti zadovoljni*, dok su u kategoriju *nezadovoljni* uvršteni odgovori onih koji su *uglavnom* i u *potpunosti nezadovoljni*. U Dugavama, iz kojih je najveći broj ispitanika, 199 ispitanika (72,9 %) smatra buku od prometa malim, gotovo neprimjetnim problemom, onih koji nisu niti zadovoljni niti nezadovoljni ima 38 (13,9 %), dok je ispitanika kojima je buka koju stvara promet ozbiljan problem 36 (13,2 %).

U Sopotu, mjesnom odboru koji je po broju ispitanika odmah iza Dugava, njih 96 (69,6 %) smatra da buka od prometa nije problem, ispitanika koji su neodlučni je 19 (13,8 %), a onih koji buku smatraju problemom je 23 (16,6 %).

Zapruđe je mjesni odbor gdje su 72 ispitanika (66,7 %) zadovoljna i ne misle kako buka od prometa stvara probleme, njih 22 (20,3 %) nije niti zadovoljno niti nezadovoljno, a samo 14 ljudi (13 %) misli kako je buka zapravo problem.

U Središću je malo više od polovine ispitanih, njih 50 (55,6 %) odgovorilo kako buka nije problem, neodlučnih je 21 odgovor (22,3 %), dok 19 stanovnika (22,1 %) nema nikakav problem vezan uz buku koju stvara promet.

Utrine su mjesni odbor u kojem 36 ispitanih (61 %) smatra kako buka nema utjecaj na njihove živote, dok je 12 ispitanika (20,3 %) neutralnog stava vezano uz navedenu potkategoriju. Onih kojima smeta buka je 11, odnosno (18,7 %).

Jakuševac je dio Četvrti iz kojeg je ukupno 36 ispitanika. Onih koje buka ne smeta je 23, točnije (63,9 %), onih koji nisu niti zadovoljni niti nezadovoljni je 6 (16,7 %), a ispitanika kojima buka od prometa smeta je 7, odnosno (19,4 %).

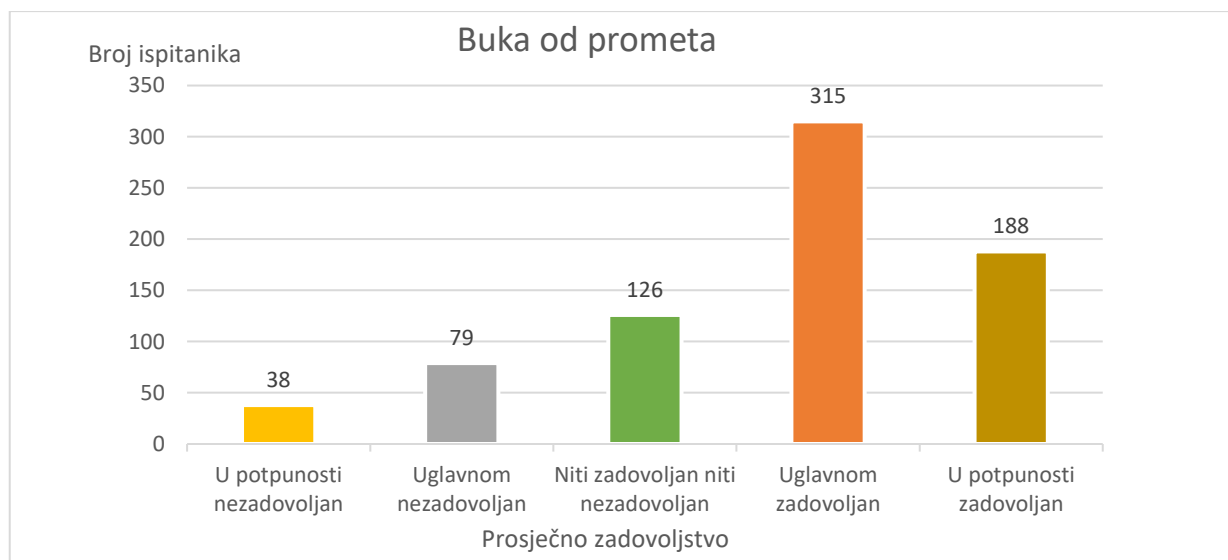
U Travnom 15 ispitanika (65,3 %) misli kako buka nije problem, njih 5 je neodlučno (21,7 %), a troje ispitanika ovo vidi kao velik problem (13 %).

U Sloboštini, mjesnom odboru iz kojeg je 11 ispitanika, njih 8 smatra da buka koju proizvodi promet nije problem (72,7 %), jedan ispitanik je neodlučan (9,1 %), a dvoje ovo smatra problemom (18,2 %).

Ispitanika iz Hrelića je 7 ukupno, njih 5 je zadovoljno (57,1 %), dvoje nije niti zadovoljno niti nezadovoljno (28,6 %), a jedna je osoba nezadovoljna (14,3 %).

Jedan je ispitanik iz Buzina i on je nezadovoljan.

Iako broj ispitanika nije proporcionalan na razinama mjesnih odbora, primarno zbog različite gustoće naseljenosti, većina ispitanika u svim mjesnim odborima smatra da buka koju stvara promet nije problem, pa se stoga zaključuje kako buka od prometa nije problem na razini Gradske četvrti Novi Zagreb – istok.

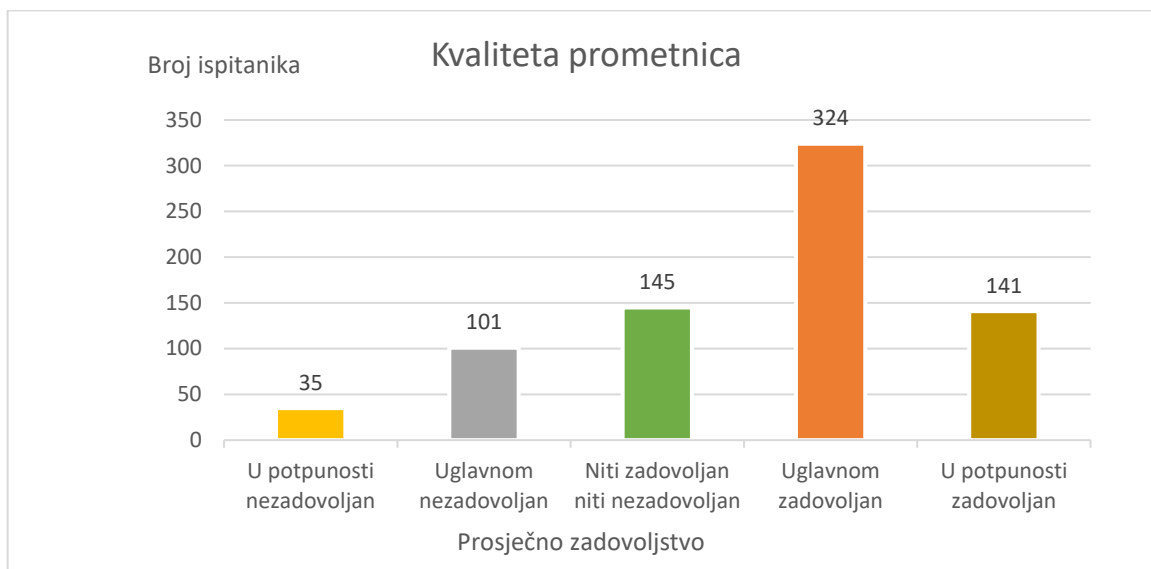

Sl. 14. Prosječno zadovoljstvo potkategorijom Buka od prometa

Izvor: Anketno istraživanje

Kvalitetom prometnica je uglavnom zadovoljno 324 ispitanika (43,4 %), njih 141 (18,9 %) je u potpunosti zadovoljno, onih koji nisu niti zadovoljni niti nezadovoljni je 145 (19,4 %), a 101 (13,6 %)

ispitanik je dao ocjenu 2 – *uglavnom nezadovoljan*. Onih koji su u potpunosti nezadovoljni kvalitetom postojeće prometnica je pak 35, odnosno, (4,7 %).

Sl. 15. Prosječno zadovoljstvo potkategorijom Kvaliteta prometnica

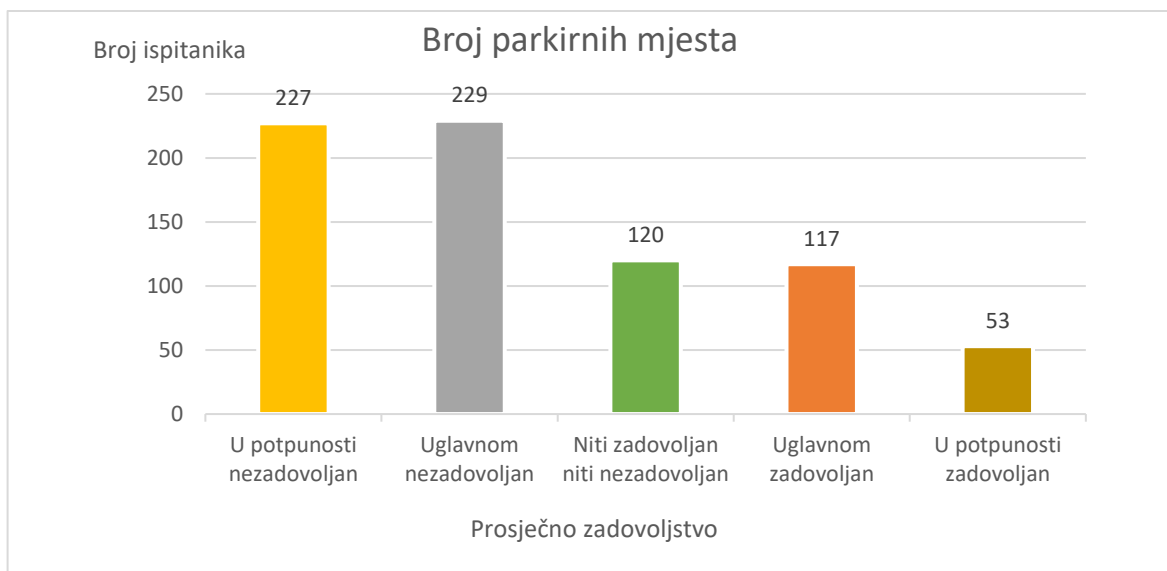
Izvor: Anketno istraživanje

Kvalitetom prometnica, gledano prema broju ispitanika, odnosno najvećem postotku, najzadovoljniji su u Travnom. Od ukupno 23 ispitanika, čak 20 je navelo kako je zadovoljno kvalitetom prometnica (86,8 %), dva ispitanika nisu niti zadovoljna niti nezadovoljna (8,8 %), a samo jedan ispitanik nije zadovoljan ovom potkategorijom (4,4 %). U Središću 66 ispitanika smatra kako je kvaliteta prometnica na visokoj razini (73,3 %), onih koji su neutralnog mišljenja je 14 (15,6 %), a nezadovoljnih ima 10 (11,1 %). U Sloboštini je 8 ispitanika koji su zadovoljni (72,7 %), jedan nije niti zadovoljan niti nezadovoljan kvalitetom prometnica (9,1 %), a dvoje ih je nezadovoljno (18,2 %). Slično je i u Utrinama, gdje 42 ispitanika, od ukupno 59, dakle (71,2 %) smatra kako su prometnice kvalitetne.

Najmanje zadovoljnih je u Jakuševcu i Hreliću, gdje je većina ispitanika ili nezadovoljna ili nema definirano mišljenje. U Jakuševcu točno polovina ispitanika (50 %) nije zadovoljna kvalitetom prometnica, a u Hreliću čak (57,1 %) nema definiran stav.

Prema odgovorima, lako je zaključiti kako su prometnice najkvalitetnije u najgušće naseljenim dijelovima Četvrti (Travno, Sopot, Središće, Dugave, Sloboština i Zapruđe), a najmanje kvalitetne prometnice su u dijelovima s najnižom gustoćom naseljenosti. Iz Buzina je, kao što se već spomenulo, jedan ispitanik koji nije zadovoljan kvalitetom prometnica.

Brojem parkirnih mjesta u potpunosti je nezadovoljno 227 ispitanika, dok je 229 uglavnom nezadovoljno. Niti zadovoljnih niti nezadovoljnih je 120, uglavnom zadovoljnih je 117, dok je samo 53 stanovnika, to jest 7,1 % u potpunosti zadovoljno trenutnim brojem parkirnih mjesta i smatraju da ništa ne treba mijenjati.

Sl. 16. Prosječno zadovoljstvo potkategorijom Broj parkirnih mjesta

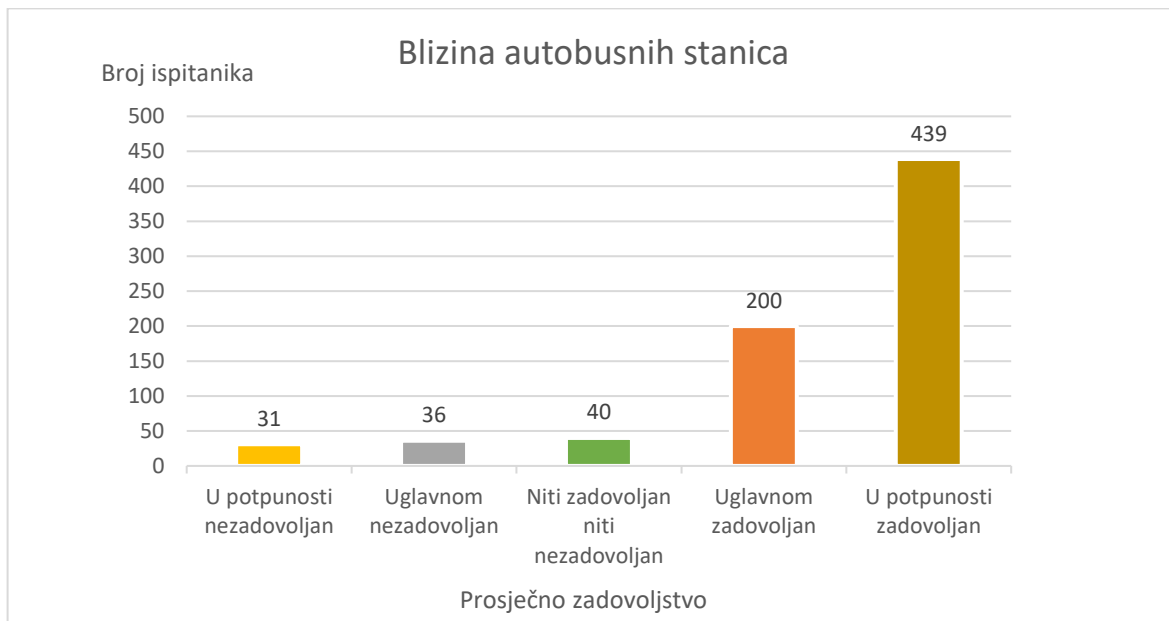
Izvor: Anketno istraživanje

Brojem parkirnih mjesta najveći broj ispitanika u svim mjesnim odborima nije zadovoljna. Najviše je nezadovoljnih u Sopotu (80,4 %), Travnom (78,3 %) i Zapruđu (75 %), a gotovo polovica ispitanika u Dugavama također nije zadovoljna (45,4 %). Slični su rezultati dobiveni i u anketnom istraživanju provedenom davne 1996. godine, kad je većina ispitanika iz Zapruđa odgovorila (76,19 %) da su automobilska parkirališta u naselju nedovoljno velika, dok je manji broj ispitanika (23,81 %) smatralo da su dovoljna (Maretić, 1996). U Hreliću, od ukupno 7 ispitanih, dvoje ih je zadovoljno, dvoje neodlučno, a troje nezadovoljno (42,8 %).

Ovakvi rezultati nimalo ne iznenađuju jer je problem parkinga jedan od najvećih problema u čitavom Gradu Zagrebu, a prema podacima iz 2021. godine (Centar za vozila Hrvatske) u Gradu Zagrebu je registrirano 360 000 vozila. Usporedbe radi, 1960. godine u Gradu je registrirano svega 18 200 vozila, pet godina kasnije već 38 500, a 1970. godine 92 000 vozila, što je sa današnjim stanjem gotovo zanemarivo, ali je broj parkirnih mjesta bio i ostao problem (Autoklub Maksimir, 2022). Slični su rezultati dobiveni i u anketnom istraživanju davne 1996. godine, kad je većina ispitanika (76,19 %)

odgovorila da su automobilska parkirališta u naselju nedovoljno velika, dok je manji broj ispitanika (23,81 %) smatralo da su dovoljna.

Blizinom autobusnih stajališta/stanica u potpunosti je zadovoljno više od polovice ispitanika (58,8 %), točnije njih 439, dok je uglavnom zadovoljno njih 200 (26,8 %). Neodlučnih je u ovoj potkategoriji 40 (5,4 %), 36 ljudi (4,8 %) je uglavnom nezadovoljno, dok je onih u potpunosti nezadovoljnih 31, što iznosi 4,2 % od ukupno ispitanih stanovnika.

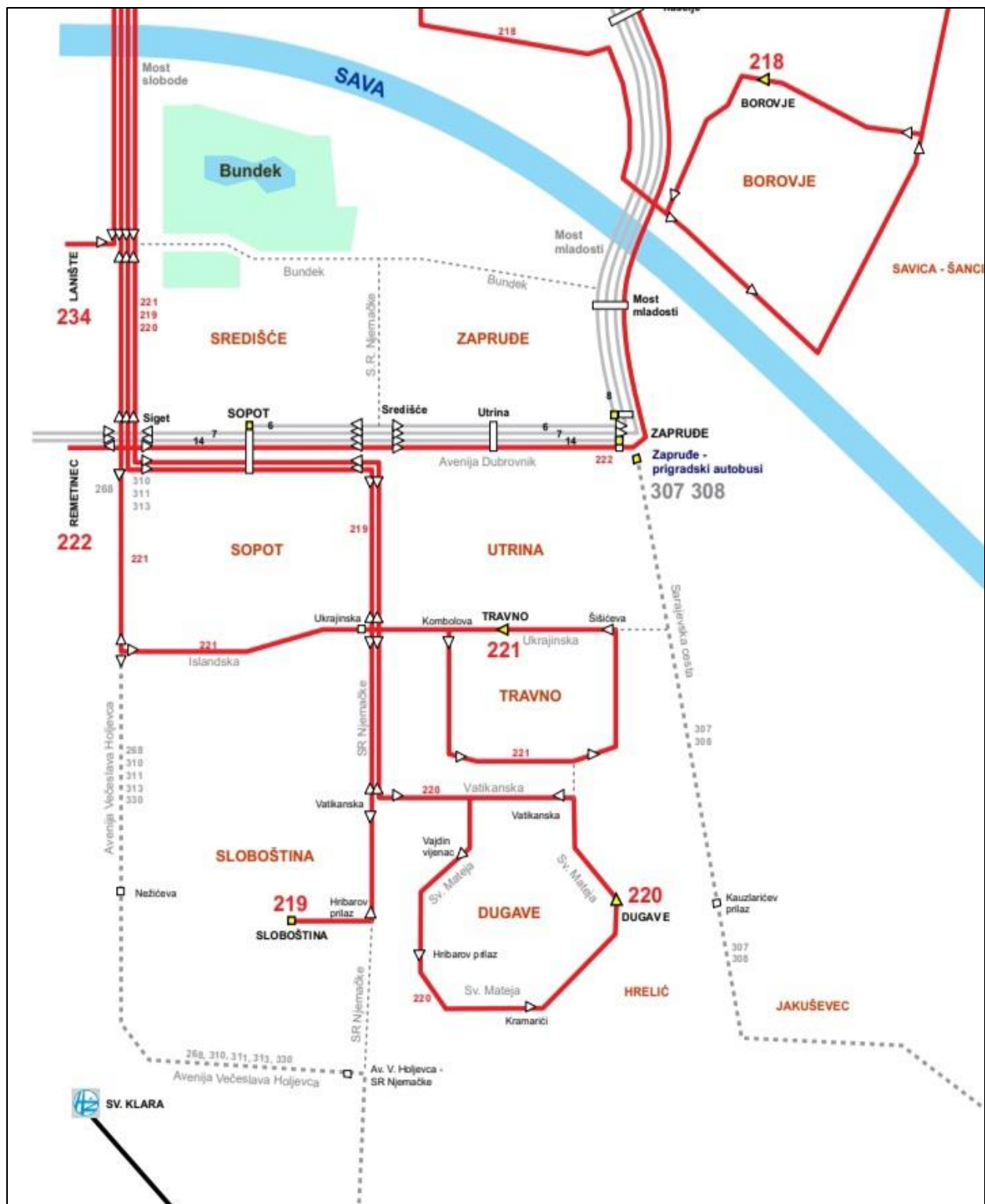

Sl. 17. Prosječno zadovoljstvo potkategorijom Blizina autobusnih stanica

Izvor: Anketno istraživanje

Ovom su potkategorijom zadovoljni ispitanici svih mjesnih odbora osim Jakuševca. Blizinom autobusnih stanica, odnosno stajališta, najzadovoljniji su ispitanici iz Sopota (97,1 %), Travnog (95,7 %), Slobošćine (90,9 %) i Središća (90 %). Zadovoljnih ispitanika iz Jakuševca je 41,7 %, što je očekivano, ako se u obzir uzme da na području mjesnog odbora postoji samo jedna autobusna linija, uvedena 2015. godine (Zaprude – Jakuševac- Zaprude), primarno radi odlaska na Sajam automobila nedjeljom.

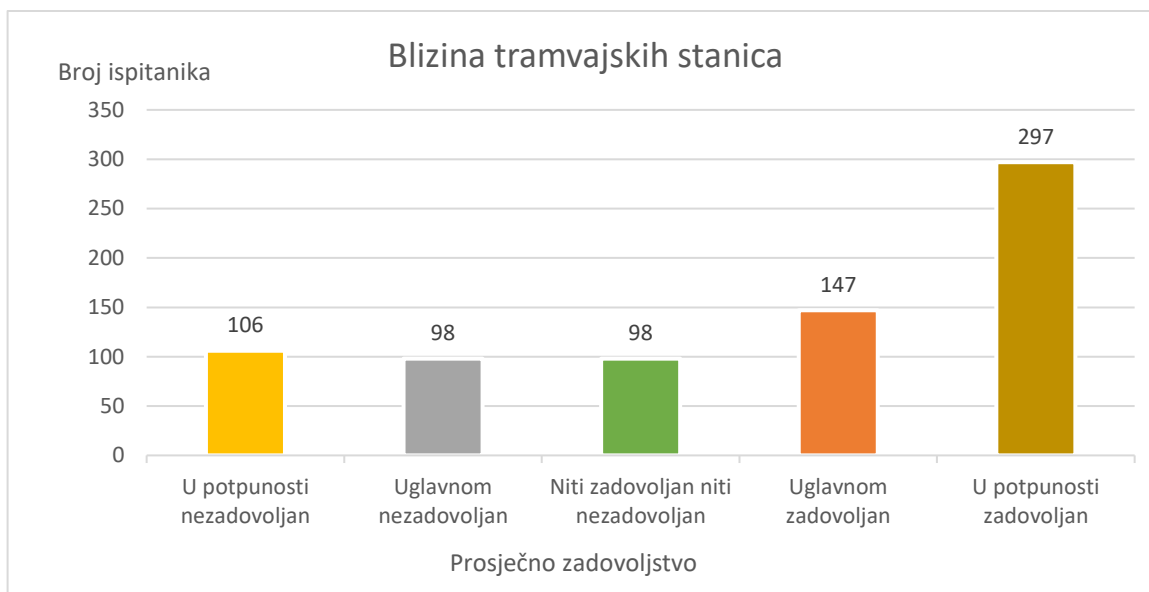

Sl. 18. Autobusne linije na području Gradske četvrti Novi Zagreb – istok

Izvor: Karte autobusnih linija, Zet.hr

Što se tiče uglavnom zadovoljnih i u potpunosti zadovoljnih, slična je situacija i sa blizinom tramvajskih stajališta/stanica, gdje je njih 147 (19,7 %) dalo ocjenu 4, a njih 297 ocjenu 5 (39,8 %) Niti zadovoljnih niti nezadovoljnih je 98 (13,1 %), kao i uglavnom nezadovoljnih. Ispitanika kojima se uopće ne sviđa dostupnost tramvajskih stanica je 106, točnije 14,2 %..

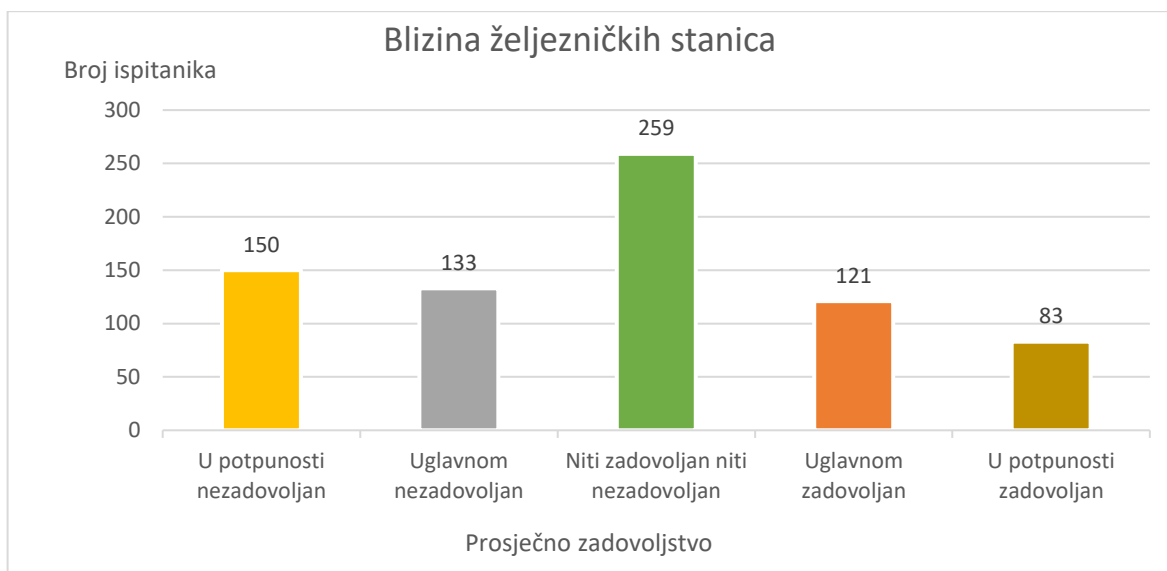
Sl. 19. Prosječno zadovoljstvo potkategorijom Blizina tramvajskih stanica

Izvor: Anketno istraživanje

Blizinom tramvajskih stanica najzadovoljniji su ispitanici iz Sopot (95,7 %), Središća i Zapruda (88,9 %) i Utrina (88,1 %). Malo više od polovice ispitanih su iz Travnog (56,5 %) i Slobošćine (54,6 %) zadovoljno je blizinom stanice, a najnezadovoljniji su ispitanici iz mjesnih odbora Dugave (zadovoljno 20,9 %), Hrelić (zadovoljno 28,6 %) i Jakuševac (zadovoljno 16,7 %).

Blizinom željezničke stanice većina nije niti zadovoljna niti nezadovoljna, njih 259 (34,7 %). Krajnje nezadovoljnih je 150 (20,1 %), a oni koji su uglavnom nezadovoljni čine 17,8 %, tj. 133 ispitanika. Uglavnom zadovoljnih je 131 (17,6 %), dok oni koji smatraju da je sve u najboljem redu i ne bi ništa mijenjali ima 83, a čine samo 11,1 %.

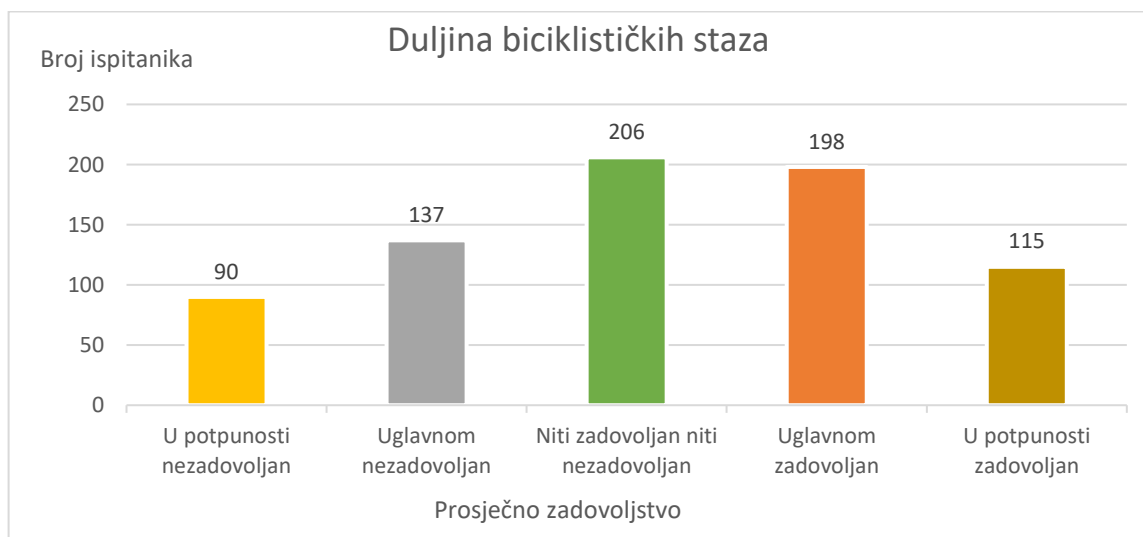
U svim mjesnim odborima manje od polovica ispitanih je zadovoljna blizinom željezničke stanice, a najnezadovoljniji su u Hreliću (nitko od ispitanika nije zadovoljan), Jakuševcu (dva zadovoljna od ukupno 36 ispitanih) i u Slobošćini (jedan zadovoljan od 11 ispitanih).

Sl. 20. Prosječno zadovoljstvo potkategorijom Blizina željezničkih stanica

Izvor: Anketno istraživanje

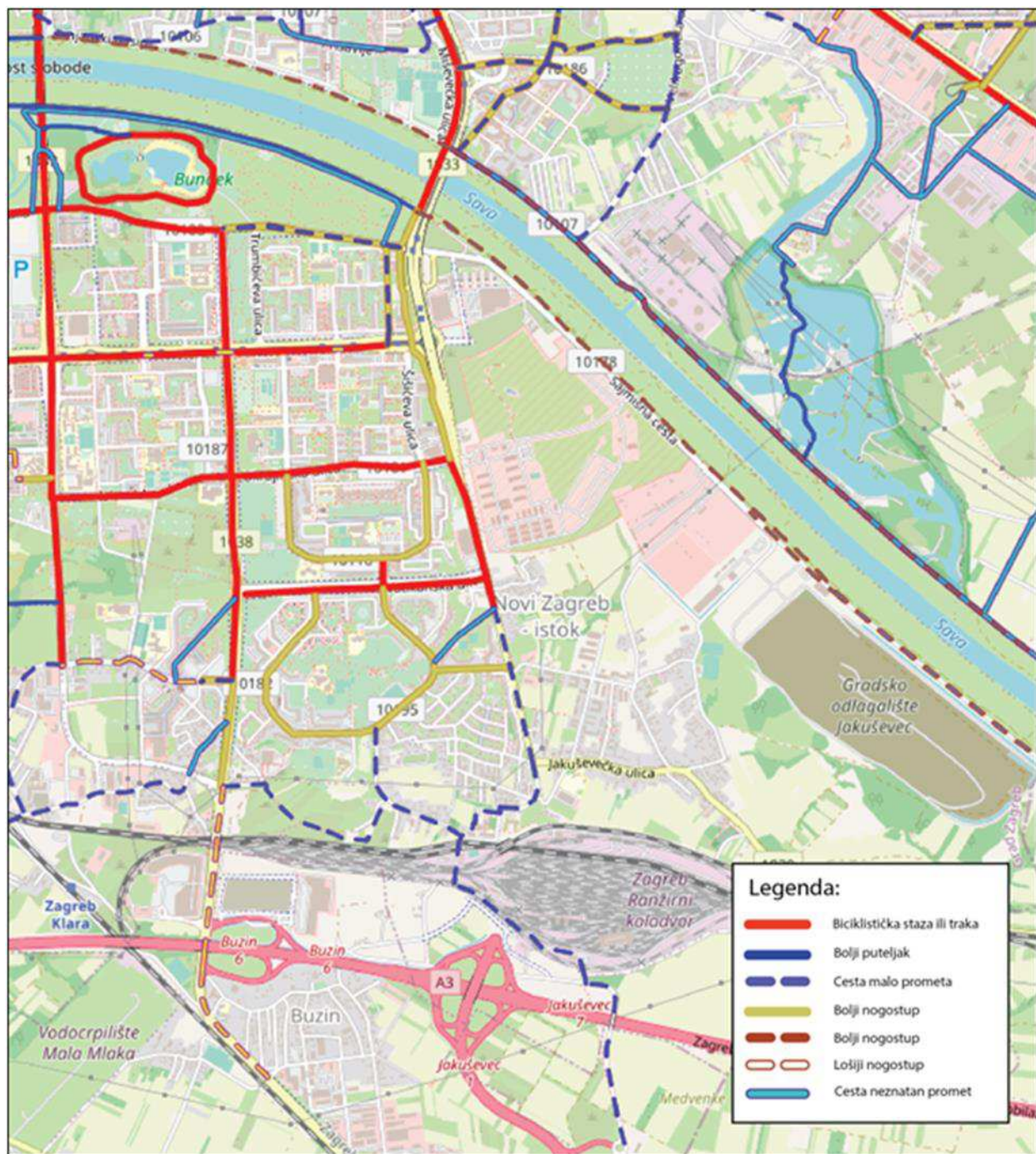
Duljina biciklističkih staza je potkategorija kojoj je 206 ispitanika dalo ocjenu 3 – niti zadovoljan niti nezadovoljan (27,6 %), uglavnom nezadovoljnih je 137 (18,4 %), dok je u potpunosti nezadovoljno njih 90 (12,1 %). Uglavnom zadovoljnih je 198 (26,5 %), dok 115 ispitanika (15,4 %) smatra da je duljina biciklističkih staza u Gradskoj četvrti Novi Zagreb – istok optimalna.

Sl. 21. Prosječno zadovoljstvo potkategorijom Duljina biciklističkih staza

Izvor: Anketno istraživanje

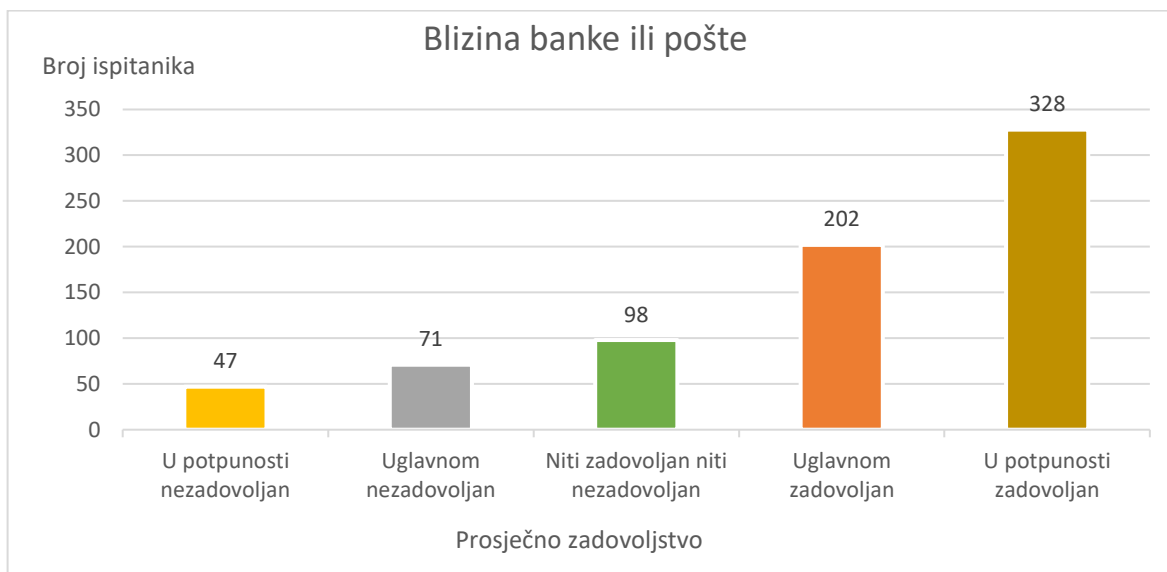
Duljinom biciklističkih staza najzadovoljniji su ispitanici mjesnog odbora Središće (55,6 %), zbog biciklističke staze na Bundeku a najmanje su zadovoljni ispitanici iz Jakuševca (11,1 %). U svim ostalim mjesnim odborima je zadovoljno oko 30 % ispitanih.

Sl. 22. Duljina biciklističkih staza na području Gradske četvrti Novi Zagreb – istok

Izvor: GIS Cloud, 2021, prilagodila autorica

Blizinom banke ili pošte u potpunosti je zadovoljno 328 ispitanika, odnosno 44%, 202 su uglavnom zadovoljna (27,1 %), a 98 ih je neodlučno (13,1 %). Onih koji su uglavnom nezadovoljni je 71 (9,5 %), dok njih 47 (6,3 %) smatra kako je dostupnost ovih usluga loša.

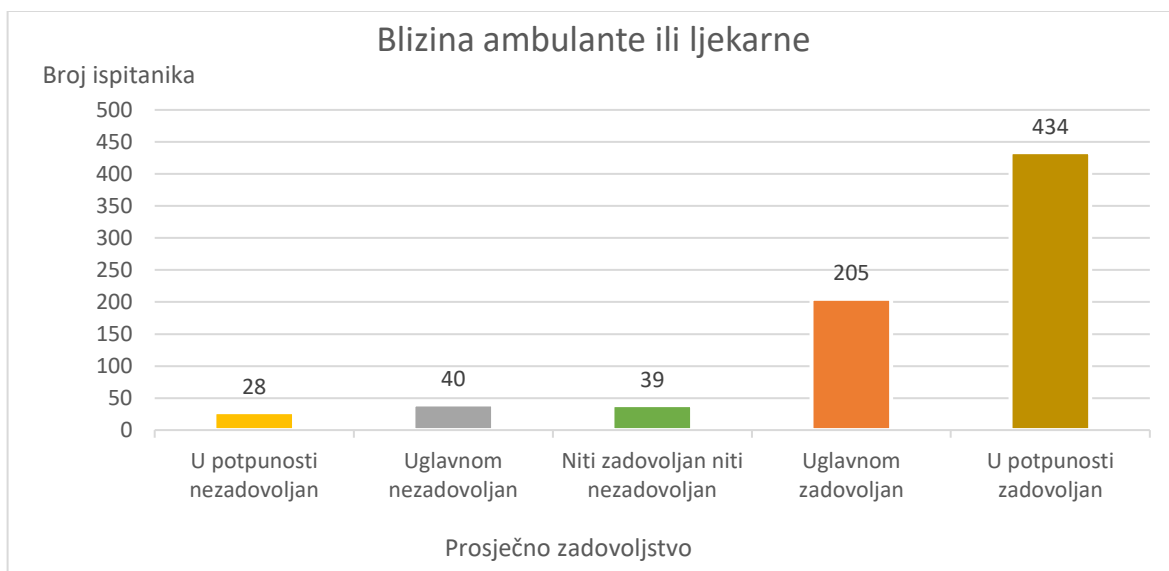
Sl. 23. Prosječno zadovoljstvo potkategorijom Blizina banke ili pošte

Izvor: Anketno istraživanje

Blizinom banke ili pošte gotovo u potpunosti su zadovoljni ispitanici svih mjesnih odbora. Najzadovoljniji su u Travnom (95,7 %) i Zaprudju (90,7 %), Središću (87,8 %), Hreliću (85,7 %) i Sopotu (77,5 %), dok su najnezadovoljniji ispitanici iz Jakuševca (čak 72,2 % nezadovoljnih).

Vrlo je slična situacija i što se tiče blizine ambulante ili ljekarne, najnezadovoljniji su opet u Jakuševcu, gdje je 50 % zadovoljnih, 38,9 % nezadovoljnih, te 11,1 % onih koji nisu niti zadovoljni niti nezadovoljni.

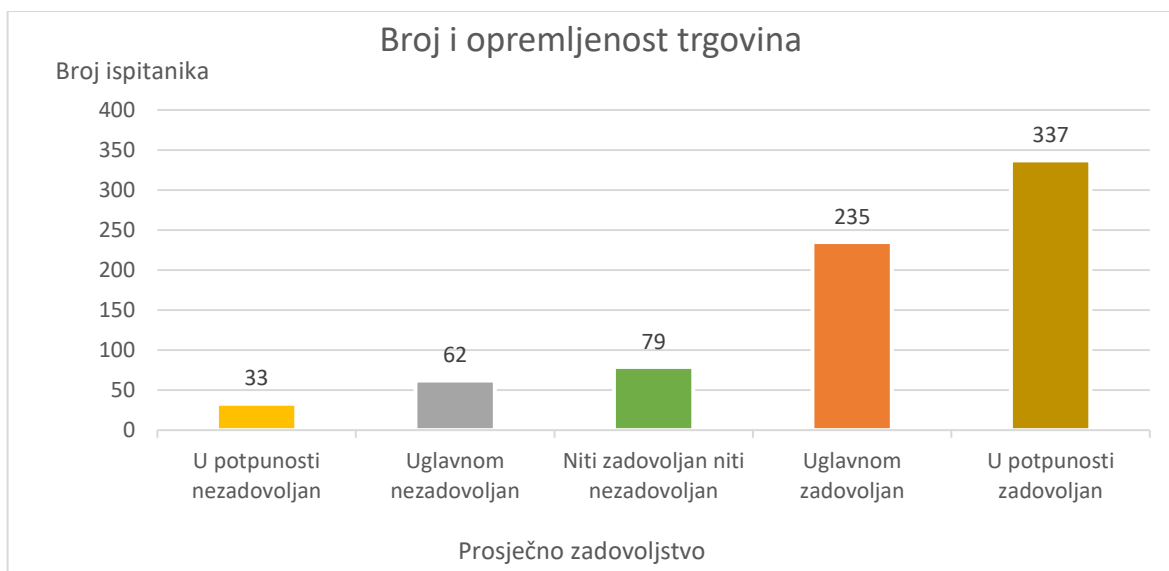
Na razini čitave Četvrti blizinom ambulante ili ljekarne zadovoljno je više od polovice ispitanika, njih 434 ili 58,2 %. Ispitanika koji su dali ocjenu 4 je 202 (27,1 %), a uglavnom nezadovoljnih je 40 (5,4 %). Niti zadovoljno niti nezadovoljno je 39 ispitanika (5,2 %), a 28 ispitanika, to jest 3,8 % smatra kako u blizini nedostaju ove usluge.

Sl. 24. Prosječno zadovoljstvo potkategorijom Blizina ambulante ili ljekarne

Izvor: Anketno istraživanje

Brojem i opremljenosti trgovina većina ispitanika je zadovoljna, a njih 572 je uglavnom ili u potpunosti zadovoljno, što čini 76,7 % ispitanika. Onih koji nisu niti zadovoljni niti nezadovoljni je 79 (10,6 %), a uglavnom i u potpunosti nezadovoljnih je ukupno 95, odnosno 12,7 %.

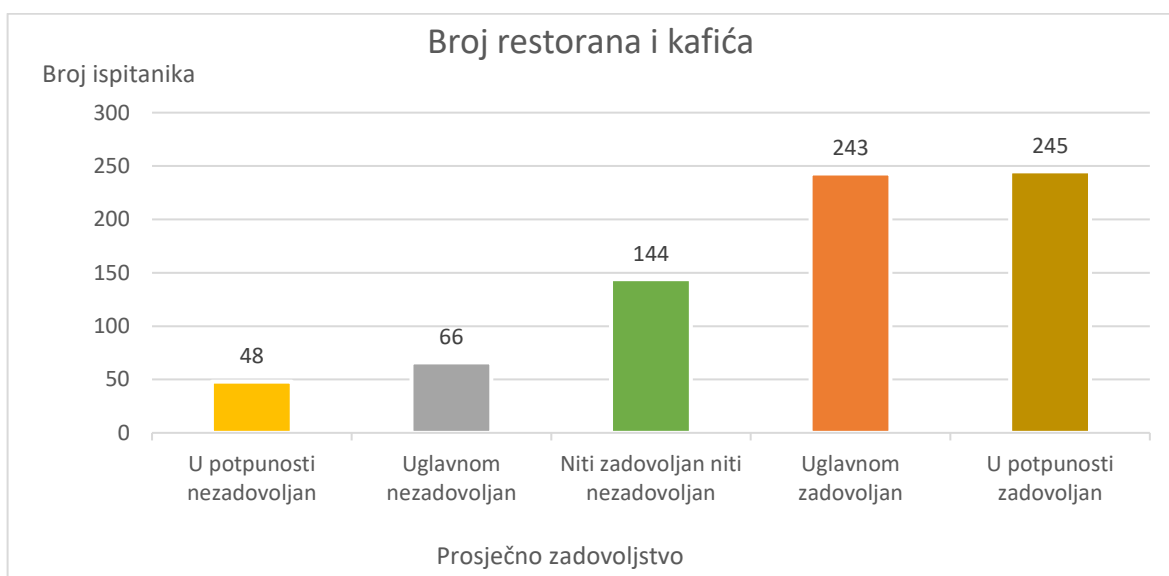

Sl. 25. Prosječno zadovoljstvo potkategorijom Broj i opremljenost trgovina

Izvor: Anketno istraživanje

Na razini mjesnih odbora zadovoljni su ispitanici svih, osim Jakuševca (zadovoljnih 33,3 %). Ovakvi odgovori nimalo ne iznenađuju jer je upravo Jakuševac mjesni odbor u kojem se nalazi jedino odlagalište otpada u Gradu Zagrebu, pa su ostale usluge nedovoljno ili čak uopće nerazvijene.

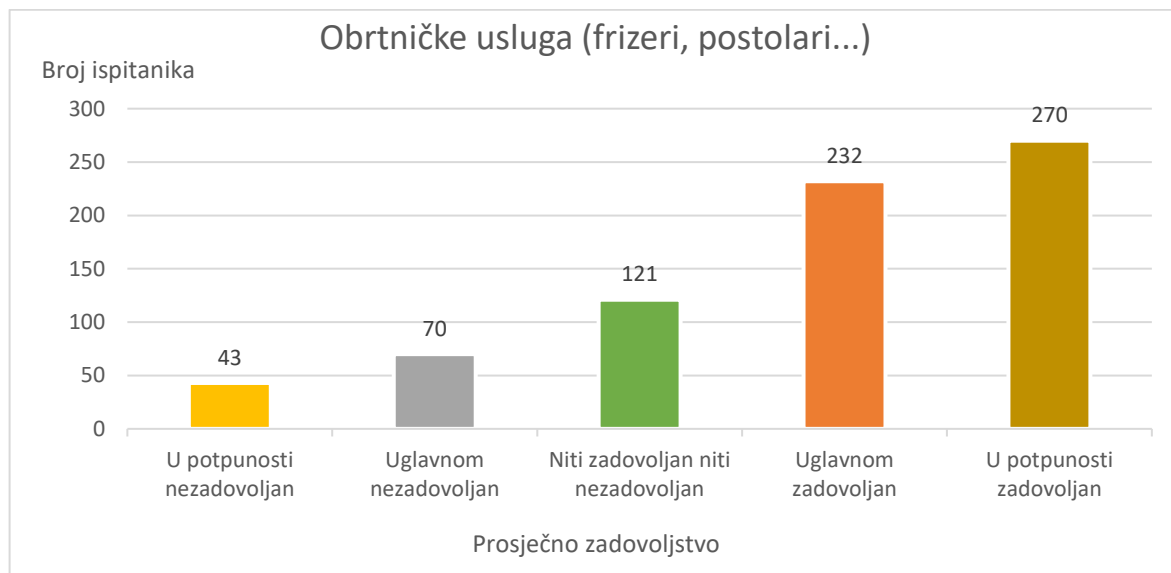
Brojem restorana i kafića u potpunosti je zadovoljno 245 ispitanika (32,8 %), dok su 243 ispitanika (32,5 %) uglavnom zadovoljna. Neodlučnih je 144 (19,3 %), a uglavnom nezadovoljnih 66 (8,8 %). Ispitanika koji smatraju da na području Gradske četvrti nema dovoljan broj restorana i kafića ima 48, odnosno (6,4 %).

Sl. 26. Prosječno zadovoljstvo potkategorijom Broj restorana i kafića

Izvor: Anketno istraživanje

Obrtničkim uslugama, to jest brojem frizera, postolara i krojača u potpunosti je zadovoljno 270 ljudi, dok je 242 ispitanika označilo da su uglavnom zadovoljni. U potpunosti nezadovoljnih je 43 (5,8 %), a uglavnom nezadovoljnih (9,4 %).

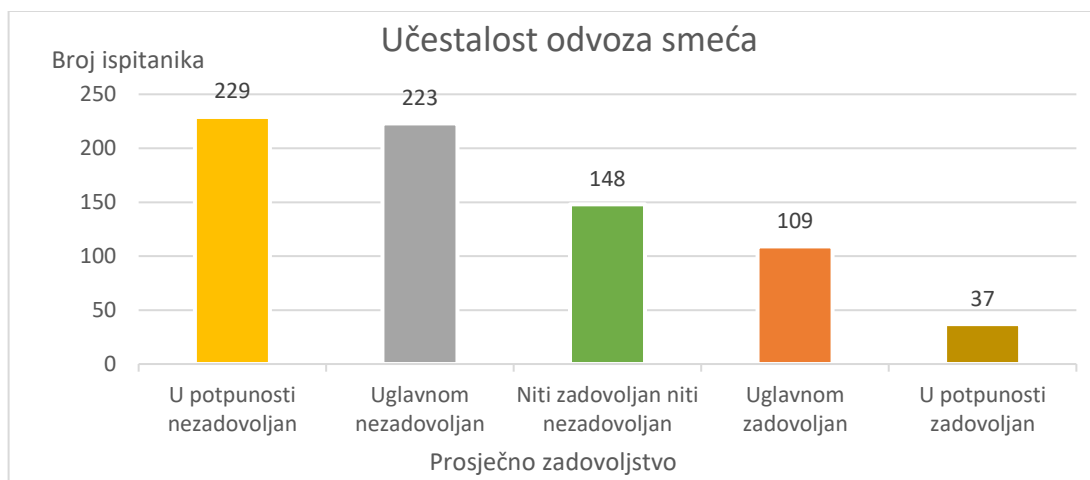
Sl. 27. Prosječno zadovoljstvo potkategorijom Obrtničke usluge

Izvor: Anketno istraživanje

Obrtničkim uslugama su najzadovoljniji ispitanici iz Hrelića, Slobošline, Središća, Dugava i Utrina (svi oko 80 %), a najnezadovoljniji su ponovno stanovnici Jakuševca (30,7 %) gdje je zadovoljnih, 52,6 % nezadovoljnih, a onih neodlučnih 16,7 %.

Učestalost odvoza smeća u ovoj je Gradskoj četvrti velik problem, pa je u potpunosti nezadovoljnih 229, što iznosi 30,7 %, a 29,9 % je uglavnom nezadovoljno. Niti zadovoljnih niti nezadovoljnih je 148 (19,8 %), a 19,6 % ispitanika su uglavnom i u potpunosti zadovoljni učestalosti odvoza smeća.

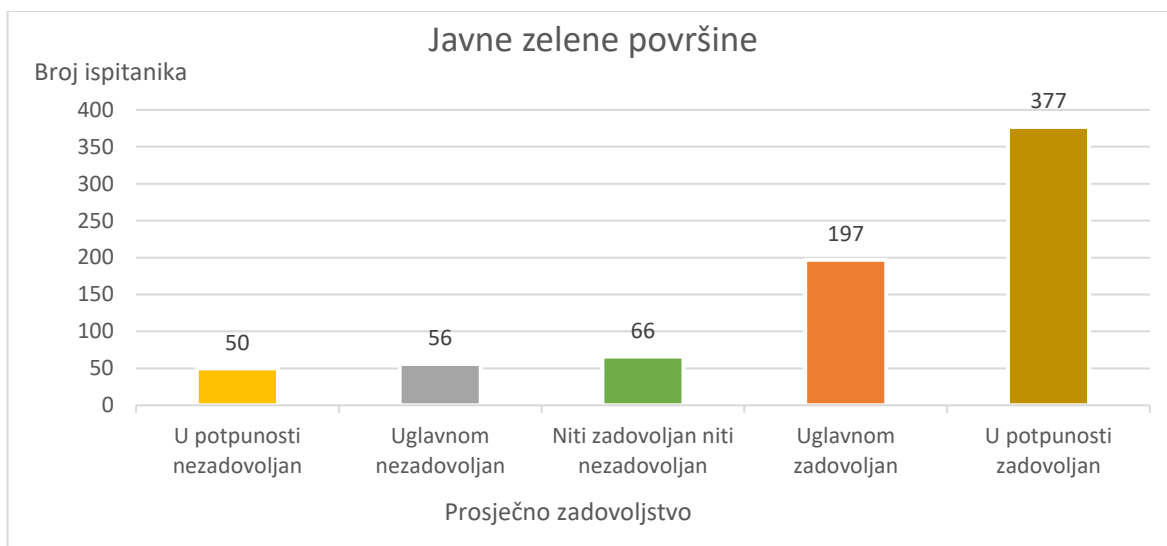

Sl. 28. Prosječno zadovoljstvo potkategorijom Učestalost odvoza smeća

Izvor: Anketno istraživanje

Učestalosti odvoza smeća su nezadovoljni ispitanici svih mjesnih odbora. Najnezadovoljniji su ponovno stanovnici Jakuševca (77,8 %), a slijede Utrine (67,8 % nezadovoljnih) i Zapruđe (66,7 % nezadovoljnih). Najmanje nezadovoljnih ispitanika je iz Sloboštine, gdje je nezadovoljno 54,5 % ispitanika, te iz Hrelića (57,1 %).

Zelene površine prepoznatljiv su dio Gradske četvrti Novi Zagreb – istok, pa je čak 377 ispitanika (50,5 %) u potpunosti zadovoljno količinom javnih zelenih površina, a njih 197 je uglavnom zadovoljno (26,4 %). Upravo se Novi Zagreb često veže za velik broj zelenih površina, što proizlazi još iz vremena zagrebačkoga gradonačelnika Većeslava Holjevca koji je Novi Zagreb zamislio kao dio grada kojega će odlikovati zelene površine (Kavain, 2019). Ispitanika koji nisu niti zadovoljni niti nezadovoljni je 66 (8,8 %), a 56 (7,5 %) ih je uglavnom nezadovoljno. Ispitanika koji smatraju da količina javnih zelenih površina nije dostatna za područje Gradske četvrti i nije proporcionalna broju stanovnika je 50, odnosno 6,7 %.

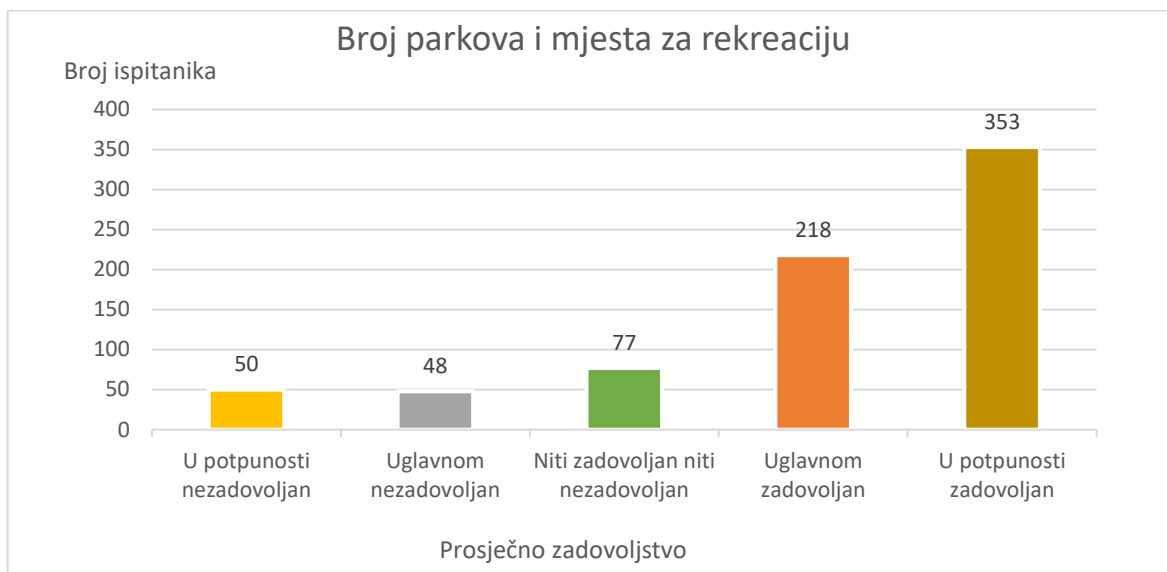
Sl. 29. Prosječno zadovoljstvo potkategorijom Javne zelene površine

Izvor: Anketno istraživanje

U Travnom (95,7 %), Soboštini (85,7 %) i Zaprudu (83,9 %) su ispitanici koji su najzadovoljniji brojem i uređenosti javnih zelenih površina. Najnezadovoljniji su ponovno ispitanici iz mjesnog odbora Jakuševac, gdje je ovom potkategorijom zadovoljno samo 25 % ispitanih. Prema Mlinaru i Šmitu (2008.) u stambenom naselju Zaprude perivojne i pješačke površine zauzimaju 70 %, a također, može se utvrditi i da je udio perivojnih i pješačkih površina proporcionalan s brojem njegovih stanovnika. Nadalje, značajka naselja Soboština su zelene površine, koje su karakteristične za sva novozagrebačka naselja. Ukupna planirana zelena površina prostirala se inicijalno na 16 hektara, pri čemu je 16.135 m² trebala zauzimati sportsko-rekreativna zona planirana na južnom obodu naselja tj. današnja lokacija gradskih vrtova prema Oreškovićevoj ulici. No, izvedbeni projekt nogometnog igrališta iz 1980. nije nikad realiziran.

Pejzažno-parkovni projekt prema idejnom i izvedbenom rješenju pejzažnog arhitekta i slikara Dragutina Kiša iz 1979./1980. samo je djelomično izveden. Jedna od ključnih točaka tog projekta je travnato brdo na glavnom ulazu u naselje sa sjeveroistoka, koje predstavlja svojevrsan *genius loci*, odnosno duh mjesta. Kroz godine i generacije primarno je korišteno kao zona rekreacije – sanjkanje zimi i slobodna igra u ostatku godine (Šimpraga, 2020).

Što se tiče broja parkova i mjesta za rekreaciju, 76,5 % ispitanika je u potpunosti i uglavnom zadovoljno, a neodlučnih je 77 (10,3 %). Ispitanika koji su u potpunosti i uglavnom nezadovoljni ima 13,1 %.

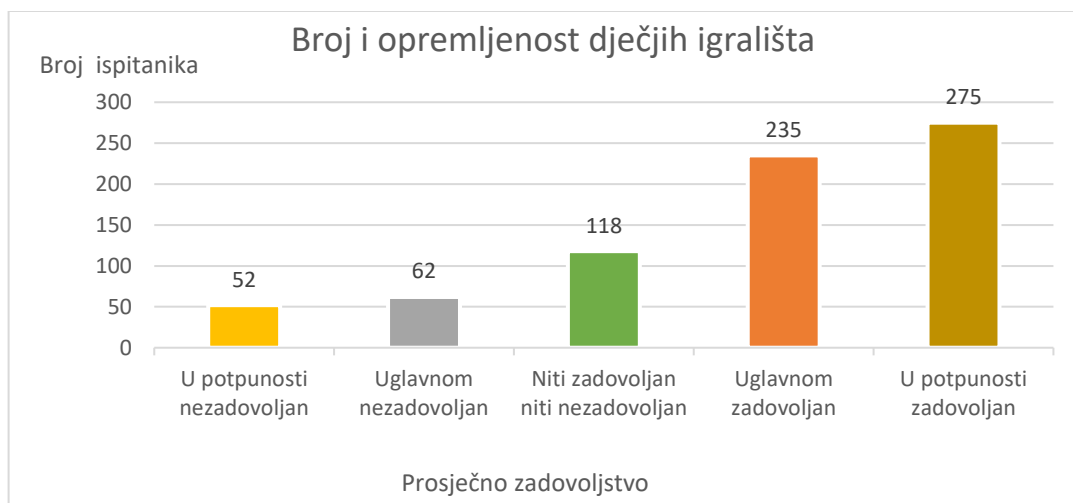

Sl. 30. Prosječno zadovoljstvo potkategorijom Broj parkova i mjesta za rekreaciju

Izvor: Anketno istraživanje

Situacija je ovdje gotovo identična kao i u prethodnoj potkategoriji. Najzadovoljniji su ispitanici iz Travnog, Slobošćine, Dugava i Zapruđa, a najmanje zadovoljni ispitanici mjesnog odbora Jakuševac.

Brojem i opremljenošću dječjih igrališta u potpunosti je zadovoljno 275 ispitanika (36,9 %), dok je uglavnom zadovoljno njih 239 (32 %). Neodlučnih je 118, što iznosi 15,8 %, a 15,3 % ispitanika je uglavnom i u potpunosti nezadovoljno.

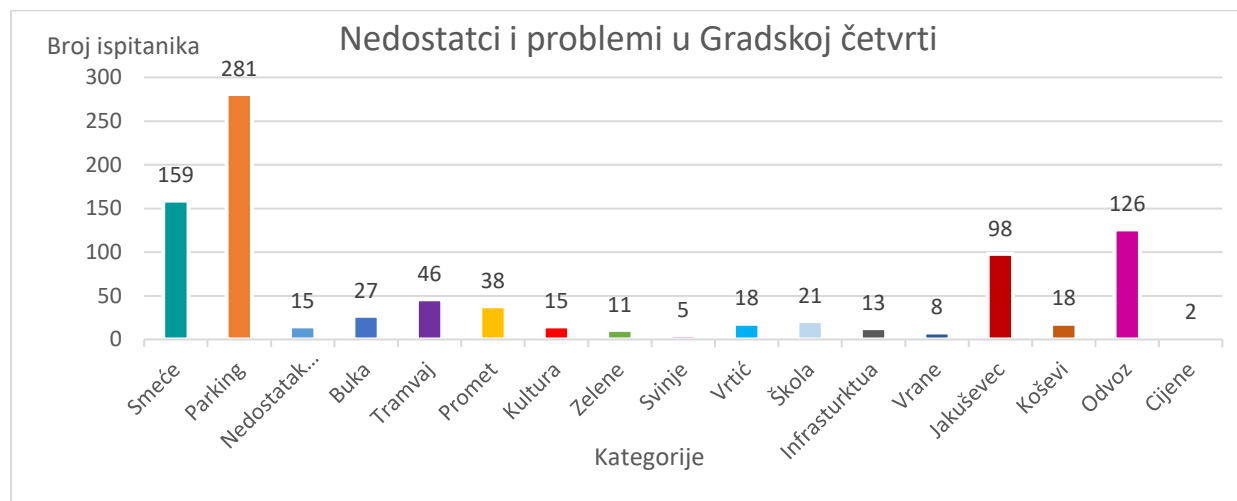

Sl. 31. Prosječno zadovoljstvo potkategorijom Broj i opremljenost dječjih igrališta

Izvor: Anketno istraživanje

Brojem i opremljenošću dječjih igrališta najzadovoljniji su stanovnici Zapruđa i Sopota, a najnezadovoljniji stanovnici Hrelića i Jakuševca.

U anketnom istraživanju je postavljeno i otvoreno pitanje o najvećim nedostacima i problemima u Gradskoj četvrti s kojima se ispitanici susreću. Nije bio ograničen broj odgovora, a iscrpnom analizom najviše puta spomenuti problemi su podijeljeni u kategorije.

Sl. 32. Nedostatci i problemi u Gradskoj četvrti

Izvor: Anketno istraživanje

Ispitanika koji su naveli problem sa parkingom ima 281, a većina navodi kako je premalo parkirnih mjesta u usporedbi sa brojem zgrada, stanova, ali i automobila koje ljudi posjeduju.

Neki od odgovora:

Ž, dobna skupina: 18 – 29 godina: *“Uz smeće, najveći problem je definitivno parking, kad god dođete nikad nema mjesta.”*

M, dobna skupina: 30 – 39 godina: *“Najveći problem je parking. Tj. nedostatak istog. Ovdje više nisu normalni uvjeti za život upravo zbog manjka parkirnih mjesta, ako dođete poslije 16 sati doma, nema šanse da ćete u krugu od 500 metara pronaći slobodno parkirno mjesto.”*

M, dobna skupina: 40 – 49 godina: *“Nema parkinga, mislim da nigdje u Zagrebu ne manjka u ovolikoj mjeri parkirnih mjesta. Nema mjesta ujutro, nema popodne, nema navečer, a kad su neka događanja na Bundeku ne idem na posao autom, jednostavno nemam snage i živaca tražiti mjesto kad dođem s posla.”*

Ispitanika koji su spomenuli smeće ima 159, njih 98 smatra da je konkretno problem Jakuševac, odnosno smrad koji se širi sa odlagališta otpada, a 126 ispitanika navelo je rijedak odvoz smeća, kao i životinje koje razbacuju isto. Vrane su problem kod osam ispitanika, a njih pet je napisalo kako su problem i svinje, odnosno smrad koji dolazi s farmi u blizini (Veliko Polje i Buzin), ali i nedostatak koševa za smeće.

Neki od odgovora:

Ž, dobna skupina: 30 – 39 godina: *“Ne odvoze smeće, zatrpani smo.”*

M, dobna skupina: 40 – 49 godina: *“Blizina Jakuševca, odvoz smeća.”*

Ž, dobna skupina: 40 – 49 godina: *“Smeće je posvuda, nema koševa, i ono što ima vrane prekopaju, smrdi farma, smrdi sa odlagališta. Postalo je neizdrživo.”*

Ž, dobna skupina: 50 – 59 godina: *“Previše je smeća, Jakuševac je preblizu.”*

Ž, dobna skupina: 50 – 59 godina: *“Jakuševac i svinje koji smrde kao kuga, zatrpanost smećem i vrane koje jedu iz kontejnera i onda sve raskopaju.”*

M, dobna skupina: 60 i više godina: *“Iskreno, u zadnje vrijeme mi najviše smetaju vrane koje kopaju po koševima i sve razbacaju po podu, toliko da ne puštam djecu da hodaju, već ih nosim do parka.”*

Nedostatak sadržaja naveden je 15 puta, a ispitanicima smeta i manjak kulture i odgoja od strane susjeda. Navodi se problem suživota između onih koji su godinama u kvartovima i tek doseljenih, najčešće podstanara. Problem je i buka koja dolazi od Bundeka, kad su neki događaji, koncerti ili vatromet, što je ljeti relativno često. Nekoliko puta spomenuo se i manjak sigurnosti (najviše na području Dugava) zbog tražitelja azila koji su smješteni u hotelu Porin.

Neki od odgovora:

Ž, dobna skupina 30 – 39 godina: *“Nesigurnost Četvrti noću, prije to nije tako bilo, a sve zbog ovih izbjeglica. Ne puštam djecu predugo vani, čak ni ljeti, ovih je sve više, a susjedske kolegijalnosti i pomoći sve manje. To mi je iskreno najveći problem.”*

Ž, dobna skupina: 40 – 49 godina: *“Fali kafića, restorana, bolnica, a susjedi su postali katastrofa, svaki dan mi nešto padne na veš koji sušim vani s tuđeg prozora.”*

M, dobna skupina: 60 i više godina: *“Susjedi si više ne pomažu nego svatko gleda samo sebe, buka s Bundeka je sad po ljeti dosta velika.”*

Lošu prometnu povezanost sa ostatkom grada navelo je 38 ispitanika, manjak tramvajskih linija i tramvajskih stanica 46 ljudi, a nekoliko ispitanika smatra kako su problem i autobusne linije, jer prečesto ne voze prema redu vožnje.

Neki od odgovora:

Ž, dobna skupina: 30 – 39 godina: *“Busevi stari 100 godina, dolaze svake prijestupne.”*

M, dobna skupina: 40 – 49 godina: *“Treba se izgraditi tramvajska pruga do Sarajevske.”*

Ž, dobna skupina: 50 – 59 godina: *“Odsječeni smo od grada, meni treba ljeti dva sata do drugog kraja grada, tramvaja nemam blizu, a bus vozi kako mu paše.”*

Ž, dobna skupina: 50 – 59 godina: *“Fali nam tramvaj.”*

Ispitanika koji su naveli problem neopremljenosti i nedostatka škola ima 21, a onih koji smatraju da nedostaje vrtića ima 18. Samo njih 11 smatra kako je problem manjak zelenih površina, a dvoje ljudi navode kako su im najveći problem cijene nekretnina na području Gradske četvrti.

Neki od odgovora:

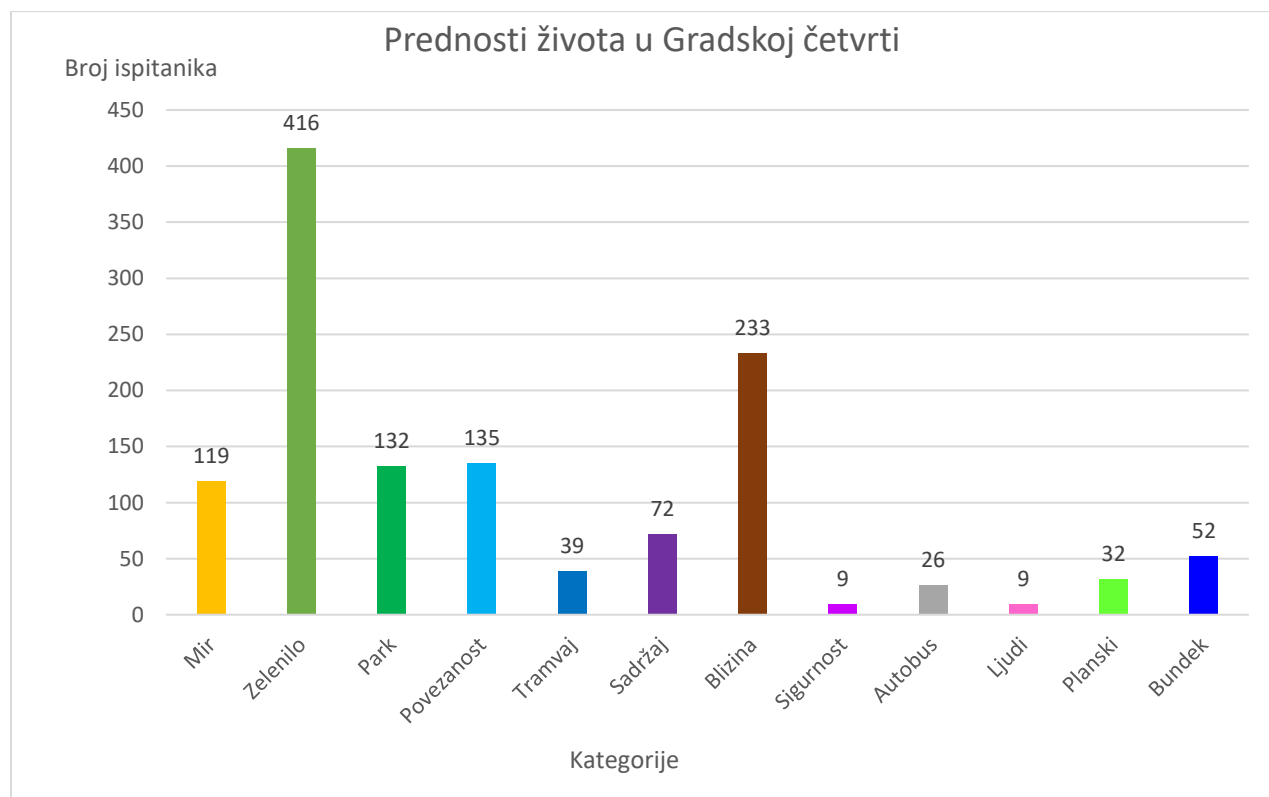
M, dobna skupina: 18 – 29 godina: *“Fali vrtića i zelenih površina.”*

M, dobna skupina: 18 – 29 godina: “Cijene najmova stanova su otišle u nebo. Pa nije ovo Pantovčak!”

Ž, dobna skupina: 30 – 39 godina: “Škole su dvije u jednoj zgradi, djeca nemaju dvoranu, nema vrtića ni za lijek.”

Također, postavljeno je i otvoreno pitanje o najvećim prednostima života u Gradskoj četvrti. Ispitanicima nije bio uvjetovan broj odgovora, već su slobodno mogli napisati što im se najviše sviđa i što najviše vole.

Više od polovice ispitanika, njih 416 navelo je kao jednu od najvećih prednosti količinu zelenih površina i parkove (s nadom da će ostati tako lijepo i zeleno, a ne da će se sve porušiti i devastirati u korist novih građevina). Velik broj navodi i mir koji imaju kao veliku prednost (119 ispitanika), ali i blizinu Bundeka (233 ispitanika). Kao prednosti spominje se i planski izgrađena četvrt (opet uz nadu da se neće upropastiti nakaradnim zgradama koje kvare vizuru i niču nauštrb zelenih površina), ali i kvaliteta gradnje postojećih zgrada. Također, velik broj odgovora odnosi se i na blizinu svih sadržaja i usluga. Manji broj ispitanika naveo je i dobru prometnu povezanost kao prednost ove Gradske četvrti.

Sl. 33. Prednosti života u Grdskoj četvrti

Izvor: Anketno istraživanje

Neki od odgovora:

Ž, dobna skupina 18 – 29 godina: *“Zelenilo i mir. Nema dalje.”*

Ž, dobna skupina: 30 – 39 godina: *“Nema većih prometnica, sigurnost za djecu, neposredna blizina škole i vrtića.”*

Ž, dobna skupina: 40 – 49 godina: *“Puno zelenila, dovoljan razmak između zgrada, kvalitetno građene zgrade.”*

Ž, dobna skupina 40 – 49 godina: *“Dobra povezanost, Bundek, parkovi.”*

M, dobna skupina 50 – 59 godina: *“Zelenilo na sve strane, blizina Bundeka, dobra planska izgradnja.”*

M, dobna skupina 50 – 59 godina: *“Mir, tišina, dućan blizu, Bundek. Milina.”*

Ž, dobna skupina 60 i više godina: *“Sve je blizu, doktor, pošta, škola, Bundek, puno parkova.”*

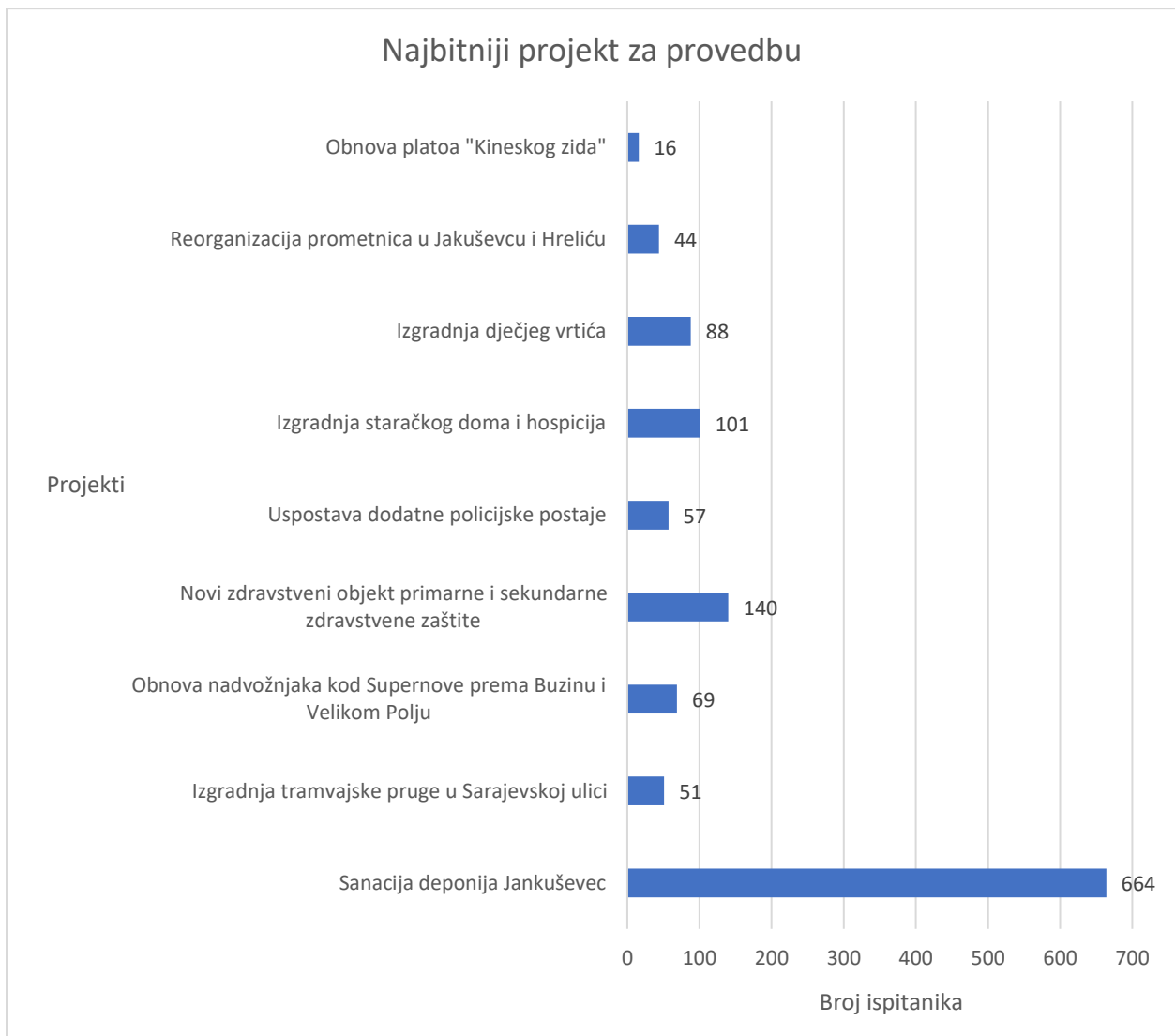
Sljedeće pitanje bilo je zatvorenog tipa, gdje je od ispitanika zatraženo da izaberu dva najbitnija projekta koji bi se u budućnosti trebali provesti na području Gradske četvrti. U ponudi odgovora je bilo:

- Sanacija deponija Jakuševac
- Izgradnja tramvajske pruge u Sarajevskoj cesti
- Obnova nadvožnjaka kod Supernove prema Buzinu i Velikom Polju
- Novi zdravstveni objekt primarne i sekundarne zdravstvene zaštite
- Uspostava dodatne policijske postaje
- Izgradnja staračkog doma i hospicija
- Izgradnja dječjeg vrtića
- Reorganizacija prometnica u Jakuševcu i Hreliću
- Obnova platoa “Kineskog zida”

Što se tiče najbitnijih projekata za provedbu, najveći broj ispitanika u jedan od svojih odgovora uvrstio je projekt sanacije deponija Jakuševac, točnije njih 89 %, što je jasan pokazatelj da je upravo odlagalište otpada jedan od najvećih problema na području Novog Zagreba – istok. Sljedeći koji je dobio najveći “broj glasova” je projekt izgradnje tramvajske pruge u Sarajevskoj cesti, odabralo ga je

33,6 % ispitanika. Nadalje, ispitanika koji su odabrali projekt gradnje novog objekta primarne i sekundarne zdravstvene zaštite ima 18,8 %. Slijede projekti izgradnje staračkog doma, hospicija i vrtića (13,5 % i 11,8 %). Obnovu nadvožnjaka kod Supernove prema Buzinu i Velikom Polju odabralo je 9,2 % stanovnika, a najmanje izabrani među ispitanicima bili su projekti uspostave dodatne policijske postaje (7,6 %), reorganizacija prometnica u Jakuševcu i Hreliću (5,9 %) i obnova platoa “Kineskog zida” u Travnom (2,1 %).

Sl. 34. Najbitniji projekti za buduću provedbu

Izvor: Anketno istraživanje

Nadalje, ispitanike se pitalo smatraju li da je njihov kvart dobro planski izgrađen, sviđa li im se estetski, te smatraju li da je dobra vizura kvarta.

Sl. 35. Mišljenje ispitanika o planskoj izgrađenosti kvartova

Izvor: Anketno istraživanje

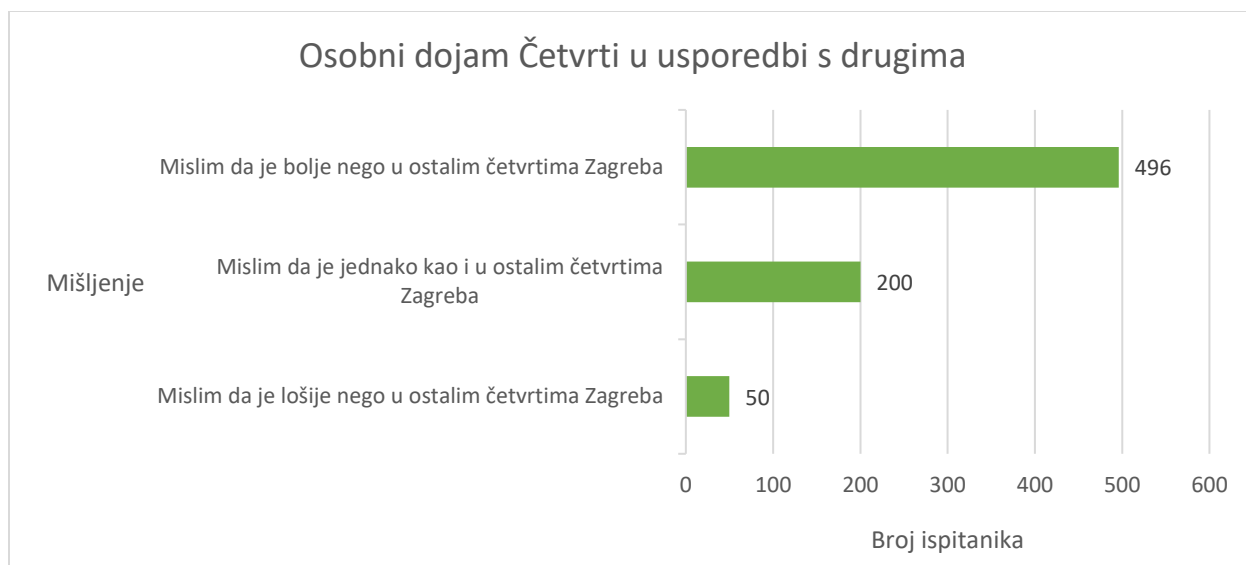
Čak, 89,3 % ispitanika, odnosno njih 666 odgovorilo je kako su zadovoljni estetikom i načinom izgradnje u Gradskoj četvrti, 61 ispitanik odgovorio je kako nije zadovoljan navedenim, a 19 ispitanika smatra da je Četvrt dobro planski izgrađena, ali kako se uništava vizura zbog izgradnje novih građevina i devastacije zelenih površina (odgovor: djelomično).

Promotre li se odgovori ispitanika prema mjesnim odborima, zaključuje se kako su Dugave mjesni odbor, odnosno kvart čiji su stanovnici gotovo u potpunosti zadovoljni planskom izgrađenošću. Naime od ukupno 273 ispitanika koji su iz ovog mjesnog odbora, njih 257 je odgovorilo kako su zadovoljni (94,1 %), a 10 (3,7 %) kako nisu zadovoljni. Šest (2,2 %) ih je mišljenja kako su Dugave djelomično planski izgrađene. Naime, 1983. godine sastavio se DUSI standard (društveno usmjerena stambena izgradnja) koji se odnosio na planiranje zgrada i četvrti – Dugave su bile primjer stambene četvrti u tom vremenu s visokim građevinskim standardima (Jukić, 2019). Najbolji dijelovi Novog Zagreba izgrađeni su u 70-ima i 80-ima, temeljeni na ovom modelu koji je bio bitan za planove budućeg razvoja (Jukić, 2019). U Hreliću je pet njih zadovoljno (71,4 %), a dvoje nije (28,6 %), dok je u Buzinu jedan ispitanik zadovoljan (100 %). Za Jakuševac njih 24 smatra kako taj mjesni odbor nije planski izgrađen

(66,7 %), a osam ispitanika misli kako jest (22,2 %), dok ih je četiri djelomično zadovoljno (11,1 %). U Sloboštini je svih 23 (100 %) ispitanika zadovoljno planskom izgrađenosti. Ispitanika koji misle da je Sopot planski izgrađen je 132 (95,7 %) dok ostalih 5 smatraju suprotno (3,6 %), a jedan je djelomično zadovoljan (0,7 %). Središće je mjesni odbor ove Četvrti za kojeg 77 ispitanika smatra kako je planski izgrađen (85,6 %), dok se ostalih osam ne slaže s tim (8,9 %), a pet ih je neodlučno (5,6 %). U Travnom se svi ispitanici slažu da je taj kvart planski izgrađen.

Utrine su dio Četvrti u kojem 57 (96,6 %) ispitanika smatra kako su planski izgrađene, a ostalih dvoje je suprotnog mišljenja (3,4 %). Naposljetku, 95 ispitanika (88 %) koji stanuju u Zapruđu mišljenja su kako je mjesni odbor planski građen, dok ostalih 10 (9,3 %) nisu zadovoljni, a troje ih smatra kako je Zapruđe djelomično planski izgrađeno (2,7 %). To planski građeno naselje gradilo se od 1963. do 1968. godine, a zamišljeno je tako da osim funkcije stanovanja ispuni i druge potrebe stanovništva (Bilić i Ivanković, 2006b), što se između ostalog potvrdilo i u provedenom anketnom istraživanju. S Zaključno, čitavo je područje Novog Zagreba svojevrsni simbol planske gradnje te ga se često veže za visoku gradnju (Kavain, 2019).

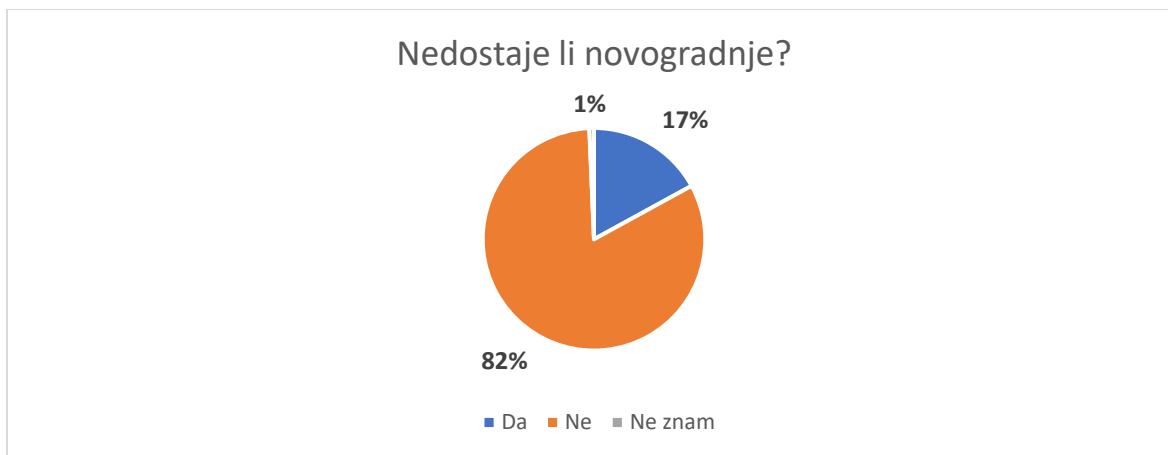
Sljedeće je pitanje bilo kakav imaju osobni dojam o Četvrti u usporedbi s drugim dijelovima Grada Zagreba. Ispitanika koji misle da je u Gradskoj četvrti Novi Zagreb – istok bolje nego u ostalim četvrtima Grada Zagreba je 496, to jest 66,5 %, onih koji misle da im je jednako kao i u ostalim četvrtima je 200, odnosno 26,8 %, a 50 ispitanika, točnije 6,7 % je stava kako je njihova Četvrt lošija od ostalih. Na pitanje otvorenog tipa, vezano uz novogradnju, odnosno kvalitetnu gradnju, 614 ispitanika je odgovorilo kako u kvartu nikako ne nedostaje novogradnje, samo nedostaje energetska obnova postojećih stambenih zgrada. Navode kako su kvartovi odlično planski izgrađeni te kako bi novogradnja narušila vizuru, kako kvarta, tako i Četvrti, ali i Grada u cjelini, te kako nikako ne treba devastirati i smanjivati zelene površine kako bi se “nagurale” nove stambene zgrade u prostor. Ispitanika koji smatraju da nedostaje novogradnje jer je većina zgrada izgrađena kasnih šezdesetih i sedamdesetih godina prošlog stoljeća, ali ne žele da se nove zgrade grade na trenutnim zelenim površinama je 127, dok je neodlučnih ispitanika pet.

Sl. 36. Osobni dojam Četvrti u usporedbi s drugima

Izvor: Anketno istraživanje

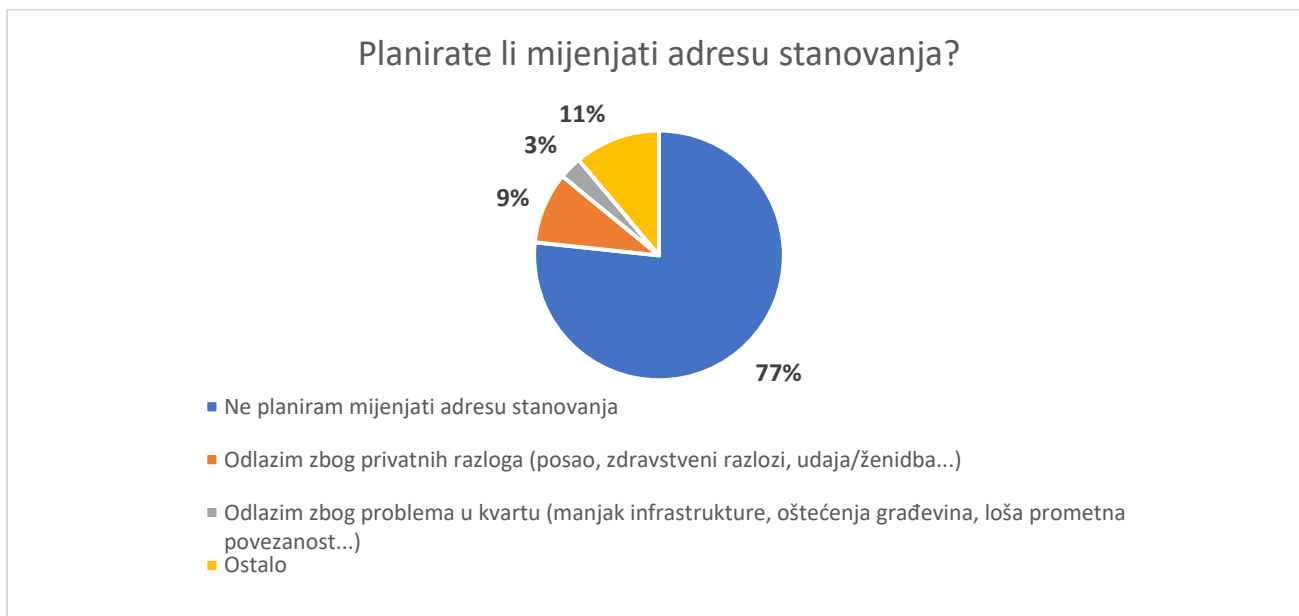
Ispitanika iz Dugava koji smatraju kako u kvartu ne nedostaje novogradnje je 228, a onih suprotnog mišljenja 45. U Hreliću jedan ispitanik smatra kako nedostaje novogradnje, dok ostalih 6 smatra kako novogradnja nikako nije prioritet. U Jakuševcu ih sedam smatra da nedostaje novih, kvalitetnih zgrada, a ostali ispitanici su mišljenja kako ne nedostaje novogradnje, njih 29. Jedan je ispitanik iz Slobošćine koji smatra kako je novogradnja u mjesnom odboru neophodna, dok ostalih 10 smatra suprotno. Sopot je kvart u kojem 30 ispitanika misli kako je izgradnja novih zgrada potrebna, a njih 108 se s tim ne slaže. U Središću ih 12 misli kako je novogradnja neophodna, a 76 ispitanika je stava kako nije. Dvoje ih ne zna što misliti o ovoj temi. Iz Travnog jedan ispitanik se zalaže za izgradnju novih građevina, jedan nije siguran, a ostalih 21 je protiv. Iz Utrina je 18 ispitanika koji su za i 41 koji je protiv. Zaključno, u Zapruđu ih je 12 za izgradnju, 95 je protiv i jedan je neodlučan.

Sl. 37. Osobni dojam Četvrti u usporedbi s drugima

Izvor: Anketno istraživanje

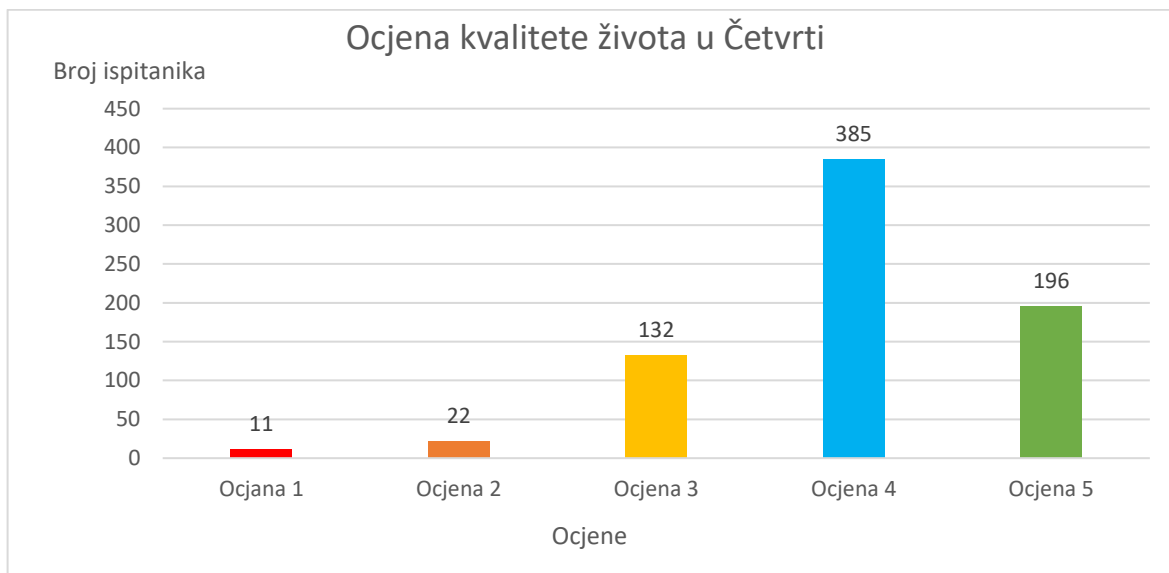
Ispitanika koji ne planiraju mijenjati adresu stanovanja na području Četvrti je najviše, njih 77 %. Onih koji odlaze zbog privatnih razloga je 9 %, a zbog problema u kvartu odlazi 3 % ispitanih. Ispitanika s ostalim, nenavedenim razlozima je 11 %. Ispitanika koji ne planiraju mijenjati adresu je najviše iz Dugava, čak 217, a onih iz Zapruđa je 90. Najviše ih zbog privatnih razloga odlazi iz Travnog, njih 14, te iz Utrina, odnosno 22 ispitanika. Zbog problema u kvartu najviše odlaze ispitanici iz Jakuševca 15 i iz Hrelića, njih troje.

Sl. 38. Mišljenje ispitanika o promjeni adrese stanovanja

Izvor: Anketno istraživanje

Zadnje se pitanje odnosi na ocjenu općenite kvalitete života u Četvrti gdje je 11 ispitanika dalo ocjenu 1, 22 ispitanika su dala ocjenu 2, 132 njih je dalo ocjenu 3, 385 ljudi ocijenilo je kvalitetu ocjenom 4, 196 ispitanika dalo je ocjenu 5.

Sl. 39. Ocjena kvalitete života u Četvrti

Izvor: Anketno istraživanje

U Dugavama je najveći broj ispitanih, 145 njih (53,1 %), dalo ocjenu 4, kao i u Travnom (47,8 %), Sopotu (53,6 %), Soboštini (72,7 %), Središću (51,1 %), Utrinama (62,7 %) i Zaprđu (51,9 %). U Hreliću je najviše ispitanika dalo ocjenu 3 (42,9 %), kao i u Jakuševcu (38,9 %), i u Buzinu (100 %). Zanimljivo je kako je čak 30,6 % ispitanih iz Jakuševca dalo ocjenu 1.

5. ZAKLJUČAK

Glavni cilj ovog rada bio je ustanoviti probleme i nedostatke Gradske četvrti Novi Zagreb - istok te pronaći i opisati najbolja potencijalna rješenja za budućnost. Kako bi se dobio što bolji uvid u stvarno stanje Četvrti, u radu su korišteni objektivni (analiza prostornih planova koji su važeći za promatranu Četvrt te namjena i korištenje zemljišta) i subjektivni pokazatelji (anketno istraživanje o kvaliteti života, nedostacima i prednostima Četvrti).

Za područje Četvrti važeći su Prostorni plan Grada Zagreba, Generalni urbanistički plan grada Zagreba, tri urbanistička plana uređenja i jedan detaljni plan uređenja. Iako su urbanistički i detaljni plan doneseni prije više godina, s manjim izmjenama nešto kasnije, temeljne se odredbe nisu uvelike promijenile. Uz osnovne pokazatelje, koji vrijede ili su vrlo slični za sve dijelove Grada, analizirani su namjena i korištenje zemljišta. Urbanističkim planom uređenja definiraju se uvjeti određivanja i razgraničavanja površina javnih i drugih namjena, uvjeti smještaja građevina javnih i društvenih djelatnosti, uvjeti uređenja odnosno gradnje, rekonstrukcije i opremanja prometne, elektroničke komunikacijske infrastrukturne i komunalne mreže s pripadajućim objektima i površinama, uvjeti uređenja javnih zelenih površina, mjere zaštite prirodnih i kulturno – povijesnih cjelina i građevina i ambijentalnih vrijednosti, postupanje s otpadom, mjere sprečavanja nepovoljnog utjecaja na okoliš, mjere provedbe plana, sa grafičkim dijelom i obrazloženjem plana. Analiza namjene i korištenja zemljišta, prema podacima iz 2011. godine pokazuje kako najveći dio zemljišta na području Četvrti zauzima poljoprivreda i neuređeno zemljište (36,3 %), zatim slijede stambena i mješovita namjena zemljišta (18,6 %), promet (15,7 %), javne zelene površine zauzimaju 5,9 % namjene zemljišta, a gospodarska namjena 5,7 %. Vode zauzimaju 4,9 % zemljišta, a komunalna, kao i posebna namjena čine 4,2 % od ukupnog zemljišta. Javna i društvena namjena zauzimaju 3,1 % ukupne namjene zemljišta, dok na sport i rekreaciju otpada 0,5 %.

Anketno je istraživanje pokazalo kako je Gradska četvrt Novi Zagreb - istok vrlo poželjno mjesto za život, usprkos svim problemima, od kojih je jedan od najvećih blizina jedinog zagrebačkog odlagališta otpada Jakuševac - Prudinec. Drugi najveći problem je nedostatak parkirnih mjesta, što nije iznenađujuće, ako uzmemo u obzir broj stanovnika, broj automobila i postojeću prometnu infrastrukturu koja jednostavno nije prilagođena trenutnim potrebama, ali i da je problem manjka parkirnih mjesta sve veći problem na području čitavog Grada. Ispitanici su pomoću Likertove skale vrednovali nekoliko potkategorija, na temelju čega se zaključuje kako su ispitanici uglavnom i u potpunosti zadovoljni količinom buke od prometa, kvalitetom prometnica, blizinom autobusnih i

tramvajskih stanica, blazinom banke ili pošte, blazinom ambulante ili ljekarne, brojem restorana i kafića, količinom obrtničkih usluga i količinom javnih zelenih površina, kao i brojem parkova i mjesta za rekreaciju, a uglavnom ili u potpunosti su nezadovoljni učestalošću odvoza smeća, blazinom željezničke stanice i duljinom biciklističkih staza. Ispitanici smatraju da je Četvrt planski izgrađena, da ne nedostaje novogradnje i da je starijim kvalitetno građenim zgradama potrebna samo energetska obnova, a također su i mišljenja kako im je u Četvrti bolje nego što je to u ostalim četvrtima Grada Zagreba. Naravno, ispitan je njihov subjektivan stav o dojamu Gradske četvrti u kojoj žive, te se kao takav ne može smatrati objektivnom činjenicom.

Potencijalna rješenja za budućnost su prenamjena sadašnjeg prostora odlagališta u područje javne namjene (javne zelene površine, dječji parkovi i parkovi za pse...), kojom bi ovaj dio grada dobio veliku zelenu površinu i prostor za rekreaciju i odmor, a usporedno tome, u budućnosti planiranom izgradnjom pruge do Sarajevske ceste poboljšala bi se i prometna dostupnost Četvrti jer trenutno Jakuševac nije povezan tramvajskom linijom (zadnja tramvajska stanica je Zapruđe udaljena 2 km). Naravno, u slučaju prenamjene, morala bi se pronaći nova lokacija za odlagalište, ali uz korištenje novih modela recikliranja i sortiranja otpada, da se ne dogodi isti scenarij kao s Jakuševcem. Nova bi lokacija trebala biti na području Grada, ali u relativno neizgrađenom prostoru s manjim brojem stanovnika i sa slabije izraženim urbanim značajkama, koju bi iscrpnom analizom uz korištenje scenarija izradili stručnjaci interdisciplinarnim pristupom.

U istraživanju navedene problematike, postavljene su i sljedeće hipoteze:

H1. Zelene površine su simbol prepoznatljivosti Gradske četvrti Novi Zagreb – istok.

Ono dobro i ono specifično za Četvrt jesu livade, igrališta, parkovi, gotovo u idiličnom toposu opisa mjesta. Prema istraživanju Gulin Zrnić iz 2004. godine upravo je zelenilo najcjenjeniji dio urbanog ambijenta u ovom dijelu Grada, te se u procjenama kvalitete vlastitog životnog okoliša ispitanika, a u odnosu na “grad” navodi kao jedan od razloga zbog kojega ne bi željeli živjeti nigdje drugdje. Vrednovanje ovog dijela Zagreba pokazalo je da je upravo zelenilo najveća vrijednost ovog urbanog prostora. Sva su stambena naselja Novoga Zagreba planirana s velikim zelenim površinama, često grupiranima u jedinstvenu veliku parkovnu površinu kao park naselja (npr. Park Travno u Travnom, Park Vjekoslava Majera u Zapruđu i Park mladenaca u Sigetu). Osim glavnoga parka pojedinoga naselja, zelenilom su bogati i prostori između stambenih objekata, a u organizaciji prostora strogo se

poštivao omjer 50:50, negdje čak i 40:60 izgrađenih i neizgrađenih površina (Klarić Jelenski, 2020). Parkovi i zelene površine spominju se i u prioritarnim programima gradske vlasti, točnije njihova obnova, a u planiranju razvoja mjesnih odbora predviđjet će se i potrebe za zelenim površinama u dijelovima Četvrti koje ih nemaju dovoljno – u Jakuševcu, Hreliću, Velikom Polju i Buzinu. Nadalje, prouči li se karta namjene zemljišta, vidljivo je kako javne zelene površine i sportsko – rekreacijske površine zauzimaju relativno velik dio prostora. Što se tiče provedenog anketnog istraživanja, zelene površine prepoznatljiv su dio Gradske četvrti Novi Zagreb – istok, pa je čak 377 ispitanika (50,5 %) u potpunosti zadovoljno količinom javnih zelenih površina, a njih 197 je uglavnom zadovoljno (26,4 %). Ispitanika koji nisu niti zadovoljni niti nezadovoljni je 66 (8,8 %), a 56 (7,5 %) ih je uglavnom nezadovoljno. Ispitanika koji smatraju da količina javnih zelenih površina nije dostatna za područje Gradske četvrti i nije proporcionalna broju stanovnika je 50, odnosno 6,7 %.

Također, njih 416 (55,8 %) navelo je kao jednu od najvećih prednosti količinu zelenih površina i parkove (s nadom da će ostati tako lijepo i zeleno, a ne da će se sve porušiti i devastirati u korist novih građevina). Velik broj navodi i mir koji imaju kao veliku prednost (119 ispitanika), ali i blizinu Bundeke (233 ispitanika). Time je ova hipoteza potvrđena.

H2. Prema mišljenju anketiranog stanovništva u Gradskoj četvrti nedostaje novoizgrađenih stambenih zgrada.

U provedenom anketnom istraživanju najveći je broj ispitanika (82 %) dalo odgovor kako smatraju da u kvartu ne nedostaje novogradnje, jer je ima sasvim dovoljno, a daljnja gradnja bi devastirala zelene površine, te smatraju kako je potrebna jedino energetska obnova postojećih građevina.

Sadašnje zgrade smatraju vrlo kvalitetnima, uz detaljnu energetska obnovu u bliskoj budućnosti, a koja podrazumijeva povećanje toplinske zaštite, vanjske ovojnice zgrade, zamjenu vanjske stolarije, te zamjenu ili unaprjeđenje sustava grijanja. Također, u obnovu je moguće uključiti i mjere korištenja obnovljivih izvora energije, a energetska obnova predstavlja najveći potencijal energetske uštede na postojećim zgradama, te je istovremeno prilika za njihovo temeljito osuvremenjivanje.

Nadalje, analizirajući Statistički atlas gradskih četvrti Grada Zagreba, utvrđeno je kako je u razdoblju od 2015. do 2020. godine na području Četvrti izgrađeno 37 novih zgrada sa 651 stanom, od novoizgrađenih zgrada, 33 % je nestambenih, odnosno poslovnih zgrada, a 66,7 % je stambenih. Time je ova hipoteza odbačena.

H3. Ispitano stanovništvo smatra kako im je kvaliteta života znatno niža nego u ostalim dijelovima Grada Zagreba.

Novozagrebačka naselja nastala su kao rezultat dugotrajnoga interdisciplinarnog planiranja čiji je cilj bio osigurati visoku kvalitetu života za sve stanovnike, što je značilo osiguravanje infrastrukture i sadržaja (vrtići, škole, javni prijevoz, zdravstvene ustanove, kulturni centar...) (Svirčić Gotovac, 2015). Godine 1979. otvara se i tramvajska linija uz već postojeće autobusne linije. Godine 1986. donesen je plan tzv. „urbane afirmacije“ koji je podrazumijevao: izgradnju potrebnih sadržaja koji su nedostajali (trgovine, knjižnice, zdravstvene ustanove...), povećanje broja parkirališta, izgradnja skloništa, prilagodba naselja invalidima te oblikovanje i oplemenjivanje prostora naselja (Gulin Zrnić, 2009). Osim mira karakteriziraju ga i zelenilo, livade i parkovi koji omogućuju ugodniji dnevni boravak u naseljima u usporedbi s centrom grada koji karakterizira buka, zagađenost, gusti promet i problem parkiranja (Gulin Zrnić, 2009). Provedeno anketno istraživanje je pokazalo kako su u svim mjesnim odborima (osim Jakuševca) ispitanici zadovoljni brojem i opremljenošću trgovina, blizinom banke, pošte, ambulante i ljekarne, brojem restorana i kafića i dostupnošću obrtničkih usluga, poput frizera, krojača, postolara i urara.

Rezultati dobiveni anketnim istraživanjem pokazali su i kako ispitanika koji misle da je u Gradskoj četvrti Novi Zagreb – istok bolje nego u ostalim četvrtima Grada Zagreba ima 496, to jest 66,5 %, onih koji misle da im je jednako kao i u ostalim četvrtima je 200, odnosno 26,8 %, a 50 ispitanika, točnije 6,7 % je stava kako je njihova Četvrt lošija od ostalih. Iako je prisutan velik problem radi odlagališta otpada, zbog kojeg je ova hipoteza najvećim dijelom i pretpostavljena, prednosti su prevladale, pa je hipoteza time odbačena.

H4. Odlagalište otpada Jakuševac – Prudinec je najveći problem na području Gradske četvrti Novi Zagreb – istok.

Odlagalište Jakuševac bilo je jedan od najvećih i najtežih ekoloških problema na području Grada Zagreba, ponajviše radi činjenice da su ondje bile odložene goleme količine otpada različita podrijetla, ali i zbog njegova vrlo nepovoljnog smještaja uzvodno od područja Črnkovca, gdje se nalaze glavne pričuve kvalitetne podzemne vode za vodoopskrbu grada Zagreba. Usprkos vrlo nepovoljnim geološkim i hidrološkim karakteristikama za smještaj odlagališta otpada, za određivanje lokacije prevagnula je praktična činjenica o položaju i udaljenosti samo 5 km od središta Grada. Također, iako su provedene mjere sanacije, ovom se području još nije posvetila pažnja koju zaslužuje, a sve je

izraženiji nepovoljan utjecaj na okoliš i ljudsko zdravlje. Jedan od pokazatelja su podaci iz siječnja 2020. godine sa mjerne stanice u Dugavama koji pokazuju kako je količina lebdećih čestica u zraku bila dvostruko veća od dopuštenih. Također, prema provedenom istraživanju dr. sc. Vladimire Vađić iz 2006. godine u kojem se pratila kakvoća zraka u zoni utjecaja odlagališta otpada Jakuševac na okolni zrak, dokazano je da kako je odlagalište otpada značajno utjecalo na razine koncentracije onečišćenja u okolnom zraku. Nadalje, u provedenom anketnom istraživanju odgovori su pokazali kako su ispitanici mjesnog odbora Jakuševac nezadovoljni blizinom autobusnih, tramvajskih i željezničkih stanicama, kao i blizinom banke ili pošte i ambulante i ljekarne, ali i brojem i opremljenošću trgovina, brojem obrtničkih usluga i zastupljenošću javnih zelenih površina.

Zaključno, ispitanici su u otvorenim odgovorima navodili kao najviše problema dolazi od odlagališta otpada, zbog nenasnosnog smrada i loše kvalitete zraka. Također, u pitanju o najvažnijim projektima za budućnost najveći broj ispitanika naveo je upravo sanaciju odlagališta otpada. Time je ova hipoteza potvrđena.

6. LITERATURA I IZVORI

- Barčić, D., Ivančić, V., 2010: Utjecaj odlagališta otpada Prudinec/Jakuševac na onečišćenje okoliša, *Šumarski list*, 134, 7 - 8
- Benaković, S., 2012: Promjene u prostornoj strukturi gradske četvrti Trnje, Diplomski rad, Prirodoslovno-matematički fakultet, Sveučilište u Zagrebu
- Bilić, J., Ivanković, H., 2006b: *Zagrebački leksikon*, 2.sv., Masmedia, Zagreb
- Bjažić Klarin, T., Korlaet, L., 2020: Novozagrebačko naselje Dugave: novi model proizvodnje stambene zajednice, *Život umjetnosti: časopis o modernoj i suvremenoj umjetnosti i arhitekturi*, 107 (2), 94 - 119
- Furjan, M., 2018: Prostorna struktura zagrebačke Trešnjevke, Završni rad, Prirodoslovno - matematički fakultet, Sveučilište u Zagrebu
- Goldstein, S., Hutinec, I., 2013: Povijest Grada Zagreba, Knjiga 2, 20. i 21. stoljeće, Novi Liber, Zagreb
- Gulin Zrnić, V., 2004: My home: place making in the area of Novi Zagreb/ Moj dom: stvaranje mjesta u novozagrebačkom prostoru, *Život umjetnosti: časopis o modernoj i suvremenoj umjetnosti i arhitekturi*, 73, 2, 40 – 53
- Jukić, T., 2019: Novi Zagreb – new city next to the city, *Engineering Power* 14 (4), 2-6
- Jukić, T., Mrđa, A., Perkov, K , 2020: Urbana obnova, Urbana regeneracija Donjega grada, Gornjega grada i Kaptola/Povijesne urbane cjeline Grada Zagreba (26.7.2022.)
- Kavain, V., 2019: Urbani protesti u Novom Zagrebu: Zašto dolazi do organiziranja protesta u Novom Zagrebu? Procesi ugrožavanja javnog prostora, *Mali Levijatan: studentski časopis za politologiju*, 6 (1), 120 – 139
- Klarić Jelenski, M., 2020: Kvaliteta života starije populacije u novozagrebačkom naselju Travno kroz aspekt korištenja javnih zelenih površina, Diplomski rad, Filozofski fakultet, Sveučilište u Zagrebu
- Kranjec, L., 2015: Prostorni razvoj zagrebačke Dubrave, Diplomski rad, Prirodoslovno - matematički fakultet, Sveučilište u Zagrebu
- Lukić, N., 2015: Analiza tehnološkog procesa ranžirnog kolodvora u funkciji suhe luke, Završni rad, Fakultet prometnih znanosti, Sveučilište u Zagrebu
- Maretić, M, 1996: Prilog istraživanju centara zagrebačkih naselja Trnskog i Zapruđa, *Prostor: znanstveni časopis za arhitekturu i urbanizam*, 4(1(11)), 27 – 46
- Mlinar, I., Šmit, K., 2008: Urbanistički pokazatelji zagrebačkih stambenih naselja Zapruđe i Sopnica – Jelkovec, *Prostor: znanstveni časopis za arhitekturu i urbanizam*, 16 (1) 35)), 116 - 125

Nakić, Z., M. Prce, K. Posavec, 2007: Utjecaj odlagališta otpada Jakuševac - Prudinec na kakvoću podzemne vode, *Rudarsko-geološki naftni zbornik*, 19:35–45, Zagreb

Njegač, D., 2015: Geografija Hrvatske, interna skripta, Geografski odsjek, PMF, Sveučilište u Zagrebu

Perkec, B., 2018: Mogućnosti prenamjene prostora Jakuševca nakon zatvaranja odlagališta otpada, Diplomski rad, Agronomski fakultet, Sveučilište u Zagrebu

Petran Baloković, M., 2014.: Usporedba zelenih površina gradskih četvrti Trešnjevka – sjever, Trešnjevka – jug i Novi Zagreb – istok, Diplomski rad, Prirodoslovno – matematički fakultet, Sveučilište u Zagrebu

Tkalčić Simetić, M., 2016: *Hrelić: antropologija prijepornog mjesta*, Biblioteka HED, Hrvatsko etnološko društvo

Vadić, V., 2006: Onečišćenje zraka u području odlagališta otpada Jakuševac i u okolnim naseljima, *Arhiv za higijenu rada i toksikologiju*, 57(3), 317 - 324

IZVORI:

Autoklub Maksimir, 2022: Kako su automobili okupirali Zagreb, <http://www.amk-maksimir.hr/kako-su-automobili-okupirali-zagreb-8/> (27.8.2022.)

Brkulj, V., 2018: Nova tramvajska pruga u Zagrebu se čeka od početka stoljeća, ali nešto se ipak pomaknulo, <https://www.tportal.hr/vijesti/clanak/nova-tramvajska-pruga-u-zagrebu-se-ceka-od-pocetka-stoljeca-ali-nesto-se-ipak-pomaknulo-20180314> (29.7.2022.)

Geoportal, Zagrebačka infrastruktura prostornih podataka, <https://geoportal.zagreb.hr/> (4.7.2022.)

Grad Zagreb, n.d.: Iz povijesti, <https://aktivnosti.zagreb.hr/gradske-cetvrti-19/novi-zagreb-istok/iz-povijesti-14553/14553> (15.7.2022.)

Gradski ured za strategijsko planiranje i razvoj Grada, Sektor za strategijske informacije i istraživanja, Odjel za prostorne informacije i istraživanja, Statistički atlas gradskih četvrti Grada Zagreba,

<https://zagreb.maps.arcgis.com/apps/MapSeries/index.html?appid=73e33727fad74298a9df9859a2331cd6> (27.8.2022.)

Grad Zagreb, 2005: Odluka o donošenju Urbanističkog plana uređenja "Buzinski Krči - Ranžirni kolodvor jug"

- Grad Zagreb, 2015: Administrativni ustroj Grada Zagreba, Četvrt Novi Zagreb istok, <https://www.zgportal.com/o-zagrebu/grad-zagreb-cetvrti-novi-zagreb-istok/> (13.7.2022)
- Grad Zagreb, 2017a: Generalni urbanistički plan Grada Zagreba - izmjene i dopune 2017, <https://www.zagreb.hr/izmjene-i-dopune-generalnog-urbanistickog-plana-gr/89159> (25.7.2022.)
- Grad Zagreb, 2017b: prostorni plan Grada Zagreba - izmjene i dopune 2017, <https://www.zagreb.hr/prostorni-plan-grada-zagreba-usvojene-izmjene-i-do/89164> (27.7.2022.)
- Grad Zagreb, 2018: Urbanistički plan uređenja Groblje Jakuševac, <https://www.zagreb.hr/urbanisticki-plan-uredjenja-groblje-jakusevec/134688> (25.8.2022.)
- Grad Zagreb, 2020: Urbanistički plan uređenja Veliko Polje, <https://www.zagreb.hr/urbanisticki-plan-uredjenja-veliko-polje/154556> (25.8.2022.)
- Hina, 2020: Maras: Jakuševac je glavni uzrok zagađenja zraka u Zagrebu, <https://www.index.hr/vijesti/clanak/maras-jakusevec-je-glavni-uzrok-zagadjenja-zraka-u-zagrebu/2148530.aspx> (26.8.2022.)
- Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje, n.d.: Željeznički kolodvor, Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2021. <http://www.enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=32452> (25.8.2022.)
- HŽ infrastruktura, 2016: Studija razvoja Željezničkog čvora Zagreb, <https://www.hzinfra.hr/> (25.8.2022.)
- Šimpraga, S., 2020: Urbanizam susreta, <https://vizkultura.hr/urbanizam-susreta-slobostina/> (27.8.2022.)
- Večernji list, 2020: Središće napokon dobilo osnovnu školu. Ima mjesta za 450 đaka i veliku sportsku dvoranu, <https://www.vecernji.hr/zagreb/sredisce-napokon-dobilo-osnovnu-skolu-ima-mjesta-za-450-daka-i-veliku-sportsku-dvoranu-1372555> (26.8.2022.)
- ZG Geoportal, 2018: Atlas brownfield površina, <https://geoportal.zagreb.hr/Karta> (26.8.2022.)

7. PRILOZI

Popis slika

Sl. 1. Granice mjesnih odbora u Gradskoj četvrti Novi Zagreb – istok	3
Sl. 2. Stvarno korištenje zemljišta 2011. godine na prostoru Gradske četvrti Novi Zagreb – istok.....	8
Sl. 3. Namjena zemljišta na području Gradske četvrti Novi Zagreb – istok	9
Sl. 4. Namjena površina na području UPU Poslovne zone Veliko Polje.....	13
Sl. 5. Namjena površina na području UPU Središće – zapad.....	15
Sl. 6. Namjena površina na području UPU Veliko Polje.....	18
Sl. 7. Namjena površina na području UPU Groblje Jakuševac	20
Sl. 8. Buduća trasa tramvajske pruge do Sarajevske ceste.....	23
Sl. 9. Broj ispitanika prema mjesnim odborima.....	31
Sl. 10. Gustoća naseljenosti 2011. godine.....	32
Sl. 11. Broj ispitanika prema dobnim skupinama.....	33
Sl. 12. Broj ispitanika prema radnom statusu.....	34
Sl. 13. Broj ispitanika prema vremenu doseljenja u Gradsku četvrt Novi Zagreb – istok.....	35
Sl. 14. Prosječno zadovoljstvo potkategorijom Buka od prometa.....	37
Sl. 15. Prosječno zadovoljstvo potkategorijom Kvaliteta prometnica.....	37
Sl. 16. Prosječno zadovoljstvo potkategorijom Broj parkirnih mjesta.....	39
Sl. 17. Prosječno zadovoljstvo potkategorijom Blizina autobusnih stanica.....	40
Sl. 18. Autobusne linije na području Gradske četvrti Novi Zagreb – istok.....	41
Sl. 19. Prosječno zadovoljstvo potkategorijom Blizina tramvajskih stanica.....	42
Sl. 20. Prosječno zadovoljstvo potkategorijom Blizina željezničkih stanica.....	43

Sl. 21. Prosječno zadovoljstvo potkategorijom Duljina biciklističkih staza.....	43
Sl. 22. Duljina biciklističkih staza na području Gradske četvrti Novi Zagreb – istok.....	44
Sl. 23. Prosječno zadovoljstvo potkategorijom Blizina banke ili pošte.....	45
Sl. 24. Prosječno zadovoljstvo potkategorijom Blizina ambulante ili ljekarne.....	46
Sl. 25. Prosječno zadovoljstvo potkategorijom Broj i opremljenost trgovina.....	46
Sl. 26. Prosječno zadovoljstvo potkategorijom Broj restorana i kafića.....	47
Sl. 27. Prosječno zadovoljstvo potkategorijom Obrtničke usluge.....	48
Sl. 28. Prosječno zadovoljstvo potkategorijom Učestalost odvoza smeća.....	49
Sl. 29. Prosječno zadovoljstvo potkategorijom Javne zelene površine.....	50
Sl. 30. Prosječno zadovoljstvo potkategorijom Broj parkova i mjesta za rekreaciju.....	51
Sl. 31. Prosječno zadovoljstvo potkategorijom Broj i opremljenost dječjih igrališta.....	52
Sl. 32. Nedostatci i problemi u Gradskoj četvrti.....	52
Sl. 33. Prednosti života u Gradskoj četvrti.....	56
Sl. 34. Najbitniji projekti za buduću provedbu.....	58
Sl. 35. Mišljenje ispitanika o planskoj izgrađenosti kvartova.....	59
Sl. 36. Osobni dojam Četvrti u usporedbi s drugima.....	61
Sl. 37. Osobni dojam Četvrti u usporedbi s drugima.....	62
Sl. 38. Mišljenje ispitanika o promjeni adrese stanovanja.....	62
Sl. 39. Ocjena kvalitete života u Četvrti.....	63

Popis tablica

Tab.1. Namjena površina području UPU Središće – zapad	16
---	----

ANKETNO ISTRAŽIVANJE:

Poštovani, ova anketa se provodi u svrhu izrade diplomskog rada na Geografskom Odsjeku Prirodoslovno-matematičkog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, pod naslovom "Analiza problema i razvojnih potencijala Gradske četvrti Novi Zagreb-istok", a odnosi se na istraživanje kvalitete života na području Gradske četvrti, odnosno pripadajućih kvartova. Anketa je dobrovoljna, u potpunosti anonimna, a dobiveni podaci koristit će se isključivo za potrebe rada. Predviđeno trajanje ankete je 5 do 7 minuta.

Hvala Vam na izdvojenom vremenu!

Iva Oroz, diplomski studij Geografije, smjer: Prostorno planiranje i regionalni razvoj

1. Spol?

- muško
- žensko

2. Dobna skupina?

- 18 - 29 godina
- 30 - 39 godina
- 40 - 49 godina
- 50 - 59 godina 60 i više godina

3. Radni status?

- učenik/učenica
- student/studentica
- zaposlen/zaposlena
- nezaposlen/nezaposlena
- umirovljenik/umirovljenica
- honorarno zaposlen/honorarno zaposlena

4. Živate li od rođenja na području Gradske četvrti Novi Zagreb-istok? Ako ne, kad ste doselili?

- želim od rođenja
- doselio/doselila sam prije manje od 10 godina
- doselio/doselila sam prije 10 - 20 godina
- doselio/doselila sam prije 20 - 30 godina
- doselio/doselila sam prije više od 30 godina

5. U kojem kvartu živite?

---

6. Koliko ste zadovoljni sljedećim elementima na području u kojem živite?

	U potpunosti nezadovoljan	Uglavnom nezadovoljan	Niti zadovoljan niti nezadovoljan	Uglavnom zadovoljan	U potpunosti zadovoljan
Buka od prometnica	☐	☐	☐	☐	☐
Kvaliteta prometnica	☐	☐	☐	☐	☐
Broj parkirnih mjesta	☐	☐	☐	☐	☐
Blizina autobusnih stanica	☐	☐	☐	☐	☐
Blizina željezničke stanica	☐	☐	☐	☐	☐
Duljina biciklističkih staza	☐	☐	☐	☐	☐
Blizina banke ili pošte	☐	☐	☐	☐	☐
Blizina ambulante ili ljekarne	☐	☐	☐	☐	☐

Broj i opremljenost trgovina	☐	☐	☐	☐	☐
Broj restorana i kafića	☐	☐	☐	☐	☐
Obrtničke usluge (frizeri, postolari...)	☐	☐	☐	☐	☐
Učestalost odvoza smeća	☐	☐	☐	☐	☐
Javne zelene površine	☐	☐	☐	☐	☐
Broj parkova i mjesta za rekreaciju	☐	☐	☐	☐	☐
Broj i opremljenost dječjih igrališta	☐	☐	☐	☐	☐

7. Izdvojite nekoliko najvećih nedostataka (problema) na području gdje živite.

---

8. Izdvojite nekoliko prednosti života na području gdje živite.

---

9. Izdvojite dva najbitnija projekta koji bi se, prema Vašem mišljenju trebali provesti na području Gradske četvrti.

Odaberite dva odgovora.

- Sanacija deponija Jakuševac
- Izgradnja tramvajske pruge u Sarajevskoj ulici
- Obnova nadvožnjaka kod Supernove prema Buzinu i Velikom Polju
- Novi zdravstveni objekt primarne i sekundarne zdravstvene zaštite
- Uspostava dodatne policijske postaje
- Izgradnja staračkog doma i hospicija
- Izgradnja dječjeg vrtića
- Reorganizacija prometnica u Jakuševcu i Hreliću
- Obnova platoa "Kineskog zida"

10. Smatrate li da je Vaš kvart dobro planski izgrađen (vizura kvarta, raspored ulica, udaljenost između građevina, estetika)?

---

11. Kakav je Vaš osobni dojam četvrti u kojoj živite u usporedbi s ostalim četvrtima, odnosno dijelovima Zagreba?

- Mislim da je lošije nego u ostalim četvrtima Zagreba
- Mislim da je jednako kao i u ostalim četvrtima Zagreba
- Mislim da je bolje nego u ostalim četvrtima Zagreba

12. Prema Vašem mišljenju, nedostaje li novogradnje, točnije kvalitetnih stambenih zgrada u kvartu gdje živite?

---

13. Planirate li u skorijoj budućnosti promijeniti adresu stanovanja? Ako da, zašto je tome tako?

- Ne planiram mijenjati adresu stanovanja
- Odlazim zbog privatnih razloga (posao, zdravstveni razlozi, udaja/ženidba...)
- Odlazim zbog problema u kvartu (manjak infrastrukture, oštećenja građevina, loša prometna povezanost...)
- Ostalo: _____

14. Kojom biste ocjenom (od 1 do 5) ocijenili općenitu kvalitetu života u četvrti?

_____